

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010

Meddelande nr 42 från Hornborgasjöns fältstation
Hornborga-dokument nr 46 Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Rapport 2011:85

Hornborgasjöns fältstation 2010

Arbetsgruppen

Sammanställande	Ida-Linnéa Laudon, Korsviken 117b, 459 91 Ljungskile, 0703-993 734
Kassör	Gunnar Hurtig, Sjövägen 32, 565 32 Mullsjö. 0392-133 33
Ledamot	Karl-Markus Laudon, Grenanders gata 6 B, 541 35 Skövde, 0706-520 927
Ledamot	Olof Johansson, Tjäders väg 4, 521 30 Falköping. 0515-14290
Ledamot	Stig Karlsson, Torggatan 16, 46730 Grästorp. 0702-74 64 79
Ledamot	Christopher Magnusson, Konduktörsgatan 8, 521 32 Falköping, 0515-823 08
Ledamot	Andreas Karlsson, Valhallagatan 37A, 532 34 Skara. 0739-64 53 12

Övriga fältstationsledamöter

Åke Abrahamsson, Marka Skyberg, 521 92 Falköping. 0515-72 60 42
Barbro Axelsson, Ivar Widéngsgatan 56, 532 35 Skara. 0511-108 68
Thore Axelsson, Ivar Widéngsgatan 56, 532 35 Skara. 0511-108 68
Åsa Axelsson, Rektor Ödbergs gata 10, 532 33 Skara. 0511-107 13
Jörgen Fritzson, Bosgården, 52198 Broddetorp. 0500- 49 12 81
Magnus Hallgren, Sälgstigen 5, 522 35 Tidaholm. 0502-148 05
Peder Hedberg Fält, Daggkåpevägen 29B, 541 47 Skövde. 0500-43 00 62
Clas Hermansson, Visborgsgatan 28C, 621 58 Visby. 0702-54 03 95
Kent-Ove Hvass, Klövervägen 11B, 541 78 Skövde. 0500-42 06 58
Gunnar Jakobsson, St Veka Sätuna, 521 94 Falköping. 0500-49 21 20
Alf Karlsson, S:ta Mariagatan 5B, 532 35 Skara. 0511-144 38
Karin Kjellberg, Västtomten Stenum, 532 94 Skara. 0511-610 07
Peter Laudon, Ryttaregårdsvägen 14, 532 73 Varnhem. 0511-605 86
Mogens Majland, Söbanke Huse, DK-4470 Swebölle. +45 436 105 28
Bengt Pettersson, Borregårdsvägen 14, 532 73 Varnhem. 0511-603 25
Mats Rosengren, Lars Nilsgården 3, 521 98 Broddetorp. 0500-49 13 13
Helge Sundén, Jakobsbergsgatan 46, 521 30 Falköping. 0515-805 92
Albin Thorsson, Ellingavägen 24, 227 34 Lund. 0730-25 58 17
Eric Thorsson, Östra Tunhem, 521 94 Falköping. 0515-137 55

Förord

Denna rapport utgör både Hornborga-dokument och Meddelanden från Hornborgasjön fältstation. Rapporten är en faktsamling om det biologiska livet under 2010, främst fåglar, i och kring Hornborgasjön insamlat av medlemmar i Hornborgasjöns fältstation. Rapporten grundar sig på arbeten utförda med ekonomiskt stöd från Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Hornborga-dokument

är namnet på en serie rapporter som började tryckas 1982 i syfte att samla det material av vitt skilda slag som insamlas inför, i samband med och efter Hornborgasjöns restaurering. Målsättningen är att allt material som kan ha dokumentationsvärde skall redovisas i serien. Detta innebär dock att också en del faktsammanställningar av karaktären arbetsmaterial kommer att ingå. Publikationerna utges av Länsstyrelsen i Västra Götalands län, platskontor Hornborgasjön. En förteckning över hittills utkomna Hornborga-dokument finns i slutet av rapporten.

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation ISSN 1101-5470

är namnet på den serie undersökningsresultat eller annan väsentlig information som publiceras från Hornborgasjöns fältstations verksamhet. I de fall när Hornborgasjöns fältstation står som utgivare av publikation i meddelandeserien har publikationen ovanstående ISSN beteckning. En förteckning över hittills utkomna meddelanden finns i slutet av rapporten.

Hornborgasjöns fältstation

Hornborgasjöns fältstation, som bildades 1983, bedriver biologiska undersökningar vid Hornborgasjön. Målsättningen för fältstationen är att inom sitt verksamhetsområde, som främst utgörs av Hornborgasjön med kringliggande naturområde, vara centrum för naturvetenskaplig forskning.

Hornborgasjöns fältstation skall därvid speciellt bevaka

- Hornborgasjöns utveckling, dokumentera sjöns vegetation och fågelliv samt effekterna av den avslutade sjörestaureringen
- Hornborgasjöns nationella och internationella betydelse som häckningslokal och rastlokal för fåglar
- våtmarkernas skötsel
- kulturlandskapets utveckling

Verksamheten handhas av ideellt arbetande personer. Fältstationen är lokaliserad till Fågeludden, där lokaler disponeras i Länsstyrelsens administrationsbyggnad.

Huvudman för Hornborgasjöns fältstation är Västergötlands Ornitologiska Förening.

ISSN 1101-5470

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

Utgivningsår: 2012

Utgivare: Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Naturvårdsenheten

Redaktion: Mats Rosengren

Omslagsbild: Nils Forshed

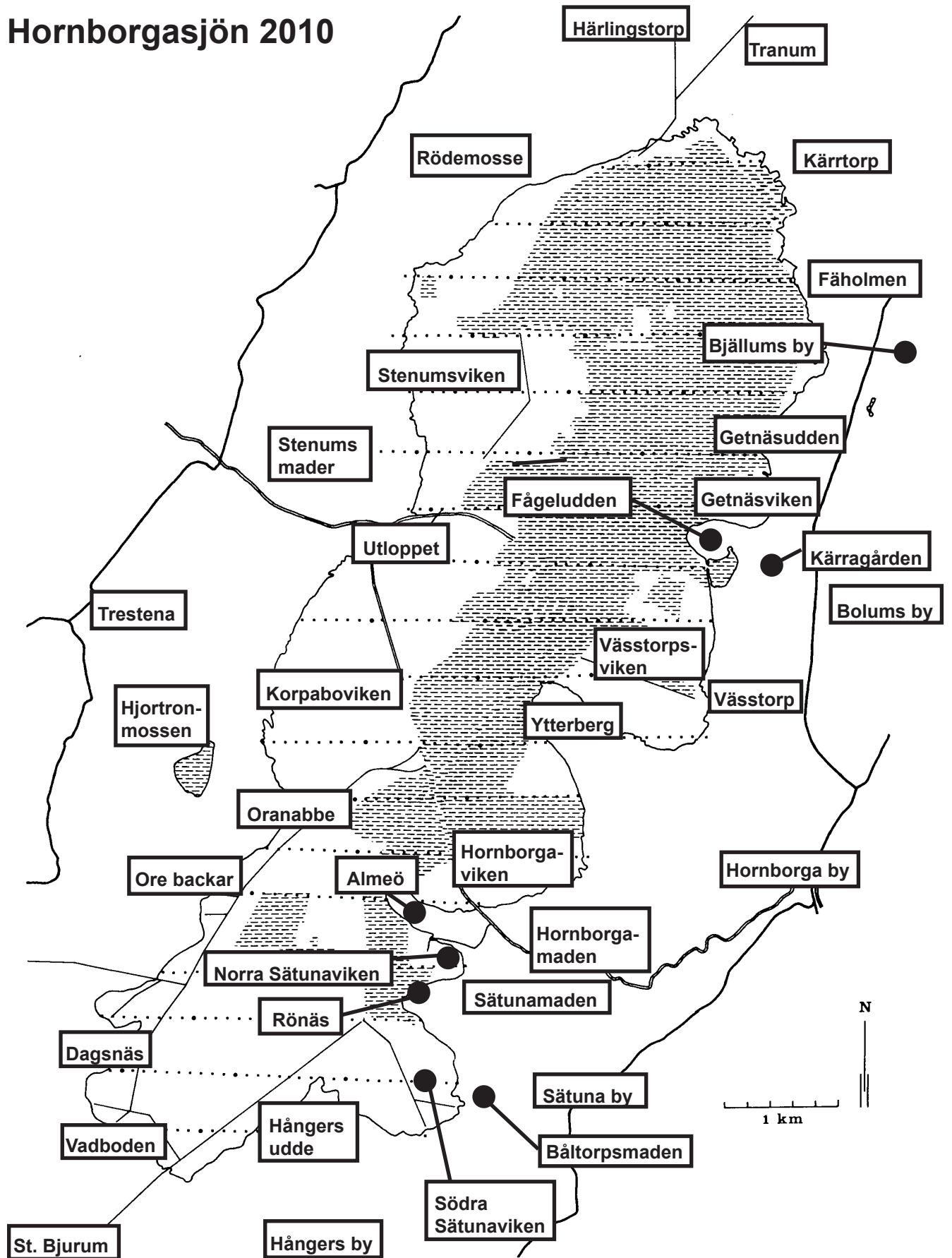
Rapporten finns som pdf på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland under Publikationer/Rapporter.

Artiklar i denna publikation bör citeras:

Exempel

Pettersson, B. 2012. Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2010. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010. sid 26-27. Meddelande nr 41 från Hornborgasjöns fältstation/Hornborga-dokument nr 46. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Hornborgasjön 2010

Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2010

Ida-Linnéa Laudon

Organisation

Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation administreras av ett arbetsutskott som under året bestått av Ida-Linnéa Laudon (sammankallande), Gunnar Hurtig (kassör), Olof Johansson, Andreas Karlsson, Stig Karlsson, Karl Markus Laudon och Christopher Magnusson. Stationen har även en arbetsgrupp som ansvarar för ringmärkningen och som sammankallas av Mats Rosengren. Ytterligare 19 ledamöter är knutna till fältstationens verksamhet.

Möten

Stationens arbetsutskott har haft sex möten under 2010 där säsongens fältarbete och fältstationens verksamhet diskuterats och planerats. Ringmärkargruppen har haft ett möte där ringmärkningsverksamheten runt sjön diskuterats.

Information

På stationens hemsida finns information om stationens verksamhet. Kontinuerligt under säsongen uppdateras hemsidan med nyheter från stationens fältarbete. Hemsidan administreras av Eric Thorsson.

Fältstationen har en e-postlista för att hålla kontakt mellan fältstationens ledamöter. Via e-postlistan sprids information om stationens aktiviteter.

Hornborgaseminarier

Söndagen den 7 mars anordnades det årligen återkommande Hornborgaseminarier i Bolum konferens vid Hornborgasjön. Under seminariet redovisade projektledarna sina resultat från säsongens arbete med Hornborgasjöns fågelliv. Leif Nilsson, forskare vid Lunds universitet, höll föredrag om sin forskning på gäss. Semi-

nariet var som vanligt välbesökt med drygt 50 deltagare.

Publik verksamhet

Fältstationen har under våren genomfört ett antal ringmärkningsguidningar för bland annat skolklasser. Under Fågelskådningens dag i maj samt under Hornborgadagen i september visades ringmärkning för allmänheten.

Projekten

Projekten tillsammans med ringmärkningen utgör stationens kärnverksamhet. Fältstationen har genom inventeringar och undersökningar under säsongen följt fågellivet i och kring Hornborgasjön. Fältarbetet inleds under våren med inventeringar av rastande simfåglar, tranor och andra våtmarksfåglar. Under häckningstid genomförs inventeringar av häckfågelfaunan i och kring sjön. Under hösten pågår räkningar av rastande simfåglar samt rastande tranor. Verksamheten utgör en viktig del i uppföljningen av Hornborgasjöns restaurering.

Under året har fältstationen på uppdrag av Jordbruksverket och Kalmar Surviallance ringmärkt och provtagit änder för undersökningar av aviära influensavirus. Från maj till november har 1739 änder provtagits i två olika andfängen som varit placerade i Norra Sätunaviken samt vid Vadboden och Bjurumskanalen. Inom projektet har vi samarbetat med Ottenby Fågelstation och haft ett gemensamt möte på Öland.

Personal

Åke Abrahamsson har under året verkat som stationschef. Han har varit ansvarig för flera av projekten, drivit stationens löpande arbete samt

Projekt

Häckande doppingar

Peder Hedberg Fält

Häckande storskarv och gråhäger

Peder Hedberg Fält

Häckande svanar

Åke Abrahamsson

Häckande fiskgjuse

Eric Thorsson och Albin Thorsson

Häckande kärrhökar

Bengt Pettersson

Häckande tornfalkar

Åke Abrahamsson

Häckande måsar och tärnor

Peder Hedberg Fält

Häckfågelfaunan vid Vallen

Barbro och Thore Axelsson

Rastande simfåglar

Åke Abrahamsson

Rastande tranor

Alf Karlsson och Clas Hermansson

Ringmärkning

Mats Rosengren

Skotträkning vid andjaktspremiären

Mats Rosengren

Fågelobservationer

Magnus Hallgren och Stig Karlsson

Natura 2000-inventeringar

Åke Abrahamsson

Publiceringar

Abrahamsson, Å 2010. Hornborgasjöns fältstation 2009. Fågelåret 2009 s. 180-181. Vår Fågelvärld, supplement 49.

Pettersson, B. Kärrhökar i Hornborgasjön före och efter restaureringen. Grus- Fåglar i Västergötland 13 nr 3 s. 4-8.

Abrahamsson, Å. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2009. Grus- Fåglar i Västergötland 13 nr 3 s. 12-17.

Abrahamsson, Å. Hornborgasjöns fältstation – ett snart trettioårigt centrum för naturvetenskaplig forskning vid Hornborgasjön. Grus- Fåglar i Västergötland 13 nr 3 s. 22-27.

Ekonomi

Verksamheten har under året stöttats ekonomiskt av Länsstyrelsen i Västra Götalands län. Verksamheten kring fångst och provtagning av änder har finansierats av Kalmar Survallance AB. Intäkter har också inkommit för guidning från Habo kommun.

Vi riktar ett varmt tack till våra bidragsgivare som gör vår verksamhet möjlig att genomföra!

representerat fältstationen bland annat i Länsstyrelsens arbetsgrupp kring grågås samt i Hornborgasjöns programråd.

Christopher Magnusson har varit ansvarig för ringmärkning och provtagning av änder. Han har fått hjälp av Åke Abrahamsson, Peter Laudon, Karl Markus Laudon och Ida-Linnéa Laudon samt flera frivilliga krafter vid bland annat uppsättning och nedtagning av andfångena. Christopher Magnusson har ansvarat för ringmärkarplatsen vid Kärrgården. Sammanlagt har cirka 4 000 fåglar märks runt sjön under året.

Vattenståndet i Hornborgasjön 2010

Peder Hedberg Fält

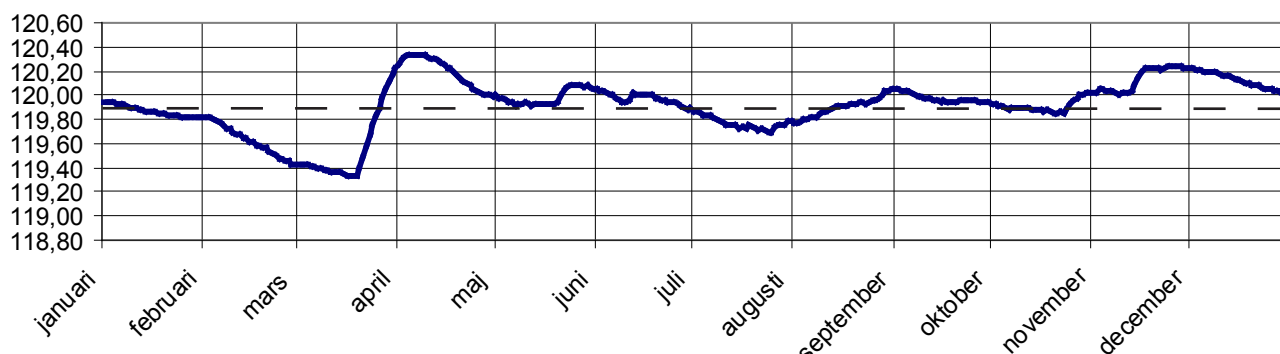
Det kalla vädret som avslutade 2009 fortsatte in i januari. Medeltemperaturen för månaden blev $-8,0$ grader i Skara, vilket var närmare 5 grader kallare än normalt. Även en del snö föll under månaden och ökade snödjupet ytterligare. Vid månadens slut noterades ett snödjup om 33 cm i Skara vilket innebar att förhandstappning av sjön fick inledas. Vintertemperaturerna fortsatte även in i februari då ytterligare snö föll. Som mest under vintern uppmättes snödjupet till 58 cm i Skara och på bergen var det närmare 100 cm. Hornborgabygden har inte upplevt så mycket snö sedan de snörika vintrarna i mitten på 1980-talet. Flera ansåg att vi nu skulle få en ordentlig vårflod i sjön, liknande den som var 1977. Förhandstappningen av sjön fortsatte även under februari och mars vilket gav årets lägsta vattennivå den 18 mars med $+119,33\text{M}$. Kring den 10 mars blev det äntligen några plusgrader i luften och många började se våren framför sig efter en lång och snörik vinter.

Snösmältningen började så sakteliga och kulminerade kring den 20 mars då Slafsan var fylld med smältvatten. Sjön steg med en meter från den 19 mars till den 5 april då vattennivån nådde sin kulmen med $+120,34\text{M}$. En del öppna vakar uppstod i sjön i början av april och blev helt isfri den 10 april. April blev som vanligt nederbördsfattig med endast 17,7 mm regn och stundtals även varmt väder med 18 grader den 26 april. I mitten av maj drog en varmfront in från Ryssland vilket bidrog till temperaturer på över 20 grader och en hel del nederbörd med åskskurar. I samband med nederbörden steg sjöns vattennivå från $+119,92\text{M}$ till $+120,08\text{M}$ från den

19 till den 29 maj. Säkerligen förstördes flera bon i samband med åskovädren då det i många bon fanns nykläckta ungar vid denna tid vilka är känsliga för både väta och kyla. Början av juni fortsatte med varmt väder och den 10:e kom ett åskoväder in som bidrog till att sjön steg med 7 cm. Resten av juni blev odramatisk och nederbördsfattig ända fram till den 12 juli då ytterligare fler åskoväder kom in över södra landet.

Början av juli bjöd även på mycket varmt väder med som mest 33,4 grader den 11 juli och tropiska nätter, dvs temperaturer över 20 grader, förekom. I samband med åskovädren steg sjön med 35 cm från den 24 juli till den 31 augusti. Både juli och augusti kom därmed att bli nederbördsrikare än normalt med 268 resp 265% mer nederbörd än normalt. Hela september och första halvan av oktober gav många behagliga och härliga höstdagar med normal nederbörd, fast i slutet av månaden förekom en hel del regn som fortsatte in i november. I mitten av november slog kung Bore till med kallt väder vilket gav upphov till att isen lade sig helt och hållet den 25 november. En hel del snö föll i slutet av månaden och fortsatte så även under december. För andra året i rad fick vi uppleva en vit jul och nyår med ett snödjup på närmare en halv meter. December kom också att bli riktig kall med temperaturer ned mot -21 grader den 1 december. Medelvattenståndet för året blev $+119,92\text{M}$ och vattenståndsamplituden mellan högsta och lägsta vattenstånd blev 101 cm. Årsnederbörden var 775 mm på SMHI:s station i Skara mot normala 556 mm.

m ö h

Figur 1. Vattenståndet i Hornborgasjön 2010 (enligt SMHI:s pegel 108-2455 Fågeludden). Rak streckad linje i diagrammet anger medelvattennivån $+119,88\text{M}$ i enlighet med ansökan om Hornborgasjöns restaurering till Vattendomstolen.

Natura 2000 inventeringar vid Hornborgasjön 2010

Åke Abrahamsson

Inledning

Uppföljning av Natura 2000 områden gäller hela Sverige och nationell avrapportering skall ske till EU vart sjätte år. Syftet med inventeringarna är att bedöma områdenas bevarandestatus genom fortlöpande och långsiktiga uppföljningar

Den övergripande metoden handlar om att räkna de fåglar som är knutna till en noga avgränsad biotop, i detta fall strandäng. Med hjälp av linjetaxering insamlas uppgifter om det antal arter som utgör underlag för att skapa ett index som användes vid jämförelser. Dessutom görs en bedömning av strandängens övriga tillstånd såsom betesintensitet, gräsmängd, förbuskning etc. Denna uppföljning görs under september till oktober månad.

För Hornborgasjön innebär det att fågellivet från och med 2005 skall följas upp på strandängarna kring sjön. Strandzonen är indelad i 15 delområden som skall inventeras inom en period på tre år, dvs. fem områden per år. Därtill kommer fyra fasta områden som skall inventeras årligen (Hornborgamaden, Almeö, Borängen och Långeland). Se tabell 1.

Inventeringsmetoden är anpassad för att göra det möjligt att genomföra uppföljningen med en rimlig arbetsinsats och därigenom säkerställa arbetet för framtiden. Resultatet rapporteras årligen till ansvariga inom Västra Götalands län. Bakgrund och inventeringsmetod har beskrivits av Svensk Naturförvaltning (2005).

Inventeringarna 2010 har utförts av Åke Abrahamsson (Hornborgamaden och Hästahuvudet) Thore Axelsson (Borängen), Åsa Axelson (Långeland), Lotta Berg (Getnäsudden), Ida Linnéa Laudon (Vässtorpvik) och Christopher Magnusson (Almeö samt Vik). Rönas blev av okänd anledning missad i planeringen.

Metod

Inventeringen görs som en linjetaxering som upprepas två gånger per säsong, Varje område besöks en gång i maj och en gång i juni månad under perioden 15 maj till 15 juni. Alla vuxna fåglar (ej årsungar) som vistas inom strandängen noteras. Överflygande fåglar och individer som inte är knutna till området antecknas separat.

Avståndet mellan linjerna bör vara maximalt 100 meter och ordnas så att linjerna om möjligt genomkorsar ytan med ett zick-zack mönster. Vid den andra inventeringen genomkorsas området så att föregående linjer inte används, utan att inventeringsytan blir relativt jämnt täckt. Svårtillgängliga områden såsom t.ex. vassbälten eller blöta (dm-djupt vatten) delar inventeras genom att notera fåglar som ses eller hörs från dessa ytor. De fåglar som finns på vattenytan utanför strandlinjen räknas endast om de bedöms tillhöra strandängen. Detta kan naturligtvis vara svårt att avgöra, men individer längre ut än 25 meter räknas inte såvida det inte är uppenbart att de tillhör området.

Resultat

Fågelförekomsten, arter och högsta antal från inventeringarna, redovisas i tabell 2. Eftersom insamlade uppgifter skall vara underlag för att skapa ett index som skall användas vid jämförelser mellan områden och år finns det ingen anledning att göra en djupare analys av resultaten. Med tillgång till längre serier framåt i tiden kan det vara möjligt att med större säkerhet visa tendenser i förekomsten av viktiga strandängsarter.

Fyra av områdena inventeras varje år – övriga vart fjärde år vilket innebär att man i någon mån kan åskådliggöra en förändring över åren. Se ovan samt inventeringsplanen nedan. Eftersom förhållandena ett inventeringsår inte kan åter-

skapas ett annat år är det vanskligt att dra för långtgående slutsatser vid jämförelser av detta slag. Några viktiga strandängsarter kan man ändå lyfta fram i en jämförelse även om underlaget är högst begränsat.

Tabell 1. *Förekomsten av sex vanliga strandängsarter inventeringsåret 2007 jämfört med 2010. Endast åtta områden jämförs eftersom ett område inte inventerades 2010, detta område är Rönäs.*

Arter	2007	2010
Ängspiplärka	27	50
Gulärkla	142	207
Sävsångare	60	90
Sävspurv	104	125
Tofsvipa	169	115
Rödbena	33	23

Siffrorna i tabellerna är det inventerade resultatet beskrivet som det högsta antalet som uppnåddes vid de två inventeringarna. En av de större förändringarna är förmodligen det faktum att en stor del av Hornborgamaden (den högra sidan om vägen) betas med nötbete från och med 2009. För att visa eventuella skillnader mellan inventeringen 2008, 2009 och 2010 av Hornborgamaden visas nedan resultatet för samma arter som ovan.

Tabell 2. *Tabellen visar antal för samma arter som ovan inom området Hornborgamaden 2010 jämfört med 2008 och 2009.*

Arter	2008	2009	2010
Ängspiplärka	2	16	10
Gulärkla	8	28	14
Sävsångare	40	44	27
Sävspurv	22	26	35
Tofsvipa	27	142	24
Rödbena	2	8	7

Betetrycket på den stora betade ytan väster om vägen till järnbron var mycket hårt under 2010. Dessutom regnade det kraftigt i andra halvan av maj vilket medförde att vattnet steg mycket. En stor del av betesmarken trampades sönder av

djuren och innehöll inga fåglar alls vid inventeringen.

Ändå består skillnaden för ängspiplärka och gulärkla mellan år 2008 (inget bete) och 2010 (mycket hårt bete och kraftig nederbörd). Det är svårare att tolka resultatet för sävsångare och sävspurv. Den låga siffran för sävsångare kan tolkas så att vattnet steg kraftigt i buskmarken vilket i så fall borde ha drabbat även sävsparvarna. Man kan notera rödbenas uppgång från 2 till 8 ex mellan 2008 och 2009. Rödbenorna fanns i huvudsak inom det område som från och med 2009 betades. För tofsvipans del kan endast anföras att det fanns en stor sommarflock på en träda 2009.

Sammanlagt påträffades 86 arter inom Natura 2000 inventeringarna 2010. Om man vill kan man se detta som ett mått på fågellivet på Hornborgasjöns strandängar och i dess närhet. Man kan utan vidare konstatera att fågellivet är rikt på Hornborgasjöns strandängar.

Referens

Svensk Naturförvaltning. 2005. Instruktion för inventering av strandängar. Stencil.

Tabell 3. Förteckning över Natura 2000 områden vid Hornborgasjön och planerat inventeringsår. Detta betyder att fyra fasta och fem rörliga områden inventeras årligen.

Område	Inventeringsår					
	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Hornborgamaden	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Almeö	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Borängen	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Långeland	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Fäholmen	2005	-	-	2008	-	-
Kärrtorp	-	2006	-	-	2009	-
Getnäsudden	-	-	2007	-	-	2010
Fågeludden	2005	-	-	2008	-	-
Kalvamyren	-	2006	-	-	2009	-
Vässtorpsviken	-	-	2007	-	-	2010
Ytterberg	2005	-	-	2008	-	-
Sätunamaden	-	2006	-	-	2009	-
Rönäs	-	-	2007	-	-	2010
Båltorpsmaden	2005	-	-	2008	-	-
Hångers udde	-	2006	-	-	2009	-
Vik	-	-	2007	-	-	2010
Vadboden	2005	-	-	2008	-	-
Dagsnäs	-	2006	-	-	2009	-
Hästahuvudet	-	-	2007	-	-	2010

Tabell 4. Fågelförekomsten vid delområden inom Natura 2000 området Hornborgasjön 2010. Tabellen redovisar samtliga förekommande arter och högsta antal som är knutna till strandängen från de två inventeringar som utförts under perioden mitten av maj till mitten av juni månad. Följande förkortningar har använts; Hor = Hornborgamaden, Alm = Almeö, Bor = Borängen, Lån = Långeland, Väs = Vässtorpsviken, Rön = Rönäs, Vik = Vik, Häs = Hästahuvudet. Antal med asterisk (*) avses fåglar som flygande födosökt över området.

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Get	Väs	Rön	Vik	Häs
Knölsvan	9	2	-	-	7	20	-	-	8
Sångsvan	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Grågås	175	11	455	3	35	227	-	16	40
Kanadagås	1	-	-	-	3	4	-	-	-
Bläsand	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Snatterand	15	1	1	2	8	3	-	-	10
Kricka	6	2	26	-	-	-	-	7	21
Gräsand	37	29	25	1	13	74	-	14	26
Årta	3	1	-	-	-	-	-	2	2
Skedand	8	3	-	-	2	1	-	11	3
Brunand	2	-	-	-	4	5	-	-	6
Vigg	29	5	-	-	12	9	-	-	14
Knipa	2	1	-	-	3	6	-	-	-
Skäggdopping	1	1	-	-	7	7	-	1	-
Gråhakedopping	3	2	-	-	1	8	-	1	-

forts. tabell 4

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Get	Väs	Rön	Vik	Häs
Storskarv	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Gråhäger	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Brun kärrhök	*1	*1	-	1	-	-	-	*4	-
Fiskgjuse	1	-	-	1	-	-	-	-	-
Tornfalk	1	-	-	-	-	-	-	-	3
Sothöna	16	7	-	-	11	47	-	2	20
Vattenrall	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Trana	2	2	3	1	1	-	-	11	7
Strandskata	1	2	-	-	1	-	-	-	-
Tofsvipa	24	6	16	1	3	7	-	4	54
Enkelbeckasin	15	-	2	2	3	-	-	7	25
Storspov	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Svartsnäppa	-	-	1	-	-	-	-	2	-
Rödbena	7	-	4	-	2	3	-	-	7
Skogssnäppa	-	-	-	-	-	1	-	-	3
Drillsnäppa	-	7	4	-	2	1	-	-	-
Grönben	-	-	1	-	-	-	-	-	2
Skrattmås	117	3	-	4	38	52	-	6	60
Fiskmås	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Fisktärna	*5	*5	2	-	2	5	-	-	-
Svarttärna	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ringduva	-	-	-	-	1	2	-	-	-
Gök	1	-	-	-	-	-	-	1	2
Tornseglare	*10	*11	-	*1	*43	14	-	*32	-
Större Hackspett	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Sånglärka	11	-	5	-	2	-	-	-	8
Ladusvala	-	*5	-	*3	-	8	-	*4	-
Hussvala	-	-	-	-	2	-	-	-	-
Ängspioplärka	10	-	-	-	2	-	-	9	29
Trädpioplärka	1	-	-	-	-	1	-	9	-
Gulärka	14	97	27	28	6	9	-	7	19
Sädesärka	2	12	3	2	3	6	-	4	-
Gärdsmyg	-	-	-	-	-	-	-	5	-
Buskskvätta	7	-	-	-	6	1	-	13	8
Stenskvätta	1	-	-	1	-	2	-	5	-
Rödhake	-	-	-	-	-	-	-	-	5
Näktergal	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Koltrast	-	-	-	-	2	-	-	1	1
Taltrast	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Rödvingetrast	-	-	-	-	-	-	-	2	1
Törnskata	-	-	-	-	1	-	-	1	-
Gräshoppsångare	2	-	-	-	-	-	-	-	3
Sävsångare	27	20	6	-	4	8	-	15	10
Rörsångare	15	4	-	-	-	2	-	2	4
Kärrsångare	-	-	-	-	-	-	-	1	1

forts. tabell 4

Art	Hor	Alm	Bor	Lån	Get	Väs	Rön	Vik	Häs
Härmsångare	-	-	-	-	1	-	-	-	2
Törnsångare	1	-	-	-	1	-	-	-	2
Årtsångare	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Trädgårdssångare	1	-	-	-	1	3	-	2	4
Svarthätta	-	-	-	-	1	1	-	-	3
Lövsångare	2	-	-	-	4	4	-	10	12
Gransångare	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Grå flugsnappare	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Svartvit flugsnappare	-	-	-	-	2	3	-	1	1
Blåmes	-	-	-	-	2	-	-	3	2
Talgoxe	-	-	-	-	6	1	-	2	5
Entita	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Skata	1	-	-	-	-	-	-	2	-
Kaja	44	-	-	-	-	4	-	3	-
Kråka	2	-	-	2	1	2	-	1	-
Korp	1	-	-	-	-	-	-	1	-
Stare	128	57	1	7	34	9	-	17	-
Pilfink	9	-	-	-	-	6	-	-	4
Bofink	-	-	-	-	7	6	-	9	10
Grönfink	-	-	-	-	-	-	-	4	2
Grönsiska	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Steglits	-	5	-	-	-	-	-	-	1
Hämpling	-	3	-	-	-	-	-	7	-
Rosenfink	-	-	-	-	-	-	-	1	2
Gulsparv	-	-	-	-	6	2	-	1	-
Sävspurv	35	28	6	3	5	12	-	17	19
Antal arter 2010	49	29	19	17	44	41	-	56	46
Antal arter 2009	45	28	22	19	-	-	-	-	-
Antal arter 2008	51	41	28	20	-	-	-	-	-
Antal arter 2007	49	40	31	17	46	55	41	57	56
Antal arter 2006	38	34	20	12	-	-	-	-	-

Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2010

Åke Abrahamsson

Inledning

Syftet med projektet är att årligen inventera och följa upp antalen av olika arter simfåglar som utnyttjar Hornborgasjön som rastlokal under vår och höst eller som i tiden däremellan häckar i sjön. Resultaten från de årliga räkningarna är ett sätt att mäta vad som händer med sjöns våtmarksfåglar successivt efter sjöns restaurering och den slutliga vattenståndshöjningen 1995. En sammanfattning över simfåglarnas förekomst åren 1991-2004, där trender analyseras under 10 år efter den slutliga restaureringen, har redovisats tidigare (Hermansson 2005). Standardiserade räkningar påbörjades 1991 med fyra räkningar under hösten. (Fält.1995a). Räkningar under våren inleddes år 1993 (Fält 1995b). I samband med sjön restaurering förändrades betingelserna för räkningarna och två nya områden tillkom, södra delen 1994 och Stenum 1995 (Fält 2002).

Dessförinnan har räkningar av antalet rastande simfåglar i Hornborgasjön bedrivits sedan 1960-talet. Räkningarnas genomförande under perioden fram till 1991 har beskrivits tidigare (Hermansson 2004).

Metod

Simfåglräkningar har utförts från platserna Fäholmen, Fågeludden, Vässtorpsåsen, Ytterberg, Stommen, Hornborgamaden, Almeö, Hälsingsgården, Hångers udde, Vadboden, Dagsnäs, Hästahuvet, Ore backar, Oranabbe, Korpabo, Utloppet, och Stenumsviken. De bästa observationsplatserna är de fågeltorn som finns i anslutning till de platser som nämnts ovan eller på andra naturliga höjder utmed sjön. Tornet vid Röde Mosse används inte längre på grund av att det är i dåligt skick och dessutom invuxet i skogen. Som ett hjälpmedel finns en karta med de olika områdena inritade samt de

observationspunkter inom varje område som skall användas vid räkningen. Under våren 2010 genomfördes sex standardiserade veckovisa räkningar med start den 3 april. Den sista räkningen den 9.5 var en extra räkning för att registrera arter som anländer sent, samt att också mäta genomflyttningen av vadare. Räkningarna påbörjas strax efter soluppgången och samordnas i förekommande fall mellan räknarna för att undvika dubbelräkning med mera.

Under hösten utfördes räkningarna i mitten av respektive månad från augusti till november. Räkningar genomförs nära mitten av varje månad; på den lördag som infaller närmast den femtonde i månaden. Dessutom är en målsättning att räkningarna skall ingå i de internationella simfåglräkningarna och även överensstämma med tidpunkten för räkningarna i sjön Tåkern. Områdesindelningen under hösten är densamma som under våren, dock räknas den södra delen av sjön genom paddling efter en given rutt.

De arter som ingår i räkningarna (vår och höst) är svanar, gäss, simänder, dykänder, dopingar, hägrar, skarvar, rallfåglar (ej trana) samt vadarfåglar och måsfåglar (ej skratmåsvår). Dessutom noteras till exempel antalet havsörnar med flera arter av särskilt intresse. Under både vår och höst åtskiljs där så är möjligt hanar och honor av snatterand, gräsand, stjärtand, årta, skedand, samt brunand och vigg.

Resultat och diskussion

Våren

Tabell 3 innehåller jämförelsetal där man kan jämföra 2010 med tidigare år.

Något nytt årshögsta blev det inte när det gäller antalet knölsvanar men det blev nästan samma stora antal som 2009 (se tabell 3). Sångsvanen nådde sitt vårhögsta någonsin med

(1820 ex den 3.4). Sångsvanen gynnas starkt av kornet som sprids till tranorna.

Bland änderna nådde bläsand (2 544 ex den 17.4), knipa (3 657 ex den 3.4), salskrake (352 ex den 3.4) och storskrake (1 750 ex den 3.4) sina högsta antal under våren någonsin. Däremot minskar de häckande simänderna i antal; årtio 10 ex den 1.5 och skedand 67 ex den 1.5. Den sena räkningen som utfördes den 9.5 förbättrade inte nämnvärt situationen. Årtan nådde 19 ex och skedand 70 ex vid denna extra räkning. Detta är till och med långt under 2009 då årtan nådde 25 ex den 2.5 och skedanden 117 ex den 25.4. Även andra grupper såsom doppingar och storskarv synes visa en vikande tendens, men de arterna undersöks inom särskilda projekt (se respektive projektredovisning).

Emellertid kan man notera knipans (som det förfaller) ständiga ökning å ena sidan samt ”ädeländers” minskning å andra sidan och därefter fundera över hur en restaurerad fågelsjö succession ser ut.

Var sätter man då in bläsänderna i detta sammanhang? En alldeles särskild mikrobiotop utgör området kring Vadboden där utfodring med korn sker under trantiden. Den absoluta merparten av de bläsänder man återfinner i protokollen från våren noteras där, detta gäller även krickor, sångsvanar och grågäss. Man kan se att bläsänderna dröjer sig kvar så länge som möjligt innan de måste norrut. Den rika tillgången på mat gör att avfärden drar ut på tiden. De första hanarna är snart tillbaka och vid månadsskiftet maj - juni är antalet bläsänder redan uppe i ett hundratal, mest hanar. Detsamma gäller för krickorna även om de visar ett något annorlunda mönster i sitt uppträdande efter återkomsten till Vadboden. En vecka in i juni fanns 109 hanar i en tät flock som uppehöll sig för sig och inte gärna blandade sig med bläsänderna – som det föreföll.

Salskrakarna slog sitt ett år gamla rekord och det nya blev (352 ex den 3.4), möjligen är detta en siffra i underkant. Salskrakarna uppehåller sig gärna i buskområden och kan vara svåra att se. I varje fall i den södra delen av sjön och i den yttre delen av Korpaboviken.

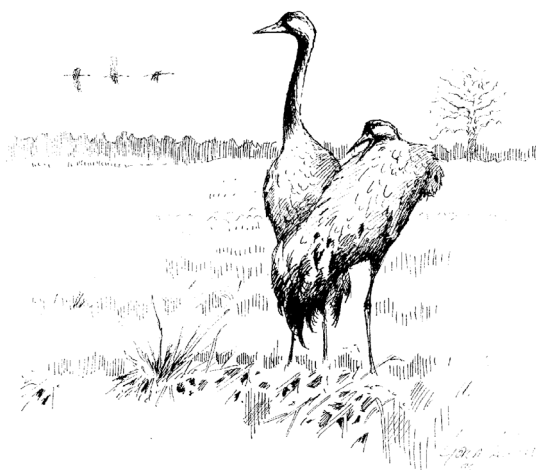
Våren bjöd på få av de arter som oregelbun-

det kan förekomma i räkningarna. En stor flock spetsbergsgäss (55 ex den 24.4) höll till uppe vid Kärrtorp under flera veckors tid. En amerikansk kricka sågs vid Fågeludden av många under ett par aprilveckor och noterades vid en av räkningarna (den 1.5). Den vänslades för övrigt med en hona, av vilken art kan man inte avgöra. Som vanligt noterades enstaka antal av de så kallade tunga dykänderna. Storlom är ett ovanligt inslag i räkningarna (1 ex den 17.4).

Den 9 maj genomfördes en sjätte räkning (mot normalt fem under våren) för att eventuellt erhålla bättre uppgifter om sent ankommande arter och genomflyttande vadare. Det är emellertid svårt att fånga upp vadarna på detta sätt eftersom deras flyttningssuppehåll dikteras av väderförhållandena. Antalet rastare av sådana volymarter som grönbena (94 ex) och brushane (9 ex) får betecknas som blygsamma. Övriga antal är de förväntade med några undantag. Både skäggdopping (1 019 ex) och gråhakedopping (309 ex) nådde de högsta antalen under hela våren. Att så är fallet kan eventuellt ha att göra med att vädret var väl blåsigt under ett par av aprilräkningarna och att antalen därmed blev väl låga.

För grågässens del låg antalen 2009 (1 738 ex den 2.5) i linje med 2008 (1 350 ex den 3.5). Motsvarande siffra för 2010 (858 ex den 2.5). Den högsta siffran under någon av vårräkningarna är 2 420 ex.

En art som då och då hamnar i fokus är enkelbeckasinen. Den kan med fog betecknas som fåtalig vid Hornborgasjön (61 ex den 25.4 2009)

och (61 ex den 24.4 2010). Man får dock ha i minnet att den metod vi använder inte mäter förekomsten på ett korrekt sätt. Arten är under sin häckningstid i huvudsak kvälls- och nattaktiv vilket gör att den lätt blir förbisedd.

Hösten

Hösten kännetecknades främst av kyla tidigt och vid novemberräkningen rådde praktiskt taget vinter. Endast vigg nådde sitt högsta antal någonsin (2 596 ex den 16.10). Övriga arter kom i de flesta fall inte i närheten av deras högsta antal under mätperioden 1994 - 2010. Flera arter nådde i själva verket sina högsta antal redan under nittioalet. Gräsanden är ett sådant exempel. Den nådde sina högsta antal i nittioalets början (5 600 ex den 15.8 1992). Numera noteras oftast betydligt beskedligare antal, dock 5 700 ex den 15.10 2005. Det redovisade året 2010 blev det högsta antalet (2 566 ex den 19.9)

Det ständigt ökande antalet sothöns under det tidiga 2000-talet bröts redan under hösten 2005. Den högsta noteringen är 21 100 ex (2004). Under hösten 2009 nådde sothönsen 11 576 ex som mest. Detta är knappt 10 000 färre än toppåret. Årets siffra blev (7 227 ex den 16.10). Detta är endast en tredjedel av vad som räknades in 2004.

Grågåsen är en art som rätteligen inte kan räknas med den metod som används för simfågelräkningarna. Gässen övernattar på sjöns vattenytan för att flyga ut till betesmarkerna i gryningen. Senare på förmiddagen flyger gässen tillbaka till Hornborgasjön eller någon annan sjö för att dricka varefter det lite senare åter bär av ut på fälten. Dessa födosöksresor kan vara påfallande långa. Det sker dessutom en förflyttning mellan södra Falbygden och Hornborgasjön. De här gässen dricker oftast i Sjötorpasjön söder om Mösseberg. Förflyttningarna sker mestadels under tidig morgon och sen kväll. Oftast rör det sig om fler än 3 000 exemplar som pendlar mellan Hornborgasjön och södra Falbygden. Det är därför svårt att peka på vad resultatet från simfågelräkningar om hösten mäter för grågåsens del. Högsta siffran under hösten 2010 blev 8 224 ex den 19.9.

Bland oregelbundet förekommande arter note-

rades svärta med 1 ex den 16.10 , bergand 3 ex den 15.11 och 1 ex den 15.10, rörhöna 1 ex den 19.9, rödspov 3 ex den 16.10, smalnäbbad simsnäppa 2 ex den 15.8, tofsvipa 1156 ex den 15.8, dvärgbeckasin 2 ex den 16.10, skrântärna 3 ex den 15.8 (och 3 ex den 19.9) och slutligen en kungsfiskare 1 ex den 19.9.

Till sist en reflektion som fördes fram i samband med förra årets redovisning. Den är fortfarande giltig. Den inträder vid begrundan av årets (och tidigare års resultat). Flera av de arter och artgrupper som redovisas är föremål för egna projekt där deras reproduktionsframgång mäts och belyses. För den stora gruppen sim- och dykänder gör vi inte detta. Frågan om vilket som är det riktiga måttet på sjöns förmåga som fågelsjö uppkommer ofta när man talar med ornitologerna runt sjön. Varför har vi då inga kunskaper? Ett skäl är förstås att det är mycket svårt att undersöka och att det saknas relevanta metoder. Ett annat skäl är att det skall göras under en tid när den ornitologiska aktiviteten sjunker jämförd med den tidiga våren. Likafullt är detta en angelägen uppgift att ta itu med och som bör ges prioritet under 2011 och följande år för att ta reda på hur många av dessa oerhörda mängder simfåglar som även kan räknas in bland sjöns häckande fåglar. Ännu viktigare syns detta när man betraktar den förskjutning från ädeländer som årtå och skedand mot knipa och salskrake som kan skönjas.

Tack

Simfågelräkningarna vid Hornborgasjön är ett lagarbete, där det krävs stor kännedom om artbestämning och områdenas avgränsningar samt att det görs noggranna anteckningar. Totalt har 18 personer deltagit i räkningarna; Åke Abrahamsson, Barbro Axelsson, Thore Axelsson, Lotta Berg, Hanna Berg, Katarina Bremsjö, Magnus Hallgren, Peder Hedberg Fält, Clas Hermansson, Kent-Ove Hvass, Gunnar Jakobsson, Björn Johansson, Stig Karlsson, Christopher Magnusson, Bengt Pettersson, Olof Svensson, Albin Thorsson samt Eric Thorsson.

Referenser

- Fält, P. 1995a. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 1991. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. sid 35-40. Meddelande nr 20 från Hornborgasjöns fältstation/ Hornborga-dokument nr 26. Naturvårdsverket, Hornborgasjön.
- Fält, P. 1995b. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 1993. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. sid 31-40. Meddelande nr 23 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 29. Naturvårdsverket, Hornborgasjön.
- Fält, P. 2002. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 1995. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. sid 14-24. Meddelande nr 25 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 31. Naturvårdsverket, Hornborgasjön.
- Hermansson, C. 2004. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2002. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. sid 20-24. Meddelande nr 32 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 38. Länsstyrelsen Västra Götaland.

Att läsa även:

- Hermansson, C. 2005. Rastande simfåglar i Hornborgasjön – resultat från 2004 och sammanfattning av åren 1991-2004. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. sid 26-37. Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 40. Länsstyrelsen Västra Götalands län.
- Hermansson C, Laudon K M, Thorsson E. Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2005 - 2008. I: Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006 - 2009. Meddelanden nr 35 - 38 från Hornborgasjöns fältstation / Hornborga-dokument nr 41 - 44. Länsstyrelsen Västra Götaland.

Tabell 1. Sammanfattning över resultatet från simfågelräkningar inklusive våtmarksarter vid Hornborgasjön våren 2010. Dessutom gjordes en extra räkning den 9 maj. Resultatet redovisas i texten.

Art	3.4	10.4	17.4	24.4	1.5
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	894	970	1124	1220	1203
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	1820	1374	566	214	139
Mindre sångsvan <i>C. bevicikii</i>	0	2	0	0	0
Bläsgås <i>Anser albifrons</i>	0	0	5	0	4
Grågås <i>A. anser</i>	1544	1272	1221	1452	858
Grågås x Kanadagås <i>A. anser X</i>					
<i>Branta canadensis</i>	4	7	5	7	3
Spetsbergsgås <i>A. brachyrhynchus</i>	0	51	0	55	46
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	262	188	162	140	118
Vitkindad gås <i>B. leucopsis</i>	8	0	0	1	1
Gravand <i>Tadorna tadorna</i>	0	0	2	0	0
Bläsand <i>Anas penelope</i>	1354	1604	2544	1803	332
Snatterand <i>A. strepera</i>	104	129	145	188	573
Kricka <i>A. crecca</i>	1102	2782	1659	1824	576
Am. kricka <i>A. crecca carolinensis</i>	0	0	0	0	1
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	1313	576	407	181	286
Stjärtand <i>A. acuta</i>	17	46	63	17	10
Årta <i>A. querquedula</i>	0	5	4	6	10
Skedand <i>A. clypeata</i>	24	24	29	55	67
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	494	547	231	184	184
Vigg <i>A. fuligula</i>	1730	1940	2445	2577	1975
Bergand <i>A. marila</i>	0	0	0	0	0
Sjöorre <i>Melanitta nigra</i>	0	0	0	2	2
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	3657	3305	2234	1725	821

forts. tabell 1

Art	3.4	10.4	17.4	24.4	1.5
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	352	302	93	120	18
Småskrake <i>M. serrator</i>	0	1	1	2	0
Storskrake <i>M. merganser</i>	1750	992	28	32	4
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>	0	1	0	3	0
Ejder <i>Somateria molissima</i>	0	0	0	1	0
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	1	0	0	0
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	313	625	706	741	621
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>	125	226	222	265	204
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	0	4	2	7	2
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	2	24	40	47	34
Storlom <i>Gavia artica</i>	0	0	1	0	0
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	67	62	160	169	103
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	13	21	14	23	11
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	0	2	1	1	1
Sothöna <i>Fulica atra</i>	6824	5117	2527	2889	2037
Strandskata <i>Haematopus ostralegus</i>	1	2	8	3	2
Mindre strandpipare <i>Charadr. dubius</i>	0	1	1	2	2
Större Strandpipare <i>Charadr. hiaticula</i>	3	0	0	0	0
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>	0	0	0	0	2
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	327	238	314	286	245
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	0	0	0	0	10
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	3	11	1	19	19
Storspov <i>N. arquata</i>	4	5	5	32	3
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	0	0	0	0	0
Rödbena <i>T. totanus</i>	22	34	38	89	59
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	0	0	0	0	18
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	2	4	7	28	7
Grönbenäppa <i>T. glareola</i>	0	0	0	1	54
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	0	0	0	3	8
Dvärgmå <i>Larus minutus</i>	0	0	0	0	0
Fiskmå <i>L. canus</i>	14	5	41	45	11
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	193	132	29	32	22
Havstrut <i>L. marinus</i>	124	46	23	9	5
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	0	0	0	1	247
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	0	0	0	0	2

Tabell 2. Sammanfattning över resultat från simfågelräkningar inklusive övriga våtmarksarter vid Hornborgasjön hösten 2010.

Art	15.8	19.9	16.10	15.11
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	1950	1634	1967	1851
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	75	34	17	75
Grågås <i>A. anser</i>	3052	8224	2487	12
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	152	143	264	174
Stripgås <i>Anser indicus</i>	0	0	0	0
Vitkindad gås <i>Branta leucopsis</i>	0	0	10	0
Hybridgås <i>Anser sp</i>	6	0	5	5
Bläsand <i>Anas penelope</i>	861	2970	3200	82
Snatterand <i>A. strepera</i>	929	1029	1345	154
Kricka <i>A. crecca</i>	605	2330	1690	41
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	1035	2566	2138	789
Stjärtand <i>A. acuta</i>	8	32	81	0
Årta <i>A. querquedula</i>	8	0	0	0
Skedand <i>A. clypeata</i>	142	97	60	0
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	1319	6188	967	82
Vigg <i>A. fuligula</i>	963	1865	2596	940
Bergand <i>A. marila</i>	1	0	4	1
Alfågel <i>Clangula hyemalis</i>	0	0	0	0
Svärta <i>M. fusca</i>	0	0	1	0
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	712	657	1217	996
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	6	14	145	225
Småskrake <i>M. serrator</i>	0	1	0	0
Storskrake <i>M. merganser</i>	0	23	60	453
Smådopping <i>Tachybaptus ruficollis</i>	0	6	7	0
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	503	354	295	2
Gråhakedopping <i>P. grisegena</i>	35	10	3	0
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	3	0	3	0
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	4	0	0	0
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	150	181	175	0
Ägretthäger <i>Egretta alba</i>	0	0	0	0
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	19	32	14	2
Sothöna <i>Fulica atra</i>	6688	5993	7227	3658
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	0	1	0	0
Rödspov <i>Limosa limosa /islandica?</i>	0	0	3	0
Smaln. simsnäppa <i>Phalaropus lobatus</i>	2	0	0	0
Större strandpipare <i>Charadr. hiaticula</i>	27	8	0	0
Ljungpipare <i>Pluvialis apricaria</i>	18	0	0	0
Kustpipare <i>P.squatarola</i>	2	2	1	0
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	1156	77	0	0
Kärnsnäppa <i>C. alpina</i>	9	58	3	0
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	42	2	0	0
Kustsnäppa <i>Calidris canutus</i>	3	0	0	0
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	188	182	82	0
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	0	0	2	0
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	4	1	0	0

forts. tabell 2

Art	15.8	19.9	16.10	15.11
Rödbena <i>T. totanus</i>	10	5	0	0
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	5	2	0	0
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	0	0	0	0
Grönbenä <i>T. glareola</i>	12	0	0	0
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	19	1	0	0
Dvärgmå <i>Larus minutus</i>	3	1	0	0
Skrattmå <i>L. ridibundus</i>	17	18	1	1
Fiskmå <i>L. canus</i>	13	7	3	45
Gråtrut <i>L. argentatus</i>	5	18	40	26
Havstrut <i>L. marinus</i>	0	1	0	0
Silltrut <i>L. fuscus</i>	0	1	0	0
Skräntärna <i>Hudroprogne tschegrava</i>	3	3	0	0
Fisktärna <i>S. hirundo</i>	170	24	0	0
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	8	1	0	0
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	0	1	0	0

Tabell 3. Här jämförs de högsta registrerade antalen för några våtmarksarter under räkningarna 1991 till 2009 (Se Hermansson 2004 samt Hornborga-dokumenterna 2005-2008) med resultaten från 2010. Siffran efter antalet anger det år antalet uppnåddes.

Art	1991 – 2009		2010	
	Vår	Höst	Vår	Höst
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	1243-09	2359-09	1220	1967
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	1751-09	200-98	1820	75
Grågås <i>A. anser</i>	2420-04	3640-04	1544	8224
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	434-96	760-05	262	264
Bläsand <i>Anas penelope</i>	1620-08	8900-05	2544	3200
Snatterand <i>A. strepera</i>	310-07	2077-09	188	1345
Kricka <i>A. crecca</i>	3850-01	6500-92	2782	2330
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	1370-06	5700-05	1313	2566
Stjärtand <i>A. acuta</i>	258-09	524-09	63	81
Årta <i>A. querquedula</i>	88-93	111-94	10	8
Skedand <i>A. clypeata</i>	197-03	489-09	67	142
Brunand <i>Aythya ferruginea</i>	970-05	10500-06	547	6188
Vigg <i>A. fuligula</i>	5105-09	1850-08	2577	2596
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	2891-09	1441-09	3657	1217
Salskrake <i>Mergus albellus</i>	310-08	290-08	352	225
Storskrake <i>M. merganser</i>	1480-06	1150-09	1750	453
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1360-08	833-09	741	503
Gråhakedopping <i>P. griseogen</i>	170-07	37-06	265	35
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	39-96	8-06	7	3
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	440-01	560-00	169	181
Sothöna <i>Fulica atra</i>	9600-06	21100-04	6824	7227

Häckande doppingar i Hornborgasjön 2010

Peder Hedberg Fält

Inledning

Projektet startades upp redan 1981 (Karlsson 1982) men år 1985 övertog Lars-Erik Johansson och Hans-Erik Johansson ansvaret och drev projektet fram till 1999. Från år 2000 övertog jag själv ansvaret som projektledare och har årligen genomfört inventering av häckande doppingar. Under 2000 och 2001 samt 2005 till 2007 räknades samtliga par häckande eller revirhävdande doppingar i sjön samt antalet kullar av svarthakedopping och svarthalsad dopping. På grund av tidsbrist åren 2002 till 2004 samt 2008 och framåt har jag koncentrerat mig på att endast följa upp häckande svarthalsad dopping och svarthakedopping samt häckningsframgången för de båda arterna.

Då smådoppingen är väldigt svårinventerad har inga större ansträngningar gjorts under året för att följa upp den häckande populationen.

Inventeringarna är dels till för att följa upp förändringarna hos de olika arterna av häckande doppingar i samband med sjöns restaurering men även att kontrollera beståndens storlek och sammansättning i relation till sjöns ekologiska system, främst sjöns fiskfauna.

Metodik

Under tiden 15 april och 15 juli har inventeringar efter antalet häckande par och kullar hos svarthakedopping och svarthalsad dopping genomförts. Främst har inventeringarna utförts från olika observationsplatser runt sjön så att alla områden i sjön har täckts upp. Indelningen av dessa områden är detsamma som används vid simfågelräkningarna. Delar av sjön som ej gått att inventera från land såsom Korpaboviken, Stenum och södra delen har istället inventerats från kanot från mitten av maj till mitten av juli i samband med att övriga inventeringar på våtmarksfåglar görs från kanot.

Tabell 1. Antal häckande par av svarthakedopping och svarthalsad dopping i Hornborgasjön 2010.

Art	Par
Svarthakedopping <i>Podiceps auritus</i>	1
Svarthalsad dopping <i>P. nigricollis</i>	76

Metod för inventeringarna följer i stort de anvisningar som Svensson (1976) angivit för inventering av vattenfåglar. För svarthalsad dopping har häckande par beräknats vid respektive koloni utifrån antalet bebodda bon vid respektive kolonin. Hos svarthakedopping har häckande par angetts då påbörjade eller bebodda bon har observerats eller då par har noterats under större delen av häckningssäsongen inom ett begränsat område av sjön. Observationer av aktuella arter har vid varje besök prickats in på kartor eller på annat sätt noteras för respektive delområde. Observationerna har sedan förts över på artkartor, varefter utvärdering har gjorts.

Häckningsresultatet har kontrollerats för svart-hakedopping och svarthalsad dopping genom att räkna antalet kullar och antalet ungar för respektive kull. Antalet producerade ungar har angetts när de är små, i åldern 5-10 dagar, då de emellanåt kan själva ligga på vattnet tillsammans med föräldrafåglarna. Ungar som äldre, i åldern ”flygga” eller ”stora”, har ej kontrollerats.

Resultat

Svarthakedopping

Totalt noterades enbart ett par i området mellan Fågeludden och Fäholmen. Inga andra fåglar sågs i sjön förutom detta par. Troligtvis påbörjades häckning vid Fäholmen då en ensam fågel sågs där i mitten och slutet av maj efter det att ett par sågs i området tidigare. I början av juni

sågs båda fåglarna igen varför det är troligt att häckningen misslyckats. Inga ungar sågs.

Svarthalsad dopping

De första svarthalsade anlände till sjön redan den 3 april. Större delen av sjön var igenfrusen men öppet vatten fanns då utanför Utloppet. Flera svarthalsade började ganska snart etablera sig vid skrattmåskolonier vid gamla Blindkanalen. Vid kontroll den 19 maj hittades fyra olika kolonier, inte långt från varandra. Den största av dem innehöll 18 bon medan resterande fanns det sju, fyra respektive tre bon. Den 26 maj sågs där den första kullen och i början av juni hittades 19 kullar och en vecka senare fanns det ytterligare 5 nya kullar. Totalt noterades i detta område 24 olika kullar.

Flera svarthalsade sågs också tidigt i södra delen av sjön, i området söder om Almeö och Sätunaviken. Sjöns största ansamling av häckande skrattmåsar finns i området Sätunakanalen och Bjurumskanalen varför det fanns en stor chans till en kolonibildning där. Vid boräkning den 19 maj noterades hela 40 bebodda bon samt

fyra kullar. Trots den relativt stora kolonin hittades 20 olika kullar i området.

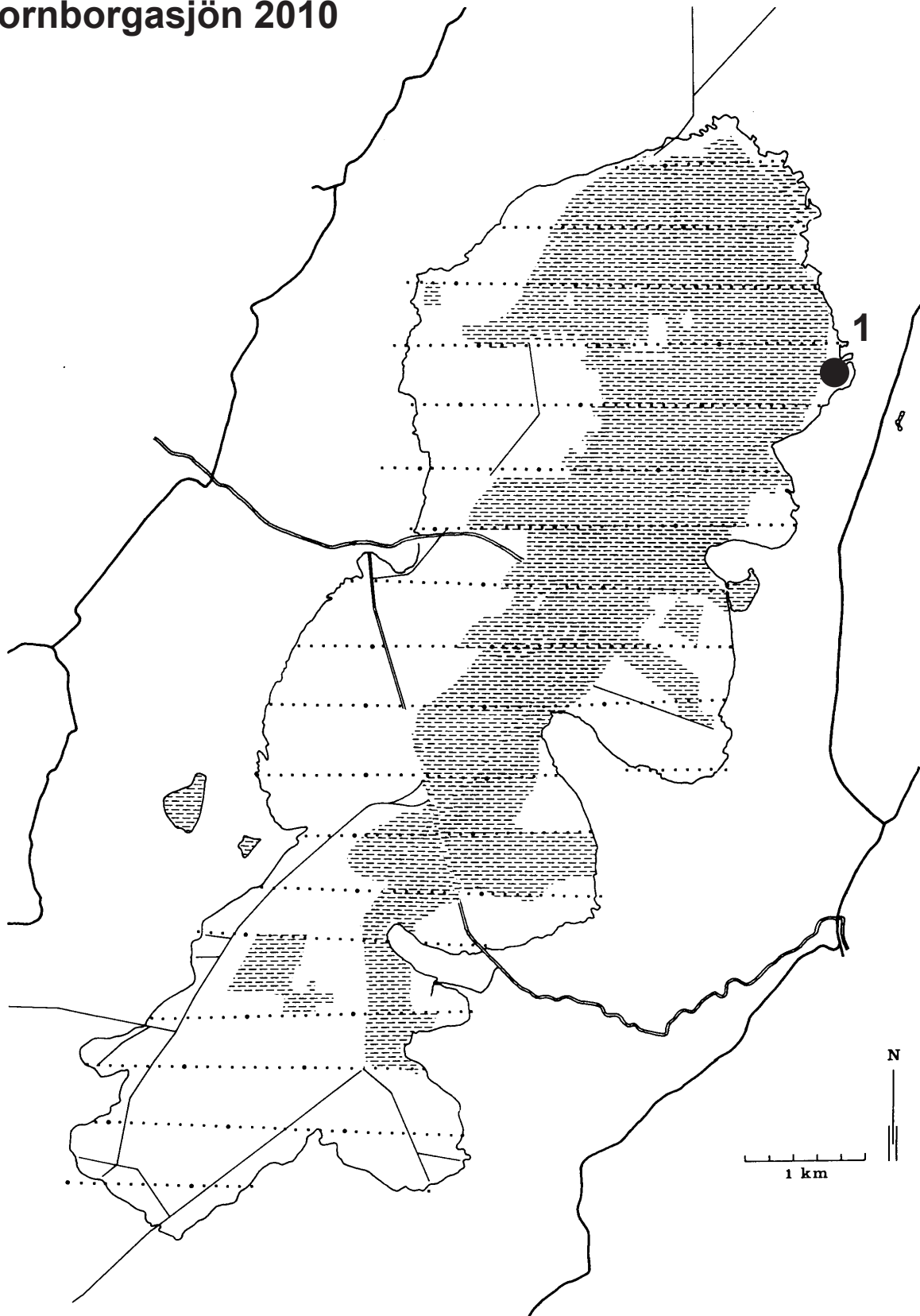
Det tredje området med häckande svarthalsad dopping låg inne bland häckande skrattmåsar utanför Dagsnäs. Den 10 maj sågs två ruvande fåglar från land samt ytterligare två par i anslutning till kolonin. Dock blev grönskan för mycket senare på säsongen så bona doldes av vegetationen. I slutet av maj noterades två olika kullar och i mitten av juni ytterligare en kull. Så totalt tre kullar observerades i området.

Totalt hittades 76 par svarthalsad dopping i fyra olika kolonier, där samtliga låg i anslutning till skrattmåskolonier. Häckningarna resulterade i 47 kullar.

Referenser

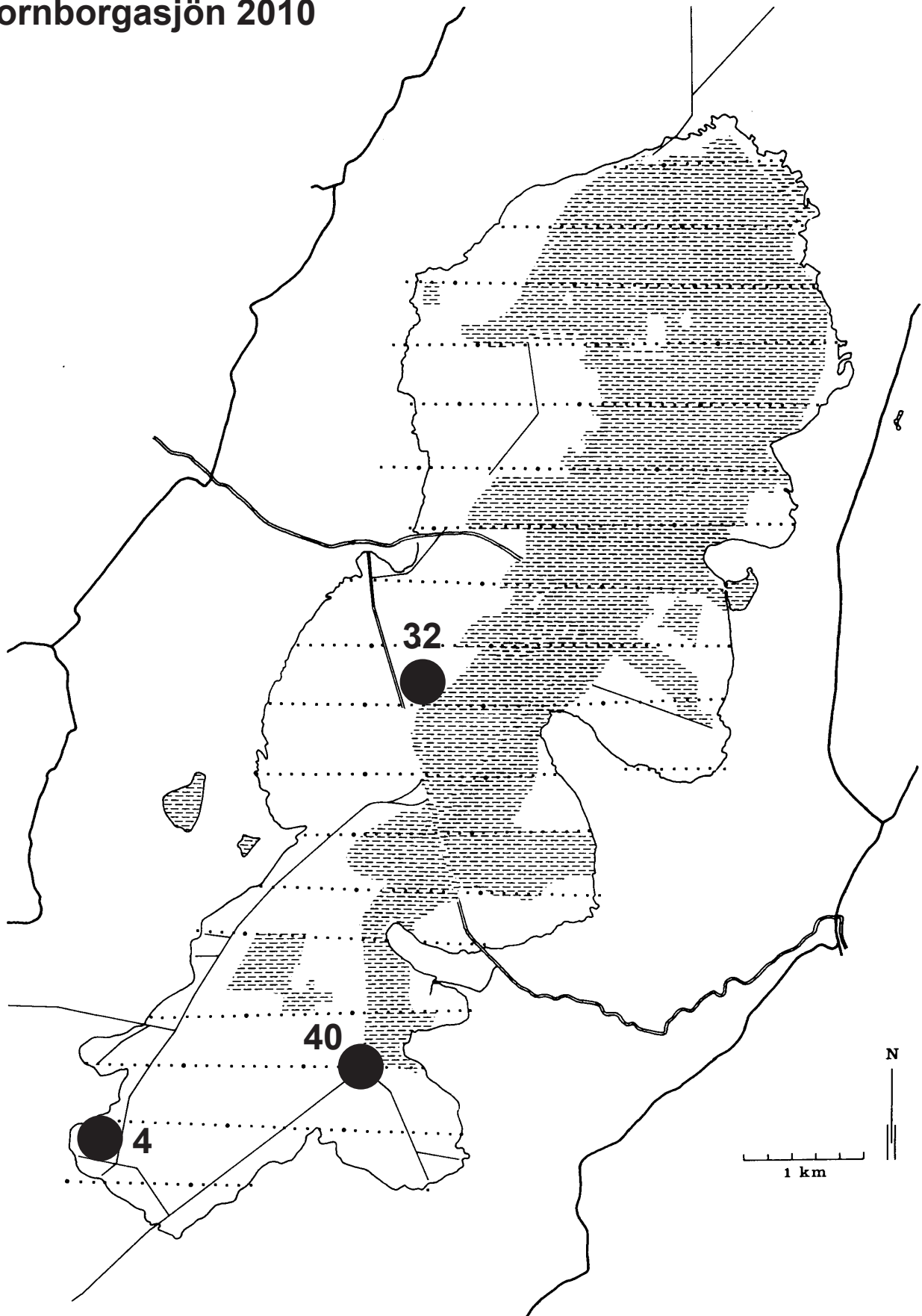
- Karlsson, T. 1982. Doppingar. I: Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981. sid 52-60. Hornborga-dokument nr 2. Statens naturvårdsverk och Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Svensson, S. 1976. Inventering av vattenfåglar. Stencil. Lunds universitet.

Hornborgasjön 2010

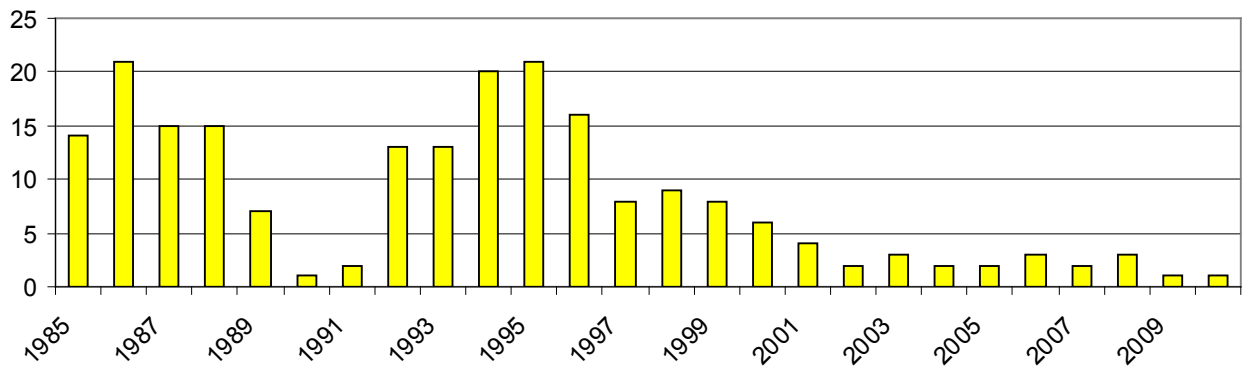
Figur 1. Häckande par svarthakedopping *Podiceps auritus* i Hornborgasjön 2010

Hornborgasjön 2010

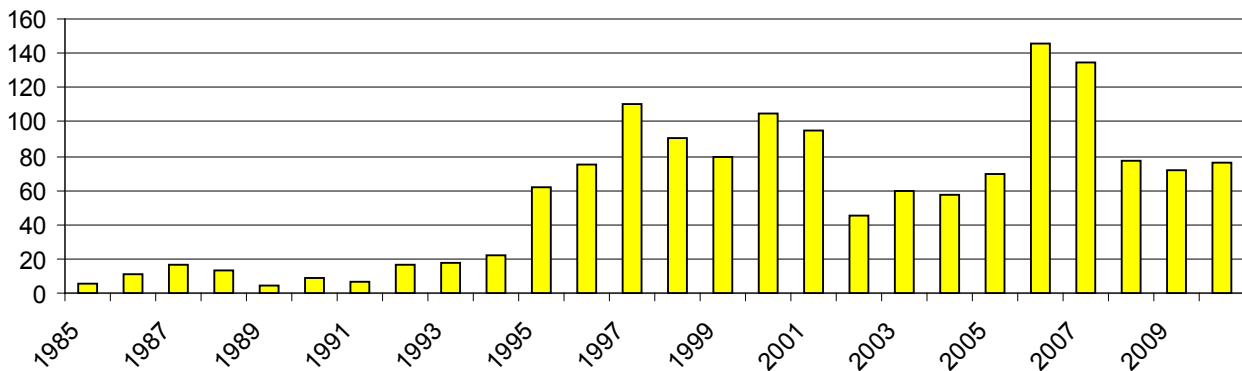

Figur 2. Häckande par svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* i Hornborgasjön 2010.

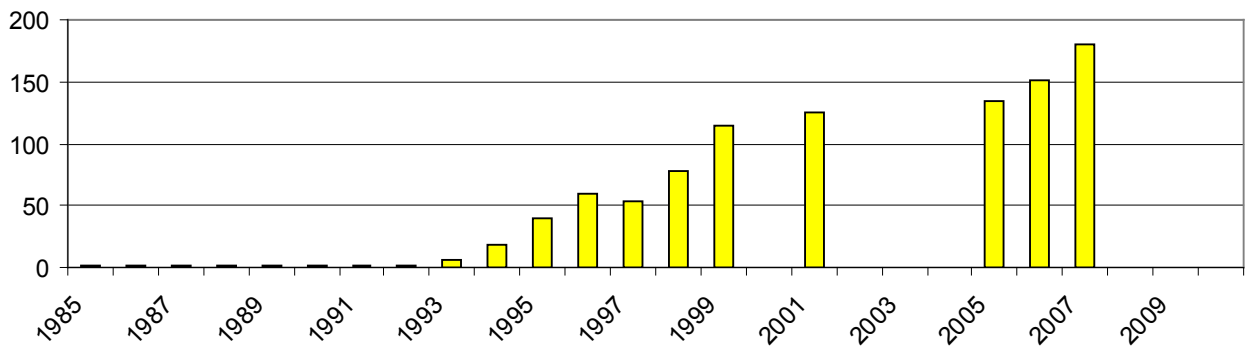

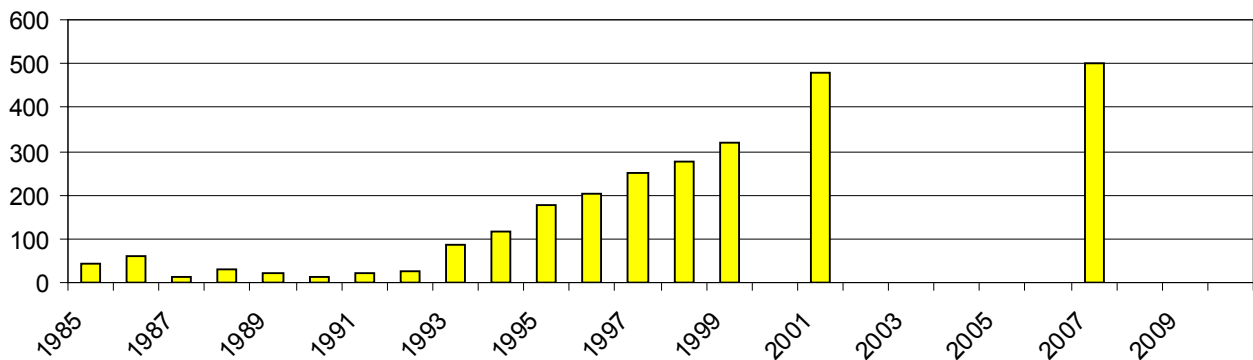
Tabell 1. Antal häckande par svarthakedopping *Podiceps auritus* i Hornborgasjön 1985-2010.

Tabell 2. Antal häckande par svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* i Hornborgasjön 1985-2010.

Tabell 3. Antal häckande par gråhakedopping *Podiceps griseogenus* i Hornborgasjön 1985-2010.

Tabell 4. Antal häckande par skäggdopping *Podiceps cristatus* i Hornborgasjön 1985-2010.

Häckande kärrhökar i Hornborgasjön 2010

Bengt Pettersson

Inledning

Inventering och uppföljning av häckande kärrhökar i Hornborgasjön har skett sedan slutet av 1960-talet. Från 1968 till år 2000 har över 370 kullar av brun kärrhök ringmärkts (över 1200 ungar). Ringmärkningarna har resulterat i ett 50-tal återfynd från när och fjärran. De flesta från den sydvästra delen av Europa, men även från flera afrikanska länder så långt söderut som Liberia.

I samband med ringmärkningarna registrerades boets höjd över vattenytan, vattendjup, boets diameter, bomaterial m.m. och kullstorlek. Under 1970-80-talet samlades även över hundra okläckta ägg in. Dessa rötägg skickades till Naturhistoriska riksmuseet för undersökning angående innehåll av kemiska bekämpningsmedel. Resultaten av ett antal av de undersökta äggen visade klart förhöjda värden av miljögifter bl a kvicksilver DDT, PCB.

Från 2000-talet har projektets inriktning förändrats. Orsaken är att bokontroller ej varit möjliga att göra till en rimlig arbetsinsats p g a svårigheter att nå bona som de flesta är belägna i videzonen. Störnings skulle bli för stor. Numera registreras därför endast bolägenas plats och hur många ungar som kommer på vingarna. Syftet med projektet är nu att följa hur kärrhökarna anpassar sig att häcka i Hornborgasjön när sjön numera i stort sett saknar bladvass, artens naturliga häckningsbiotop!

De återstående videbuskagen, som på senare år utgjort bruna kärrhökarnas underlag för sina bon står i vatten. Buskarna som nästan alla är döda glesnar och bryts ner. Videzonen passar därför inte längre som häckningsbiotop för brunhöken. Den senaste tioårsperioden har antalet par minskat drastiskt från 57 par år 2000 till 12-14 par de senaste tre åren.

Metod

Inventeringen 2010 har genomförts på samma sätt som under tidigare år. Från fasta observationspunkter runt sjön, har parens bolägen prickats in på arbetskartor. Följande observationsplatser användes; Kärrtorps mader, Fäholmstornet, Fågeludden, Almeö, Hångertornet, Vadboden, Orenabb samt tornet vid sjöns utlopp.

Resultat

Brun kärrhök

Under säsongen häckade 14 par i sjöområdet. Fördelningen var den att endast två par valde att häcka i före detta "Vallsjön", norr om gamla Flian (se karta). Båda dessa par hade hittat boplatser i resterande bladvassområden. Ett par hade bosatt sig i ett videbuskage utanför Orenabb och resterande 11 par i videzonen söder om en linje Almeö-Ore backar.

Inga bobesök har gjorts under säsongen. Angående reproduktionen har minst 15 flygga ungar setts över boreviren.

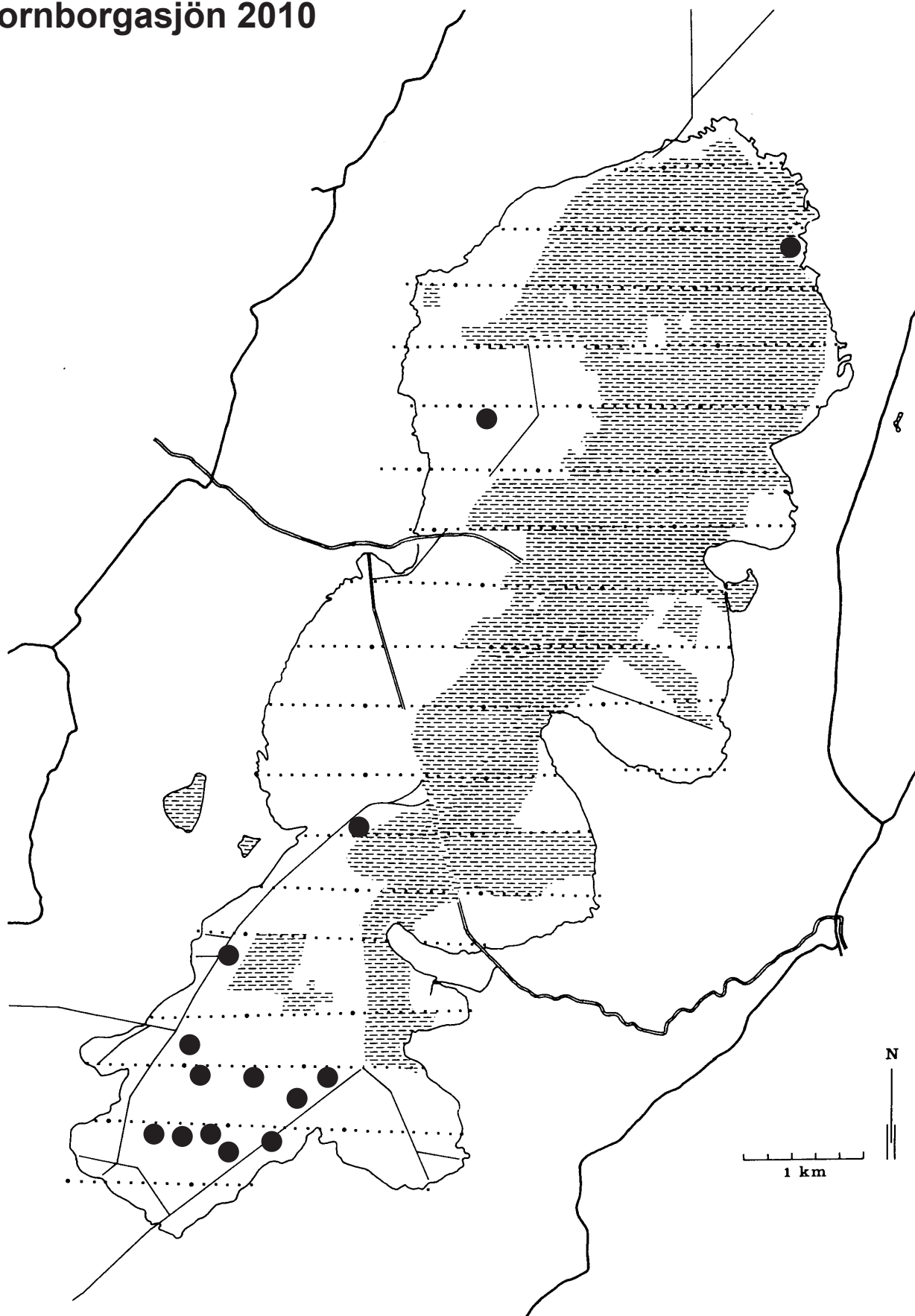
Blå kärrhök

Flera exemplar har setts under vår- och höststräcket.

Övrigt

Deltagare i projektet har också Mike Henry varit som stått för den största delen av inventeringsarbetet från Hångertornet i södra delen av sjöområdet.

Hornborgasjön 2010

Figur 1. Bo av brun kärrhök *Circus aeruginosus* i Hornborgasjön 2010.

Häckande havsörn vid Hornborgasjön 2010

Bengt Pettersson

Inledning

Havsörn är etablerad som häckfågel i Hornborgasjöområdet sedan nio år tillbaka. Under 2010 genomförde det gamla paret ännu en lyckad häckning. Båda örnarna som nu är 13 år gamla är samma individer som började häcka i området 2002.

Resultat

Årets häckning inleddes de första dagarna i mars. Då syntes honan inte längre ute i sjöområdet, varav slutsatsen blev att honan uppehöll sig vid boet och att det första ägget var på gång.

Den 5 maj kontrollerades häckplatsen. Hanen ”Valdemar” satt i en talltopp och den röda ringen från 1997 års märkning på östkusten kunde ses. Honan lyfte och markerade häckningen hårt med varningslåten över boet. Det var bara att snabbt ta sig tillbaka till ett läge utanför störningssektorn. Telefonkontakt togs med Björn Helander som informerades om att allt var klart för kontroll och ringmärkning.

Den 17 maj ringmärktes kullen som likt föregående år bestod av två ungar. Dessa var nu drygt fem veckor gamla. Den ena av ungarna hissades som vanligt ner till marken där DNA-prover togs av Helanders medhjälpare. Under ringmärkningen fanns ingen markering av de gamla örnarna som sannolikt var ute och jagade.

Sommaren

Från mitten av juli sågs de båda ungarna ute i sjöområdet. De sågs flera gånger sittande tillsammans med sina föräldrar på Blockholmen.

Andra örnar

Under häckningstiden observerades ytterligare minst fyra andra havsörnar i sjöområdet. Tre var yngre, medan den fjärde fågeln var vitstjärtad med yttersta delarna av stjärt pennorna svarta och därav blev bedömningen att den sannolikt var minst fem år gammal.

Vintern

I början av december lade sig isen på Hornborgasjön på några få dygn. Alla sothöns, änder, gäss och svanar försvann på en gång och den stora ansamling av havsörnar som sågs i december föregående år uteblev därför helt. Hittills under vintern har endast enstaka havsörnar observerats.

Häckande fiskgjuse i Hornborgasjön 2010

Eric Thorsson & Albin Thorsson

Inledning

Projektet startade 2003 med syfte att fastställa hur många häckande par fiskgjusar det finns inom Hornborgasjöns rapporteringsområde och hur många ungar de lyckas producera. Målet är även att under året ringmärka de ungar som är tillgängliga.

Metod

Fiskgjusarna inventeras från början av april till slutet av september genom studier från olika observationsplatser runt Hornborgasjön. De ungar som finns tillgängliga ringmärks i början av juli för att få fram mer fakta.

Resultat

Årets resultat blev blygsamma två ungar, vilket är det sämsta resultatet sedan projektets start. Det fanns sju par som hävdade revir inom behandlat område varav sex par gick till häckning, vilket får anses som normalt under projektets tid. Av de paren som gick till häckning lyckades endast ett par få flygga ungar. Detta par häckade utanför Långeland i Stenumsviken.

Under projektets gång har antalet flygga

ungar varit relativt stabilt med 8-12 ex och varje kull har nästan alltid bestått av fler än en unge. Två av åren har inte kommit upp till dessa antal; 2006 blev fem ungar flygga samt årets resultat med bara två ungar.

Även i år har tidigare gamla fiskgjusebon ockuperats av grågås eller kanadagås, vilket gjort att revirstrider har uppstått. De etablerade paren lyckas ofta mota bort gässen medan nyetablerade par kan få det svårare och behöva bygga ny boplats.

Diskussion

Anledningen till årets dåliga resultat är svårt att veta, men vi har arbetat efter fyra tänkbara orsaker.

Väderförhållanden

Enligt SMHI:s mätstation i Skara regnade det under 6 dygn från den 9 – 14 juni och som mest 25 mm under kort tid. I kombination med regnet förekom det även dimma och blåst. De nykläckta ungarna är som mest sårbara under denna tidpunkt, där regn och blåst är sämsta tänkbara väderförhållande. Lyckas inte föräldrarna skydda ungarna samt skaffa föda vid dessa förhållanden är det stor risk att ungarna förolyckas. Eftersom fem par misslyckades

Tabell 1. Sammanställning av revir, häckningar och häckningsresultat för fiskgjuse *Pandion haliaetus* i Hornborgasjön 2003-2010.

Årtal	Revir	Påbörjad häckn.	Antal kullar	Totalt flygga ungar	Flygga ungar/ påbörjad häckning
2010	7	6	1	2	0,33
2009	8	7	5	9	1,29
2008	10	6	5	12	2,00
2007	9	6	4	8	1,33
2006	8	6	2	5	0,83
2005	7	5	4	10	2,00
2004	6	4	4	9	2,25
2003	5	5	4	10	2,00

under en kort period så tror vi att detta är den främsta orsaken. Det paret som lyckades med häckningen låg fortfarande och ruvade under regnperioden pga. att det lade sig för häckning sent (muntl. Leif Arvidsson) jämfört med de andra paren. Detta gjorde att den känsliga perioden för det paret försköts till en period med bättre väderförhållanden.

Födobrist

En annan orsak skulle kunna vara födobrist. Enligt Länsstyrelsens direktiv tömdes sjön på vatten innan vårfloden kom. Det kan då ha uppstått syrebrist som medfört dåligt med fisk. Fiskgjusarna kan dock flyga mycket långt för att få föda och detta borde därför inte vara någon ensam orsak. I samband med de tidigare beskrivna väderleksförhållandena kan det vara en bidragande orsak till att häckningarna misslyckats. Det kan dock inte bekräftas att det varit dåligt med fisk i sjön då provfiskningen i augusti inte styrker denna teori (muntl. Peder Hedberg Fält). Det har även setts normalt med fiskgjusar under sensommaren och i mitten av juli sågs 12 gamla fåglar från Utloppet. Troligen tillhör dessa fiskgjusar inte den häckande populationen och dessa fiskgjusar borde inte ha setts vid sjön om födotillgång var dålig.

Predation

En orsak som inte kan uteslutas är predation från berguv. Då paren som misslyckades med häckningarna ligger inom en cirkel med diametern på cirka 4 km, kan en kringströvande berguv under kort tid predera ungarna (muntl. Tomas Landgren). Även havsörn kan störa fiskgjusar tillräckligt mycket för att häckningarna ska misslyckas. Detta kan vara

fallet för ett av paren då havsörn gärna sitter i närheten av deras bo, men de har lyckats tidigare år när havsörn haft samma sittplatser.

Sjukdom

Den 24 juni hittades en gammal fiskgjuse i en hage vid Bjärka. Denna fiskgjuse dog under nästföljande dag och Bengt Pettersson skickade in fiskgjusen till Statens Veterinärmedicinska Anstalt (SVA) som kom fram till att den dog av lunginflammation. Den vägde vid upphittandet endast 4 hekto, vilket är hälften av vad en frisk fiskgjuse skulle vägt.

Sammanfattning

Det mest troliga är att väderförhållandet är orsaken till årets misslyckade häckningar. Strax efter att ungarna borde ha kläckts, upphörde aktiviteten runt deras bon. I vissa fall lämnades boet av en eller båda föräldrarna. Den troliga orsaken är att vädret gjorde att föräldrarna hade svårt att skydda ungarna från regn och blåst. Dock kan predation av berguv inte helt uteslutas. Berguv har tidigare häckat i närområdet och ingen känd predation av fiskgjuse i stor omfattning har då noterats. De senaste åren har ingen stationär spelande hane observerats, vilket kan ha öppnat för kringströvande berguvar. Däremot anses en störning av havsörn i alla fem bon anses mindre trolig. Födobristen kan inte styrkas av några fakta och får därför anses som en icke trolig teori samt att fiskgjusarna kan flyga långt för att hämta föda. Angående sjukdom kan inte ett fall styrka fem misslyckade häckningar.

Rastande tranor vid Hornborgasjön 2010

Clas Hermansson, Alf Karlsson & Helge Sundén

Inledning

Redan 1966 genomfördes de första organiserade försöken att räkna antalet rastande tranor under våren. Resultatet visade att det var fullt möjligt att med en väl genomarbetad metod erhålla tillförlitliga uppgifter om antalet tranor. Fåglarna räknades när de under gryningen lämnade övernattningsplatserna i södra sjöområdet för att proviantera i området kring Stora Bjurum och Dagsnäs. Under åren 1967-1982 ansvarade Skövde fågelklubb för räkningarna. Sedan 1983 utförs räkningarna av Hornborgasjöns fältstation. Årets räkningar var de 45:e i ordningen. Numera räknas tranorna när de lämnar födosöksområdena och flyger till övernattningsplatserna under kvällen.

Hornborgasjön var tidigare starkt igenvuxen med vass, men när stora områden rensades på vegetation under 1969-1970 öppnades ytor med grunt vatten i sjöns norra del. Tranorna fann dessa som lämpliga övernattningsplatser och antalet höstrastande tranor ökade från år till år (Swanberg 1993). Antalet uppskattades till 100 tranor år 1972 för att sedan långsamt öka till dagens antal på minst 6 000 tranor i hela sjöområdet. Till skillnad från vårens dagliga räkningar bevakas höstens tranor två gånger per vecka. Höstens räkningar var de 39:e i ordningen, också det en unik oavbruten svit.

Rastande tranor under våren

Den 16 mars sågs en trana vid Vadboden (Sven-Olof Green m.fl). Det var årets första trana vid Hornborgasjön. Den tranan tillhörde sannolikt en av sjöns bofasta tranor eftersom de som häckar vid Hornborgasjön anländer tidigare än de tranor som rastar.

Den 19 mars anlände 45 tranor som bedömdes tillhöra de första individerna bland vårens rastande tranor i **södra sjöområdet**. Därefter

tillkom dagligen enstaka fåglar. Den 24 mars anlände över 2 200 tranor och på kvällen fanns 2 300 i området. Antalet ökade sedan succesivt och kulminerade den 2 april, då 13 800 flög till nattplats.

Vårens mediandatum inträffade den 5 april, det vill säga det datum när 50 procent av vårens trandagar (235 100) uppnåtts. Med antal trandagar avses summan av de dagliga antalen rastande tranor. Det bör noteras att vi inte känner till omsättningen (daglig ankomst och bortsträck) och kan därför inte beräkna mediandatum för det totala antalet rastande tranor.

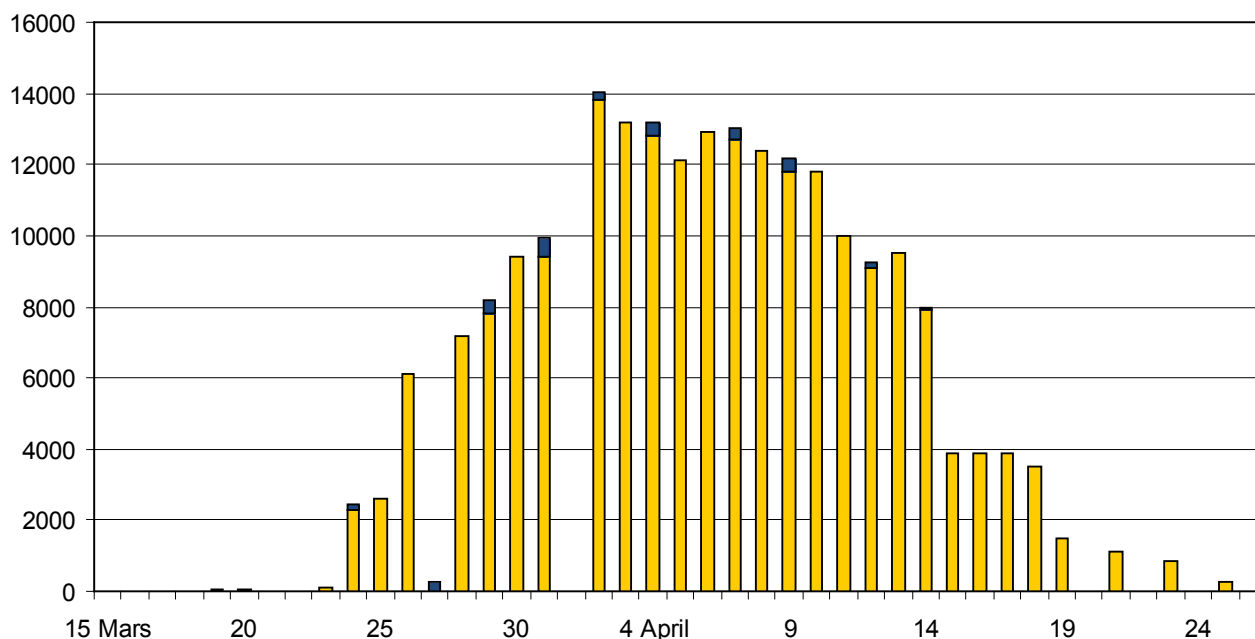
Antalet trandagar var för tredje året i följd över 200 000. Trots att våren var sen anlände tranorna relativt tidigt. Under elva dagar fanns över 10 000 rastande tranor. De stannade också något längre än normalt framför allt på grund av ogynnsamt väder för bortsträck.

Den 11 april fanns fortfarande 10 000 tranor vid Vadboden. Stora flyttningsdagar inträffade den 11 och 14 april (1 800 ex), 15 april (4 000 ex) och 19 april (2 000 ex). Vid kvällsräkningen den 25 april fanns endast 250 tranor kvar i södra sjöområdet. Många av dessa tranor blev kvar och stannade över sommaren vid Hornborgasjön. Se figur 1 och tabell 1.

Utfodringen vid Vadboden (Trandansen)

En anledning till att tranorna samlas kring Vadboden vid sjöns södra del är naturligtvis den utfodring som utförs av Länsstyrelsen Västra Götalands Län. Tillgången på föda, korn, är riklig och det lockar också många andra fåglar till området, framför allt sångsvanar, grågäss, kanadagäss, bläsänder, krickor och gräsänder. Under våren 2010 spreds totalt 144 300 kg korn över området.

Undersökningar under vårsträcket i Rügen-Bock-Kirr, Tyskland har visat att tranorna äter

Figur 1. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön våren 2010. Gula staplar är antal tranor i södra sjöområdet och blå staplar antal tranor i norra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 2 april (13 800) och i norra sjöområdet den 31 mars (520). I hela sjöområdet fanns som mest 14 010 tranor den 2 april. Mediandatum i södra sjöområdet var den 2 april. Antal för dagar med uteblivna räkningar har beräknats (extrapolerats) utifrån närliggande dagar.

ungefär 300 gram vete (sädeskorn) per individ och dag. Två olika beräkningsmetoder gav resultatet 293 respektive 289 gram vete per individ och dag (Nowald 1999).

Det är högst troligt att det dagliga födointaget vid Hornborgasjön ligger på samma nivå, det vill sägs 300 gram korn (sädeskorn) per individ och dag. Skillnaden mellan sädesslagen vete och korn bedöms vara liten i detta sammanhang. Detta betyder att tranorna konsumerade ungefär 70 530 kg korn (300 g x 235 100 trandagar). Resterande kvantitet, 73 770 kg (51 %) korn var

således mat åt svanar, gäss och änder. Jämförelse mellan åren 2007 till 2010 visar att tranorna konsumerat ungefär lika stor andel av det korn som sprids i området (52, 48, 54 respektive 49 %).

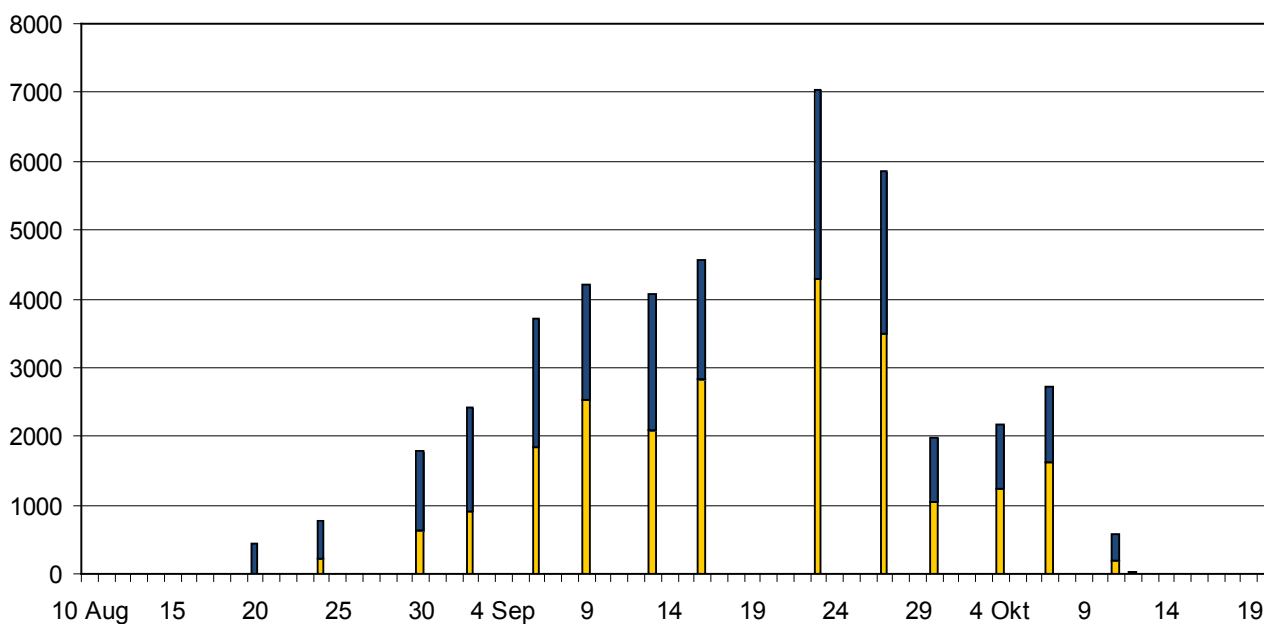
Rastande tranor under hösten

Sedan tranorna började rasta vid Hornborgasjön under hösten har alltid merparten övernattat i norra delen. Under senare år, efter det att lämpliga platser skapats i samband med sjörestaure-

Tabell 1. Tranornas förekomst vid södra delen i Hornborgasjön 2005-2010.

År	Median-datum	Period	Högsta antal	Datum	Antal trandagar
2005	6.4	20.3-24.4	12 100	4-8.4	170 000
2006	10.4	21.3-27.4	9 920	9.4	127 000
2007	2.4	9.3-16.4	13 900	31.3	192 200
2008	2.4	9.3-21.4	14 000	2.4	246 300
2009	2.4	10.3-23.4	18 500	30-31.3	265 100
Mv	4.4	14.3-22.4	13 680	3.4	200 120
2010	5.4	19.3-25.4	13 800	2.4	235 100

Figur 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2010. Gula staplar är antal tranor i södra sjöområdet och blå staplar antal tranor i norra sjöområdet. Antalen avser tranor som räknats flyga till nattplats. Högsta antal i södra sjöområdet inräknades den 23 september (4 300) och i norra sjöområdet den 23 september (2 740). I hela sjöområdet fanns som mest 7 040 tranor den 23 september.

ringen, har emellertid flera övernattningsplatser tillkommit i södra delen.

Höstrastande tranor börjar anlända i mitten av augusti månad. Antalet ökar långsamt för att kulminera vid avflyttningen i slutet av september till början av oktober. Då är också flyttning-driften som störst och vid lämpligt väder kan så gott som samtliga tranor lämna sjöområdet under en enda förmiddag.

De tranor som övernattar i **södra sjöområdet** provianterar under dagtid i området från sydost till väster om Hornborgasjön, ofta på ett flygavstånd upp till flera mil. Högsta antal i södra delen var den 23 september 4 300 tranor inräknades när de flög till nattplats.

Tranor från **norra sjöområdet** ses under dagtid nordväst och norr om Hornborgasjön. Många av tranorna har lång flygväg till sjön och anländer ofta i stora flockar sent under kvällen. Studier har visat att tranor som provianterar på stubbåkrar t.ex. öster om Götene, 2 mil från sjön, påbörjar sitt sovsträck vid ungefär samma tidpunkt som tranor nära sovplatsen. Högsta antal i norra delen var 23 september, då 2 740 tranor inräknades. Se figur 2 och tabell 2.

Färgmärkta tranor

Den riksbekanta tranan F36 eftersöktes utan framgång. Helt överraskande erhöles bilder från Björn Björnsson som visade att tranan var på plats vid Vadboden den 11 april. Åldern var nu 20 år och 9 månader. Den är Europas äldsta levande trana. Tranan märktes av Börje Flygar den 11 juli 1989 i närheten av Malung, Dalarna. Ringen är något trasig, ser ut som under våra åren 2006-09, naturligtvis blek men fortfarande fullt läsbar upp till 50 meters avstånd i bra ljus och med bra kikarutrustning.

Övervintrande tranor

Det fanns inga tranor vid Hornborgasjön vintern 2009-10. Under förvintern 2010 sågs 4 ex. flyga söderut över Ytterberg den 5 november (Jörgen Fritzon) och 2 ex. rastade vid Kärrtorp den 7 november (Anders Bergström). Därefter sågs inga tranor vid Hornborgasjön.

Sammanfattning

Den 19 mars sågs de första rastande tranorna, 5 dagar senare än normalt (2005-09). Under våren

sågs som mest 13 800 tranor vid Vadboden (2 april) och 520 i norr (31 mars). I hela sjöområdet fanns som mest 14 010 tranor den 2 april. Mediandatum för tranorna i södra delen var den 5 april (4 april 2005-09) och antalet trandagar 235 100 (200 120 för 2005-09), vilket betyder att fler tranor stannade längre tid. Tranan F36 sågs igen, nu 20 år och 9 månader gammal, europeiskt åldersrekord. Beräkningar visar att trano som rastade vid Vadboden under våren åt ungefär 70 530 kg korn. Under hösten sågs som mest 7 040 tranor den 23 september.

Tack

Tranräkningarna har inte varit möjliga att genomföra utan ett stort ideellt lagarbete. Totalt har 21 personer deltagit i verksamheten; Björn Björnsson, Börje Carlsson, Rolf Edvardsson, Claes Ekberg, Clas Hermansson, Kent-Ove Hvass, Bertil Johansson, Britt-Marie Johansson, Kerstin Jägmarker, Sören Jägmarker, Alf Karlsson, Karin Kjellberg, Lennart Kjellberg, Hillevi Lindström, Åke Lindström, Mogens Majland, Bengt Pettersson, Margareta Ståhl, Gerd Sundén, Helge Sundén och Ulrich Tourbier.

Referenser

- Swanberg, P.O. 1993. Hur Hornborgasjöns rastplats för tranor utvecklades. *Tranan*, sid. 127-134. Skara.
- Nowald, G. 1999. Nahrungsbedarf rastender Kraniche *Grus grus* während der Frühjahrsrast. In: Prange, H. et al. (eds): *Proc. 3rd European Crane Workshop*. Pp. 115-122. Halle.

Tabell 1. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön våren 2010. Antal i söder har räknats från Dagsnäs och antalet i norr från Tranums mader när de flugit till nattplats.

Datum	Söder	Norr	Totalt
19 mars	45	-	-
20	65	-	-
21	-	-	-
22	-	-	-
23	95	-	-
24	2 300	170	2 470
25	2 600	-	-
26	6 100	-	-
27	-	250	-
28	7 200	-	-
29	7 800	370	8 170
30	9 400	-	-
31	9 400	520	9 920
1 april	-	-	-
2	13 800	210	14 010
3	13 200	-	-
4	12 800	370	13 170
5	12 100	-	-
6	12 900	-	-
7	12 700	340	13 040
8	12 400	-	-
9	11 800	380	12 180
10	11 800	-	-
11	10 000	-	-
12	9 100	150	9 250
13	9 500	-	-
14	7 900	50	7 950
15	3 900	-	-
16	3 900	-	-
17	3 900	-	-
18	3 500	-	-
19	1 500	-	-
20	-	-	-
21	1 100	-	-
22	-	-	-
23	850	-	-
24	-	-	-
25	250	-	-

Tabell 2. Antal rastande tranor vid Hornborgasjön hösten 2010. Antal i söder har räknats från Hångers udde och antalet i norr från Kärrtorps mader och Stenums mader när de flugit till nattplats.

Datum	Söder	Norr	Totalt
20 aug	-	450	-
24	230	550	780
30	620	1 180	1 800
2 sep	920	1 490	2 410
6	1 850	1 850	3 700
9	2 540	1 660	4 200
13	2 090	1 990	4 080
16	2 830	1 720	4 550
23	4 300	2 740	7 040
27	3 490	2 370	5 860
30	1 050	920	1 970
4 okt	1 250	920	2 170
7	1 620	1 090	2 710
11	180	400	580
12	-	17	-

Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2010

Åke Abrahamsson

Inledning

Ännu ett år har lagts till de många som tornfalksprojektet vid Hornborgasjön numera omfattar. I nuvarande form startade det 1994 men har sin begynnelse långt tidigare. I själva verket är tornfalkarna vid Hornborgasjön en del av det stora projekt som sträcker sig över det forna Skaraborgs län och som omfattar 432 holkar. Detta startade i blygsam skala 1984 och har sedan vuxit undan för undan. Alla holkar besöks i ett tidigt skede av häckningar för att om möjligt kunna fastställa storleken hos så många äggkullar som möjligt. Dessutom är målsättningen att ringmärka samtliga ungar. På grund av faktorer i tiden är detta inte alltid möjligt.

I arbetet deltar även Helge Sundén och Peter Lindkvist.

Resultatet

Vintern 2009 – 2010 blev av ett slag som vi sällan upplever i våra trakter. Termometern snuddade tidvis vid trettio minus på sina håll medan snön låg djup, så djup att det endast fläckvis fanns någon tjäle under snötäcket. Ingen tornfalk lyckades övervintra vid Hornborgasjön, några försökte men de gav upp och förflyttade sig söderut eller möjligen dukade under. Det innebar att till och med den traditionella hanen vid Stora Bjurum – Vadboden sänkades när januari led mot sitt slut.

En lite mer detaljerad redovisning av artens övervintring ger vid handen att mellan 2009-12-01 och 2010-02-28 finns 40 observationer inlagda i Artportalen. Dessa 40 observationer representerar fyra, möjligen fem, individer. De få som är könsbestämda är uppgivna

Tabell 1. En jämförelse över åren 2001 – 2010. Kullar med ringmärkta ungar av tornfalk *Falco tinunculus*, vid Hornborgasjön. ”Ungar” avser kull där ungar ringmärkts. ”Medelkull” beräknas på antal ungar/kullar vid ringmärkningstillfället. Här redovisas i tabellform de senaste tio åren, Åren 1994 – 2000 finns redovisade i Hornborgadokument 39 – 2010.

År	Antal holkar	Kullar	Ungar	Medelkull	Påbörjade häckningar
2001	40	17	77	4,5	17
2002	40	4	21	5,3	8
2003	40	10	44	4,4	13
2004	40	12	53	4,4	13
2005	41	17	81	4,7	21
2006	41	21	99	4,7	22
2007	40	9	38	4,2	14
2008	41	17	80	4,7	19
2009	40	11	50	4,6	14
2010	40	16	78	4,9	18

Ungar avser kull där ungar ringmärkts. Medelkull beräknas på antal kullar/ungar vid ringmärkningstillfället.

som hanar. En är dock rapporterad som hona. Efter den 24.1 finns ingen observation av tornfalk vid sjön.

En tillbakablick ger vid handen att det antal falkar som fanns runt sjön vid ingången till vintern är tämligen oförändrat över åren. De områden som i regel hyser övervintrande tornfalkar är Vadboden, Sätunamaden, Hornborgamaden, Ytterberg och Fäholmen-Kärrtorp. Normalt finns tornfalkar vid sjön under hela övervintringsperioden, så var inte fallet under den stränga vintern 2009-2010.

Ankomsten 2010 blev sen. Helge och jag var riktigt bekymrade över att det var så kient med falkar när de flesta skulle ha anlänt. Allt eftersom tiden gick fyllde det emellertid på i holkarna och vi kunde så småningom konstatera att det såg ut ungefär som vanligt. Några, som till skillnad mot falkarna hade mått gott, var däremot gnagarna som levde ett intensivt familjeliv under snön där det ju faktiskt var blott nollgradigt. Gnagartillgången var som sagt mycket god när häckningarna inleddes och detta märktes inte minst på ugglorna som på många sätt är en ännu starkare födoindikator än tornfalkarna.

Totala antalet häckningar blev arton, av dessa ringmärkte vi sexton kullar. I en av häckningarna vid Stora Bjurum var ungarna för stora redan vid första besöket. Ytterligare en kull påbörjades men fullföljdes inte. Arton

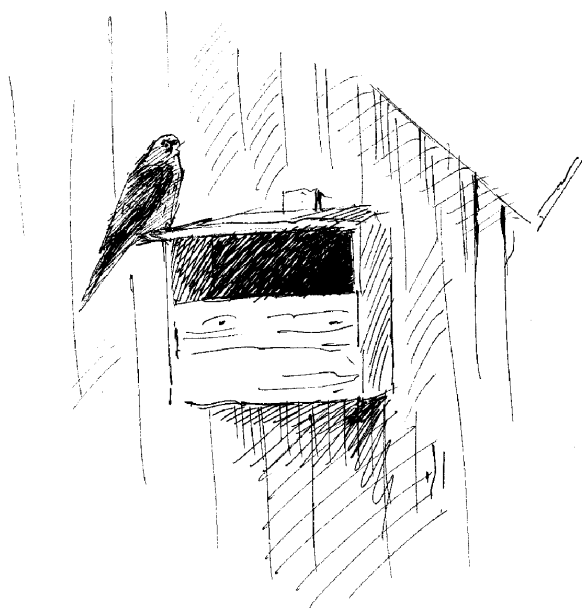
påbörjade häckningar ligger i linje med de allra bästa åren. De sämsta åren är 1995 och 2002 då endast fyra häckningar fanns inom området. Vi har haft en kull med sju ungar under året, en av ytterligt få sjukullar vid Hornborgasjön någonsin. Se i övrigt tabellen.

1994-2010

Medeltal antal påbörjade häckningar:	15,3
Medelkull ringmärkta ungar:	4,7
Medelkullens variation:	3,0–5,4/ungar kull

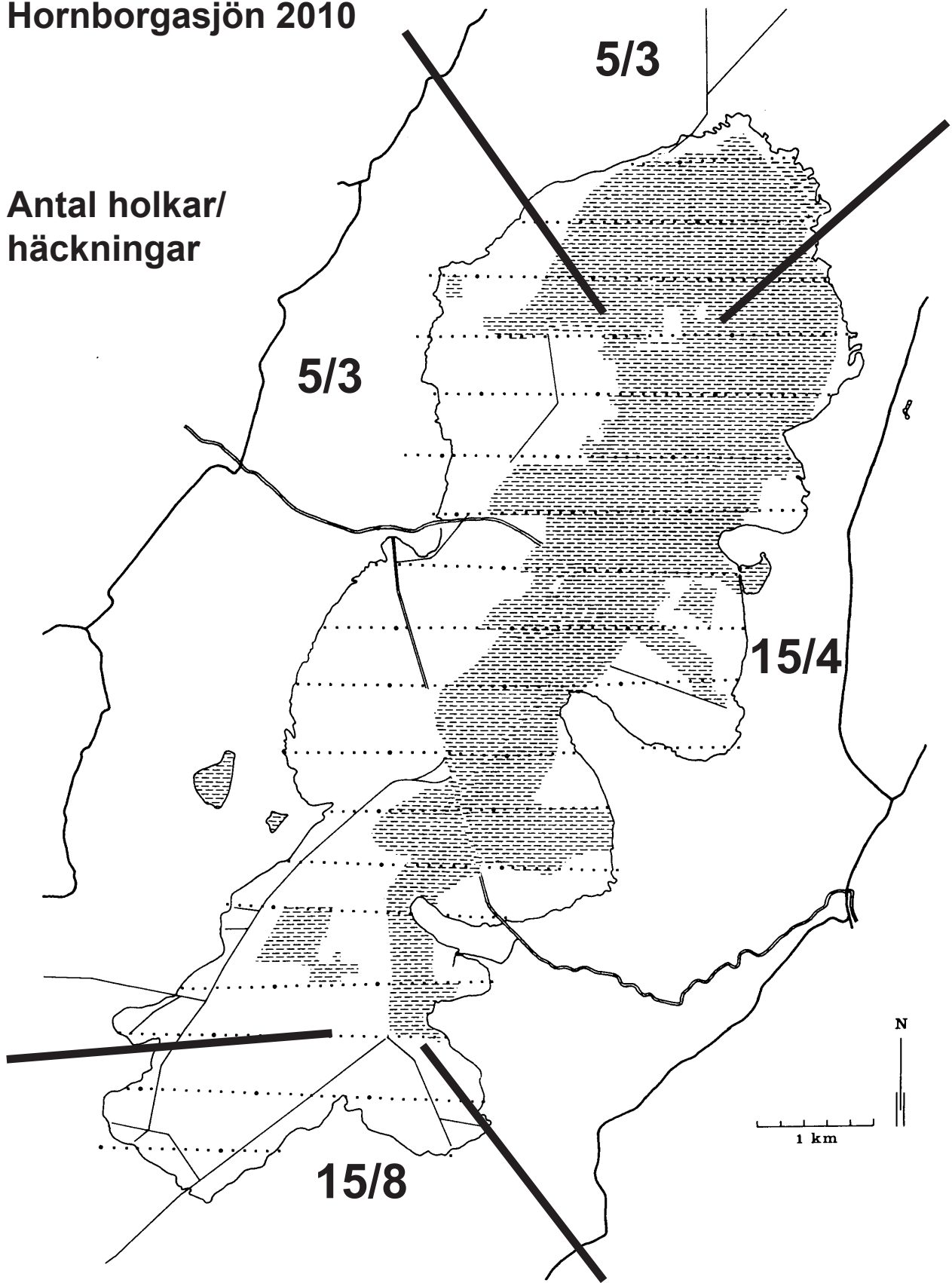
Nya återfynd

7183455	2006-06-14	Hornborgasjön (E), Sätuna 58.15 N/16.55E
Boune	2010-02-25	Skåne, Vinslöv, Vanne- berga 56.04 N/13.54 E Avstånd 243 km. Ny- ligen död ”funnen”.

Hornborgasjön 2010

Antal holkar/
häckningar

Figur 1. Fördelning av tornfalksholkar vid Hornborgasjön 2010 och påbörjade häckningar.

Häckande svanar i Hornborgasjön 2010

Åke Abrahamsson

Inledning

Hornborgasjön har blivit svanarnas sjö, i synnerhet under de tider av året när grönska saknas lyser den stora mängden svanar som långa vita band. Det är uppenbart att Hornborgasjön fungerar väl för knölsvanarna att vistas i. Antalet häckande, rastande och översomrande knölsvanar har ökat under en följd av år, dock bröts denna trend under 2010 vilket gäller såväl de häckande de som rastande.

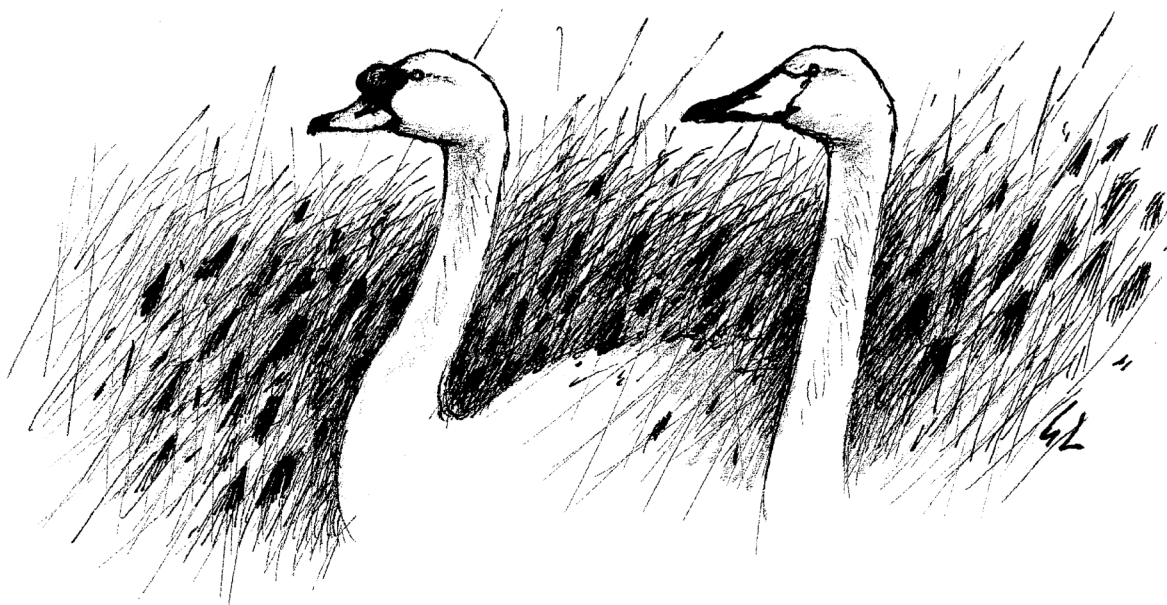
För sångsvanen är situationen annorlunda, först och främst kan man förmoda att den stora fågelsjön inte är en passande biotop. Traktens häckande sångsvanar förefaller välja småvatten med en begränsad öppen vattenyta. Dessutom sker deras födosök oftast på biotoper som inte är vattenbundna, såsom sådda fält och stubbåkrar. Vid Hornborgasjön äter sångsvanarna under vårsträcket med förtjusning av det korn som läggs ut till tranorna. Antalet rastande sångsvanar under våren 2010 nådde ett hösta antal om 1 820, vilken är den högsta siffra som uppmätts hittills.

Tabell 1. Antal bo av svanar i Hornborgasjön 2010

Art	Antal bo
Knölsvan <i>Cygnus olor</i>	171
Sångsvan <i>C. cygnus</i>	3

Metod

Den metod som används för inventera häckande svanar har många år på nacken. Den användes redan i början av sjuttioalet i samband med förarbetena till restaureringen (Swanberg 1980). Metoden går ut på att flyga över sjön så sakta och så lågt som möjligt och med så många varv som behövs för att uppnå någorlunda god säkerhet. Metoden är svår; det går betydligt fortare än man kan föreställa sig och det gäller att skapa avgränsningar i sjömosaikerna som man kan återvända till för att kontrollera resultatet. Det gäller även att anteckna på ett sådant sätt att man kan tolka vad man har skrivit och ritat när man kommer ner på marken. Likafullt är detta den enda metod man kan använda sig av, det finns få

platser runt sjön som ger en tillräcklig överblick för att kunna användas för boräkning från landbacken.

Resultat

Årets flygning genomfördes den 11 maj av Åke Abrahamsson och Bengt Pettersson med Leif Croona som pilot. Ett uppdrag som han har haft under många år. Efter uppföljningar och kontroller från marknivån beräknades resultatet till 171 bon av knölsvan och 3 bon av sångsvan.

Det är dock inte möjligt att skilja arterna åt från luften.

Knölsvan

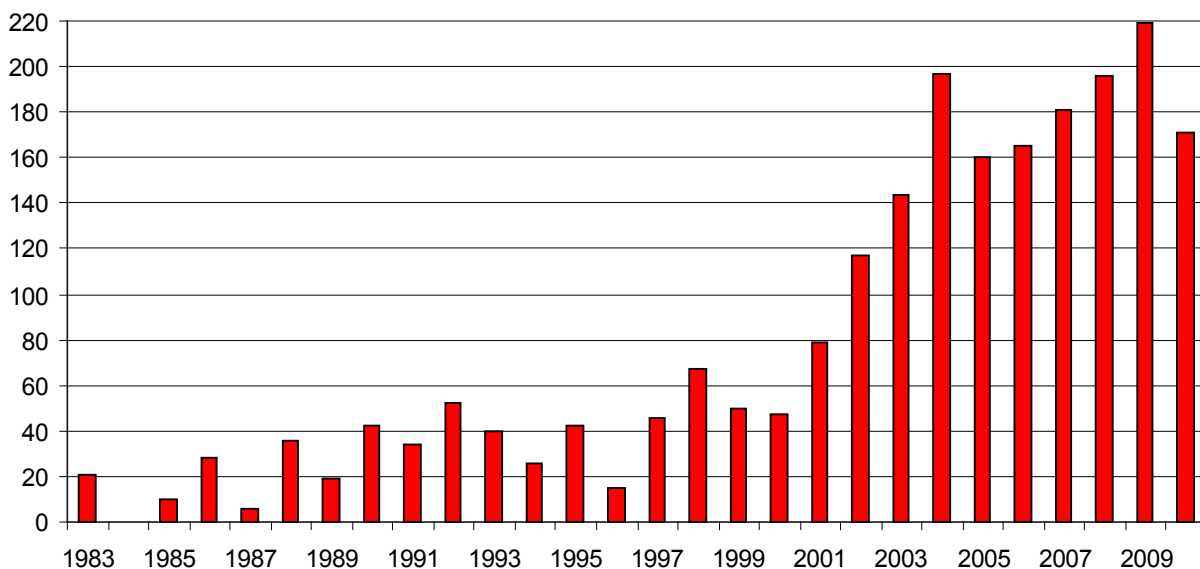
Antalet häckande knölsvanar (171 bon) är en återgång till de antal som uppnåddes vid mitten av 2000-talet. Trenden mätt över en tioårsperiod är dock kraftigt ökande. Två områden – Vässtorpsviken och Hornborgaviken – kontrollräknades 2009 mot flygresultatet och samma sak gjordes 2010. Det visar sig då att dessa räkningar stämmer mycket väl överens med resultatet från flygningen. Vid en jämförelse mellan åren ser man dock en anmärkningsvärd skillnad. I Vässtorpsviken

fanns 52 bon år 2009 medan där fanns 15 bon år 2010. I Hornborgaviken är däremot antalen lika mellan åren - 17 bon år 2009 mot 15 bon 2010. Skillnaden mellan åren i antalet bon i Vässtorpsviken är en stor del av skillnaden mellan det totala antalet 2009 jämfört med 2010.

Kullarna räknades den 15 augusti. Det är resultatet från simfågelräkningen kring mitten av augusti som vi som regel använt genom åren för att beräkna häckningsresultatet. Resultatet blev 26 kullar med sammanlagt 66 ungar, vilket blir 2,5 ungar per kull i genomsnitt. Om man fördelar ungarna över hela den häckande populationen blir resultatet 0,39 ungar per bo vilket sannolikt är långt under vad som behövs för en positiv reproduktion. Den procentuella reproduktionen blev att 15 % av det totala antalet häckningar resulterade i ungar. För 2008 var motsvarande siffra 12% och för 2009 var den 37%.

Man kan ana att siffran mätt den 15 augusti är väl låg. Vanligen räknar vi den södra delen från kanot men denna gång räknades fåglarna från samma punkter som används under våren. Detta kan ha medfört att någon kull i riset i söder kan ha missats.

Reproduktionen fortsätter emellertid att vara

Figur 1. Antalet häckande par av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 1983-2010. År 1984 gjordes ingen inventering och från 1989 finns endast uppgift om antal kullar.

låg. Man kan ha många tankar om detta. En förklaring kan vara att sjön helt saknar skyddande vassområden, en annan är att just detta faktum gör att många av de häckande paren är förstagångshäckare eller kommer ur en över-skottspopulation av andra skäl. För att uttrycka sig en smula populärt - det är B-laget som häckar i Hornborgasjön. Det finns fler möjliga orsaker som bör utredas närmare.

Sångsvan

Antalet häckande sångsvanar inskränker sig till tre par. Bonas läge framgår av karta (figur 4). Häckningarna genomfördes i områden som tidigare hyst häckande sångsvan. Häckningen i Korpaboviken resulterade i sju ungar men ingen av dem uppnådde enligt uppgift flygg ålder. Från räkningen den 15 augusti finns inga ungar redovisade men väl från räkningen en månad senare. Omständigheterna kring detta tyder på att dessa ungar utgör en kull med ursprung i Hornborgasjön. Även detta år fanns sångsvanar i området mellan Hästahuvet och Dagsnäs. De sågs på bo vid Natura-2000 inventeringarna i mitten av maj men inte senare i juni. Årets antal häckande sångsvanar ligger väl inom ramen för artens förekomst under senare år.

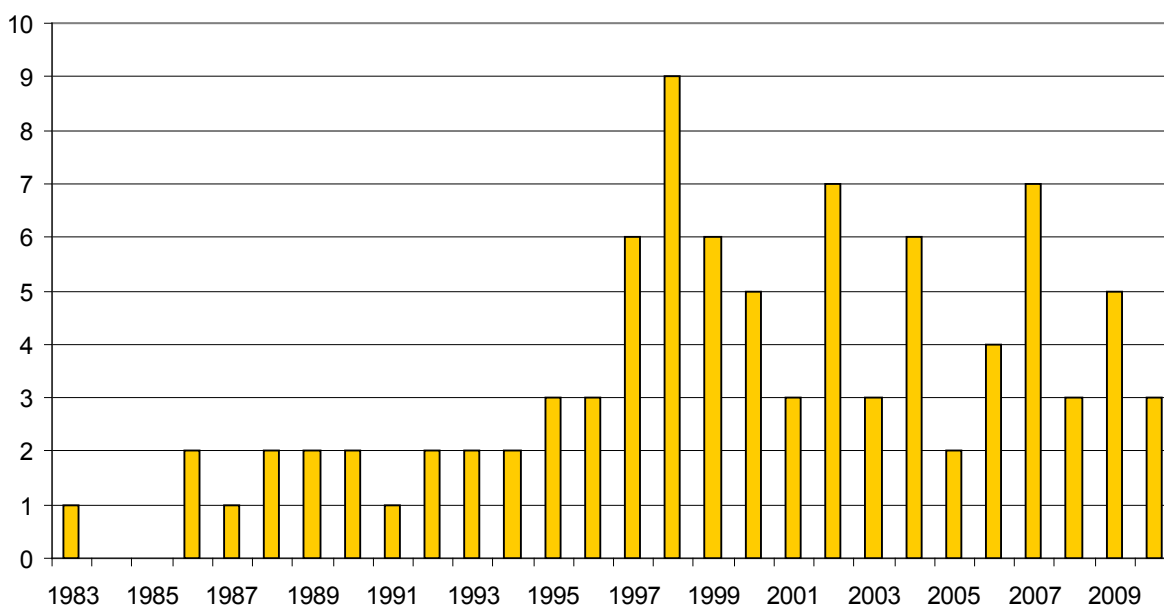
Sammanfattning

Stora antal av knölsvan finns i Hornborgasjön under hela den isfria delen av året och utgör en dekorativ syn för besökaren. Det högsta antalet knölsvanar under hösten blev 1 884 adulta, som oftast nåddes denna siffra under simfågelräkningen i augusti. Denna siffra är något lägre än motsvarande ett år tidigare. Till detta kommer årets ungfåglar. Vårens maximum nåddes den 24 april då 1 220 knölsvanar fanns i sjön, vilket gränsar till det högsta antalet någonsin. Den dåliga häckningsframgången bör analyseras närmare och här bör man söka unika faktorer som kan kopplas till restaureringen och den succession som sjön sedan dess befunnit sig i.

Antalet häckande sångsvanar har under senare år varierat mellan två och sju par. Möjligen kan ytterligare något bo finnas i riset i söder utan att upptäckas. Det går inte att skilja arterna åt vid flyginventeringen.

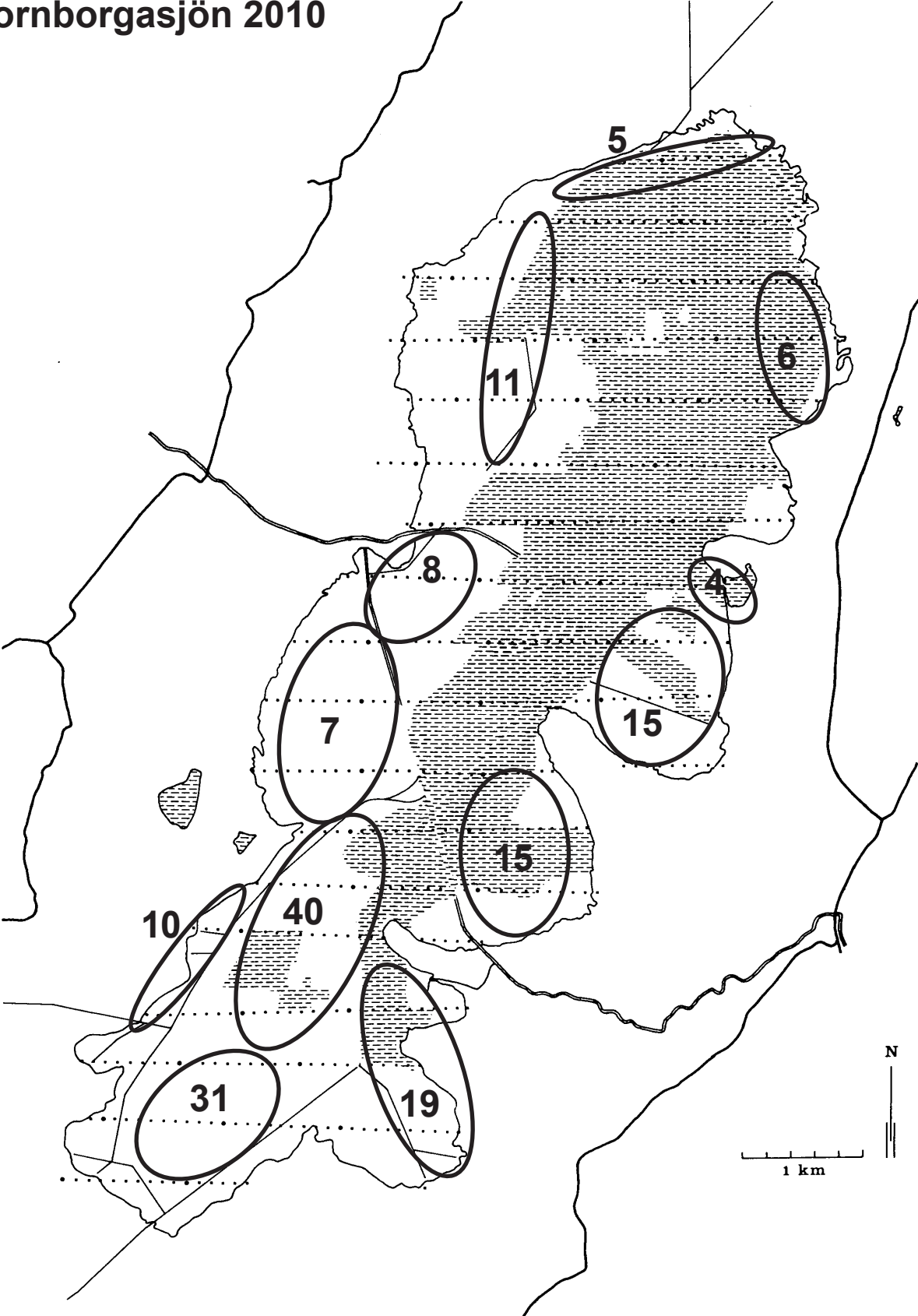
Referenser

Swanberg PO 1980. Metodik i den ornitologiska inventeringen av Hornborgasjön 1969 – 1971. *Vår Fågel värld* 39, sid 369 – 376.

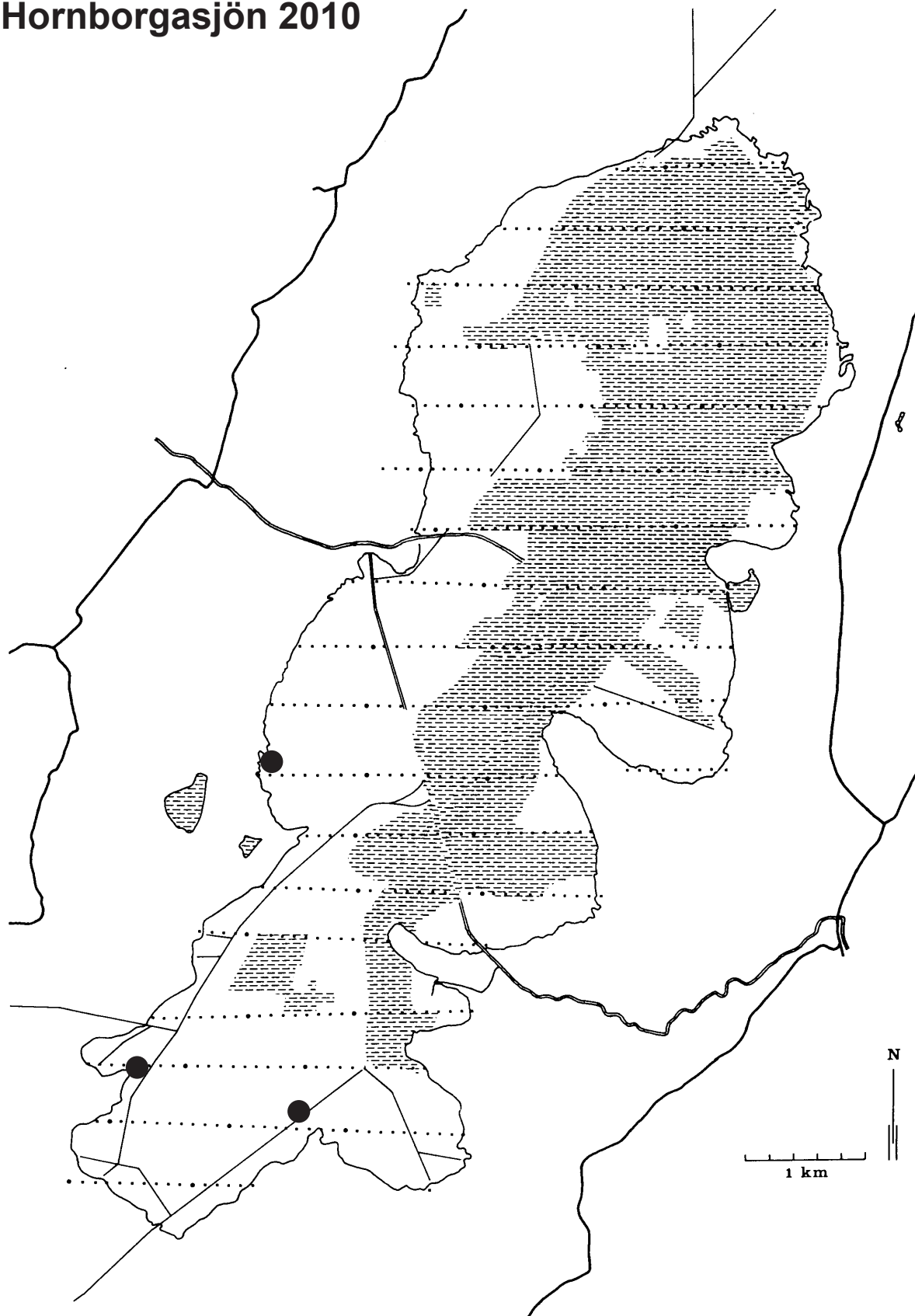
Figur 2. Antalet häckande par av sångsvan *Cygnus cygnus* i Hornborgasjön 1983-2010. Uppgifter saknas från 1984.

Hornborgasjön 2010

Figur 3. Bo av knölsvan *Cygnus olor* i Hornborgasjön 2010.

Hornborgasjön 2010

Figur 4. Bo av sångsvan *Cygnus cygnus* i Hornborgasjön 2010.

Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2010

Peder Hedberg Fält

Inledning

Antalet bon av måsar och tärnor har inventerats mer eller mindre årligen sedan starten 1981 (Karlsson 1984). Projektet övergick i mitten på 1980-talet i faunistisk insamling, vilket innebär att personalen vid fältstationen besökte vissa områden i sjön regelbundet och noterade häckande fågelarter. Sedan höjningen av sjöns vattenstånd slutfördes 1995 är målsättningen att årligen kartera och räkna antalet häckande måsar och tärnor i sjön.

Syftet med projektet är att bestämma antalet bebodda bon eller par av måsar och tärnor samt att studera var de förekommer i sjön. Hos de rödlistade arterna svarttärna och dvärgmåsar noteras också häckningsframgången. Detta för att i första hand skapa underlag för att kunna jämföra effekterna på häckande måsar och tärnor i samband med restaureringen av sjön.

Metod

Antalet bon eller par av häckande måsar och tärnor räknades dels från kanot i olika områden i sjön, dels från fågeltorn eller andra naturliga observationsplatser utmed sjön.

Observationsplatser från land valdes i första hand där man har möjlighet att se samtliga bon i respektive koloni. Räkning från kanot valdes då inga andra observationsplatser från land förekommer. För svarttärnan har vissa år antalet häckande par beräknats i respektive koloni utifrån antalet observerade och varnande vuxna fåglar. I år har dock antalet bebodda bon av svarttärna räknats då de låg i områden som det var lite vegetation på.

Antalet bon av skrattnås och fiskmås för respektive område räknades under perioden 16 till 20 maj, dvs strax innan kläckning. Antalet bon och par av fisktärna och dvärgmåsar inventerades mellan den 19 maj till den 10 juni samt antalet par svarttärna räknades vid besök i de olika

kolonierna perioden 15 juni till 12 juli. Alla räkningar har utförts av undertecknad. Häckningsframgången hos svarttärna har studerats genom att räkna antalet flygga ungar vid respektive koloni från början till slutet av juli.

Resultat

Måsar

I tabell 1 redovisas resultatet av inventeringarna av skrattnås. Totalt påträffades 7 673 bon fördelat på 49 öar. Samtliga kolonier låg på flytöar av plauer utom fyra. Dessa fyra var konstgjorda eller naturliga öar. En av dessa var ön utanför Ore nabb och den andra låg som vanligt på den konstgjorda ön strax norr om Ytterbergs udde. De återstående två var konstgjorda flytöar strax utanför måsgömslet i Lagunsjön med några häckande par vardera.

De största koncentrationerna av antal bon är numera området söder om Almeö med 3 250 bon. Den andra stora ansamlingen är på flytöarna vid före detta Blindkanalen med 1 430 bon. Även utanför Dagsnäs och Ore backar fanns 2010 relativt stora kolonier med 630 respektive 900 bon. Antalet bon i området mellan Fågeludden och Ytterberg har stabiliserat sig efter ett antal år med minskande antal. Under året noterades 1 075 bon fördelat på 10 öar i området. En anledning är att en ny flytö har bildats strax norr om Fågeludden i Getnäsvisken. Där häckade 415

Tabell 1. Antalet häckande par av måsar och tärnor i Hornborgasjön 2010. Antalet par skrattnås är avrundat till närmaste hundratal.

Art	Antal
Skrattnås <i>Larus ridibundus</i>	7 700
Fiskmås <i>L. canus</i>	6
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	41
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	128

par.

Predation på skrattmåskolonier från mink noterades i väldigt liten omfattning och endast en måskoloni tros ha varit utsatt för minkpredation. Denna koloni är som vanligt i Lagunsjön i nära anslutning till måsgömslet. Kolonin har varit utsatt för plundring flera år tidigare och måsarna har de senaste åren problem med att få fram ungar. Antagligen har också kolonin utanför Dagsnäs också varit utsatt för minkpredation, men bona där är väldigt utspridda och predationen märks inte lika tydligt där jämfört med kolonier där bon ligger tätt. I år har häckningsresultatet varit överlag ganska bra i samtliga områden, även vid området runt f d Blindkanalen där det oftast brukar vara sämre häckningsresultat. De flesta klarade sig undan sommarens dåliga väder då merparten av ungarerna var flygga eller stora nog att klara sig utan sina föräldrar mer än att bli matade. Noteras är att inga räkningar av häckningsresultat är gjord utan uppgifterna är baserade på egna intryck och grova uppskattningar av antalet kläckta ungar.

Av fiskmåsar häckade totalt 6 par i sjön, varav samtliga låg i södra delen utom ett som fanns i Vässtorpsviken. Förra året noterades endast två par. Samtliga fiskmåsar är ensamhäckare och paren placerar ofta sina bon i murkna stubbar eller i grenklykor på träd och ej i anslutning till övriga måskolonier.

Tyvärre fanns inget häckande par av dvärgmåsar i år, men eftersom arten har ökat i landet så finns förhoppningar att den kan komma tillbaka.

Tärnor

Totalt hittades 128 bon med fisktärna vilket är en minskning med ett 30-tal bon sedan förra året (Hedberg Fält 2009). Fisktärnan har haft en positiv trend i sjön under de senaste åren och förra året var det mesta som funnits efter sjöns restaurering. Kolonierna var fördelade över hela sjön från Getnäsvisken i norr till Dagsnäs och Bjurumskanalen i söder. De största kolonierna låg i Getnäsvisken och utanför Utloppet. Tidigare har stora ansamlingar varit utanför Fäholmen och i centrala delen av sjön, men båda dessa öar har försvunnit eller har fått kontakt med land. Så antagligen var det dessa fåglar som flyttat till Getnäsvisken och på gamla kanalbanken utanför Utloppet. Dock försvann de ruvande fåglarna på kanalbanken där bona antagligen blev plundrade

av mink. Den största kolonin innehöll 30 bon och den minsta med ett bo. Vanligast var kolonier med mellan 6 och 8 bon. Ofta häckar de på öar tillsammans med skrattmåsar men väljer där gärna att bilda egna mindre kolonier vid sidan av skrattmåsbona.

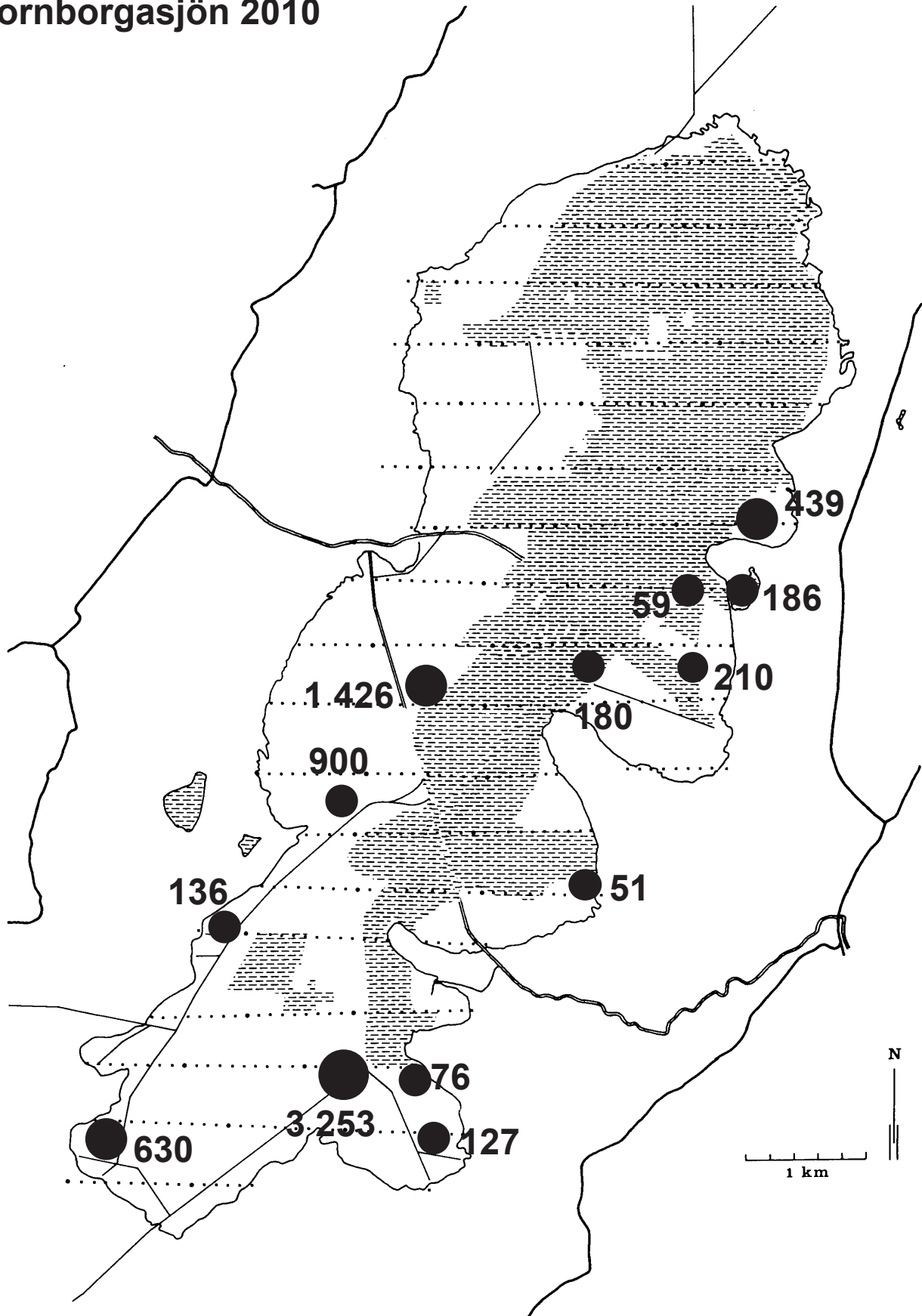
Svarttärnan är en etablerad art i sjön och årets resultat slutade på 41 par fördelat på fyra områden i sjön. Till skillnad från de övriga kolonihäckarna väljer svarttärnan mindre och oftast vegetationslösa flytöar i sjön. De häckar ogärna tillsammans med övriga arter utan bildar ofta egna kolonier. De fyra områdena var Getnäsvisken, Centrala sjön, "Döda skogen" i södra delen av sjön och Dagsnäs. Paren i kolonierna utanför Dagsnäs och i "Döda skogen" påbörjade sina häckningar relativt tidigt och lyckades också få fram fler ungar jämfört med paren i centrala sjön och Getnäsvisken. Närmare 20 par började först att etablera sig på flytöar i Getnäsvisken, men dåligt väder och blåst bidrog till att de flesta av bona blev översköjda och förstörda. Fem av paren började om på nytt vid samma ställe, medan merparten flyttade ut till öarna i centrala sjön. Dessa öar låg nu ovanför vattenlinjen och var därmed potentiella häckningsöar. I slutet av maj och början av juni, dvs vid häckningssäsongens början, låg de däremot under vattenytan.

Häckningsresultat blev bra för svarttärnorna i söder, medan det gick sämre för dem i centrala delarna. Ungefär 25 ungar blev flygga i söder medan ungefär 10 ungar blev flygga i de centrala delarna av sjön. Totalt i hela sjön blev ungefär 35 ungar flygga. Vädret blev betydligt sämre kring den 10 juli med regnskurar och därmed höjd vattennivå i sjön. De flesta av öarna i centrala delen på sjön översköjdes av vågor från bitvis friska vindar och antagligen blev flera omlagda bon med ägg och ungar förstörda. Totalt ringmärktes 12 ungar i de centrala delarna av sjön.

Referenser

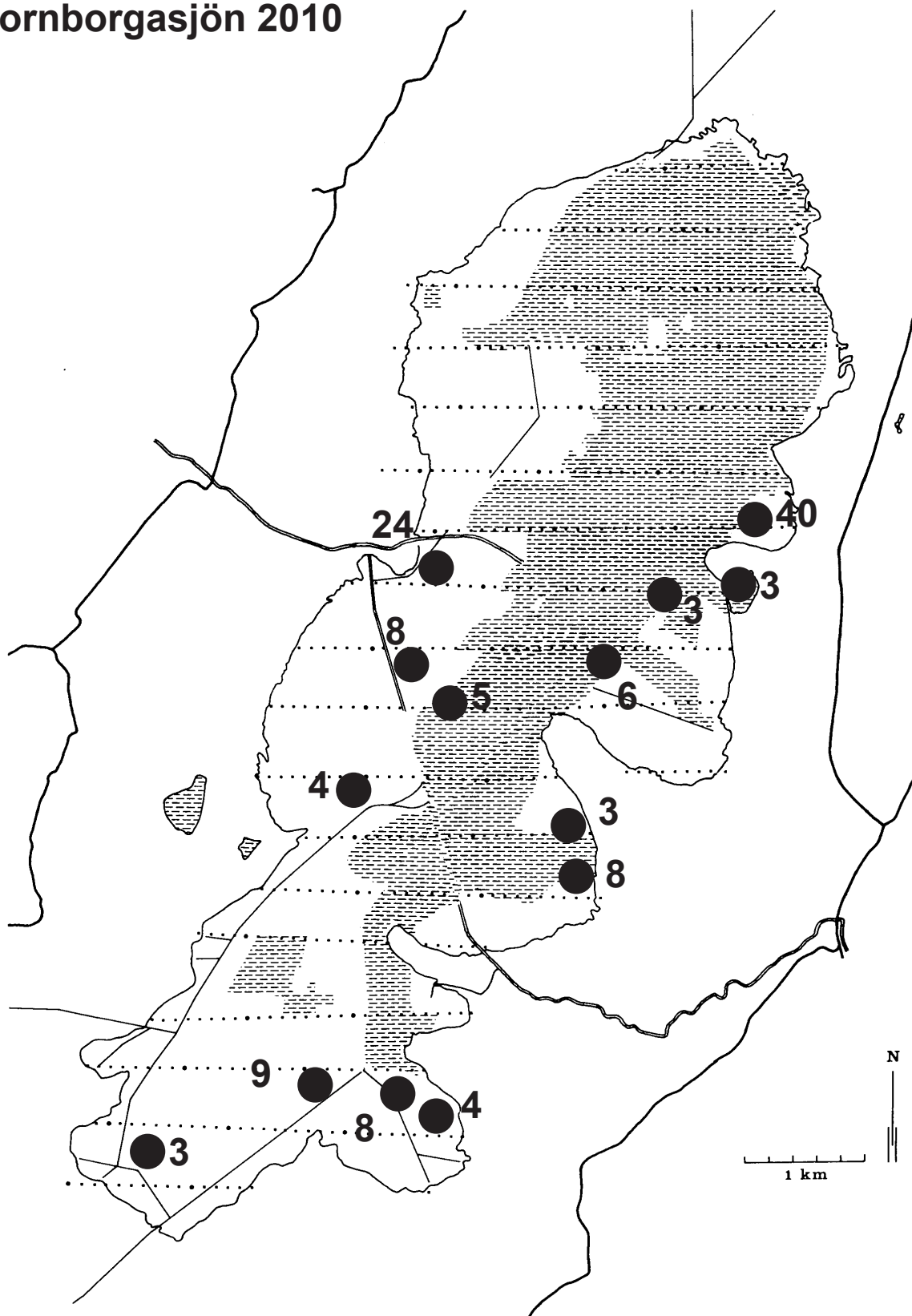
- Karlsson, T. 1984. Skrattmåsar, fiskmåsar och fisktärnor. Hornborga-dokument nr 4. Statens Naturvårdsverk.
- Hedberg Fält, P. 2009. Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2008. Hornborga-dokument nr 45. Meddelande nr 39 från Hornborgasjöns fältstation. Länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Hornborgasjön 2010

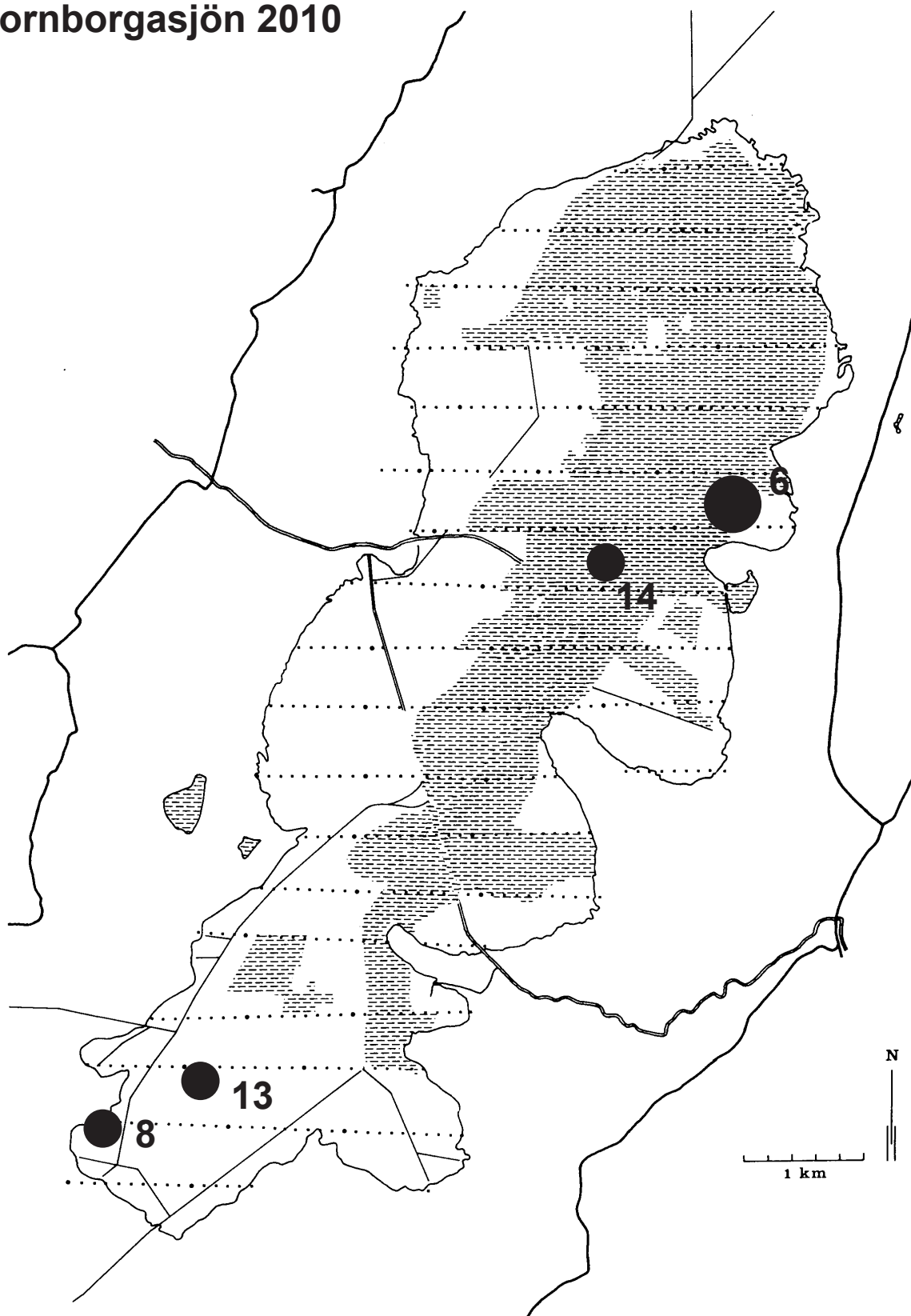
Figur 1. Häckande par skrattnås *Larus ridibundus* i Hornborgasjön 2010.

Hornborgasjön 2010

Figur 2. Häckande par fisktärna *Sterna hirundo* i Hornborgasjön 2010.

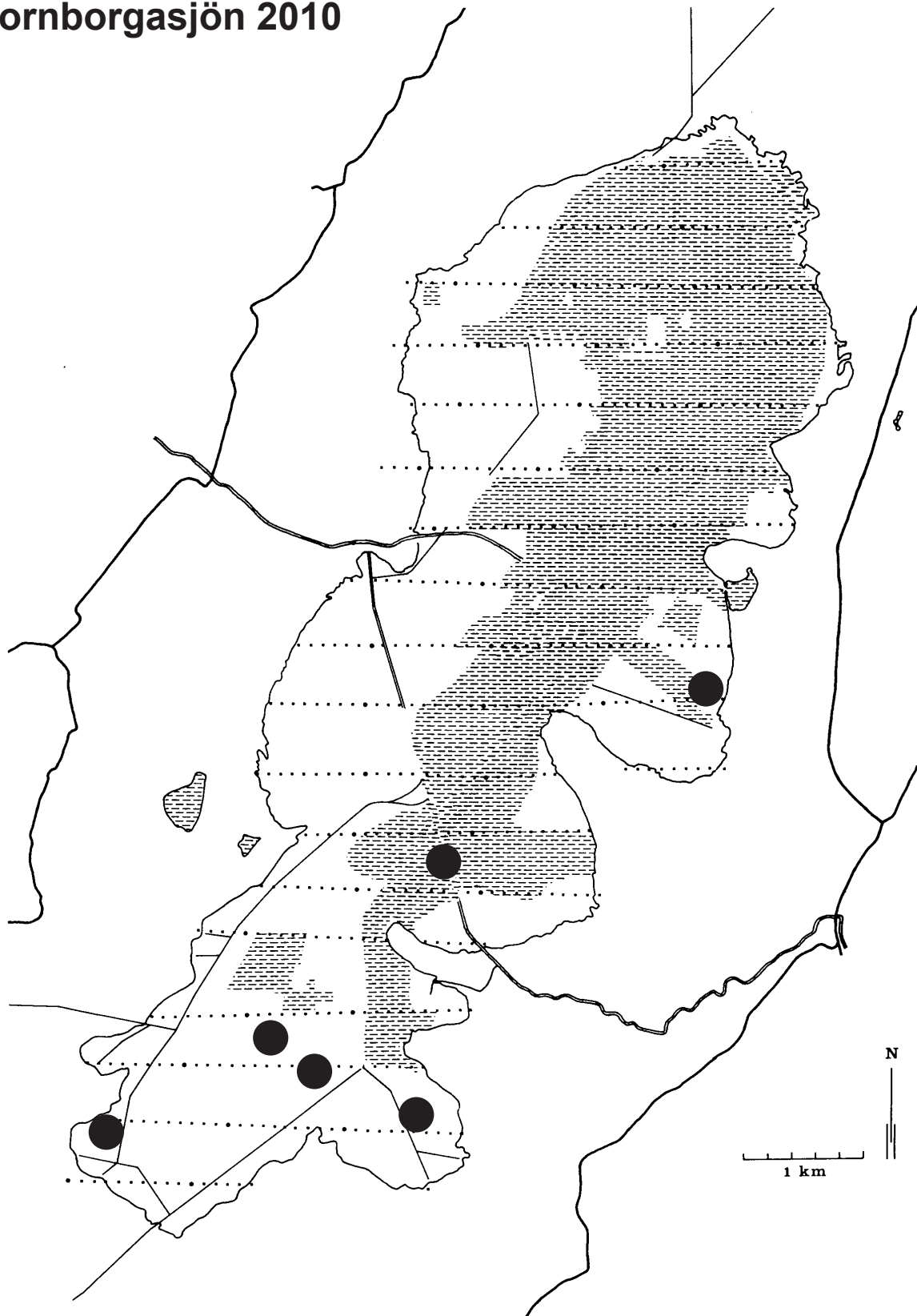
Hornborgasjön 2010

Figur 3. Häckande par svarttärna *Chlidonias niger* i Hornborgasjön 2010.

Hornborgasjön 2010

Figur 4. Häckande par fiskmåsar *Larus canus* i Hornborgasjön 2010.

Häckande storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2010

Peder Hedberg Fält

Inledning

Antalet bon av storskarv och gråhäger började inventeras då de första häckningarna påträffades för de båda arterna i sjön. För storskarv var det 1998 och gråhäger 1999. Därefter har årliga inventeringar utförts av antalet bebodda bon.

Syftet är att bestämma antalet häckande par av storskarv och gråhäger och studera var de förekommer i sjön och hur utvecklingen av de båda arterna är. Detta för att i första hand skapa underlag för att kunna jämföra effekterna på häckande storskarv och häger i samband med restaureringen av sjön.

Metod

Det bästa sättet är att räkna bebodda bon (Svensson 1975). Antalet bebodda bon räknades i första hand från fågeltorn eller från andra naturliga höjder. Oftast ligger bona allt för otillgängligt så merparten av inventeringarna har skett från kanot i olika områden. De flesta bon ligger i gammalt och dött videbuskage så enklast är att ta sig fram dit är med kanot. Räkning av bon gjordes den 19 maj, i samband med räkning av bon för andra våtmarksarter.

Resultat

Storskarv

I tabell 1 redovisas resultatet av inventeringarna. Totalt hittades 97 bon fördelat på 4 kolonier. Den största kolonin låg i ”döda skogen” i södra delen av sjön (se figur 1). Ytterligare en mindre koloni fanns i döda skogens nordvästra del samt två mindre kolonier i Korpaboviken.

Vid inventeringarna hittades få tomma bon och heller inga döda ungar påträffades vilket tyder på att häckningsframgången varit god. Inga tecken noterades på att ägg

Tabell 1. Antalet bon av storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2010.

Art	Antal bon
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	97
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	11

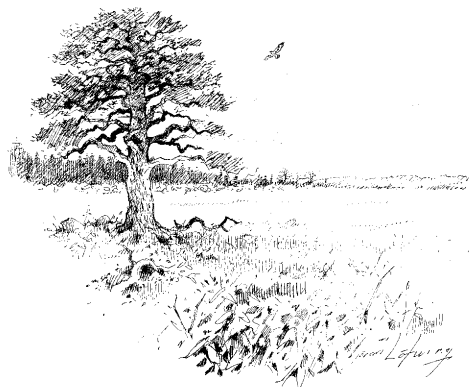
eller ungar hade utsatts för plundring eller predation. Som mest sågs 300 fiskande fåglar utanför Fågeludden i mitten av augusti. Under simfågelräkningarna i augusti och september inräknades mellan 250 och 300 individer.

Gråhäger

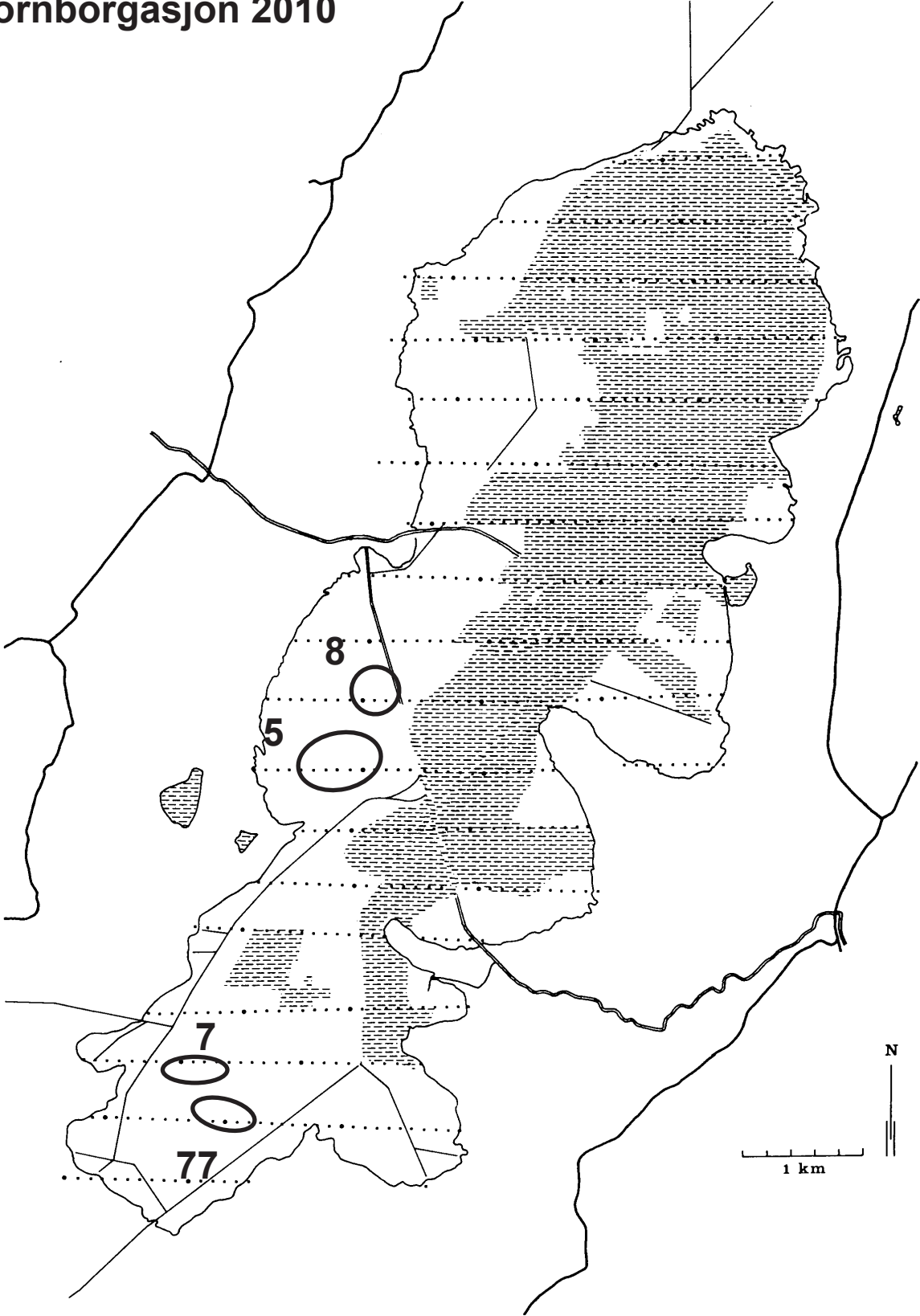
Totalt hittades 11 bon i en koloni. Detta är en rejäl minskning jämfört med förra året då inte mindre än 29 bon påträffades. Kolonin låg i samma område där skarvarna häckade i södra delen av sjön. I många bon fanns stora ungar vid bobsök vilket tyder på att häckningarna gått bra.

Referenser

Svensson, S. 1975. Handledning för svensk häckfågeltaxering med beskrivning av revirkarteringsmetoden och punkttaxeringsmetoden. Zool. Inst. Lunds universitet.

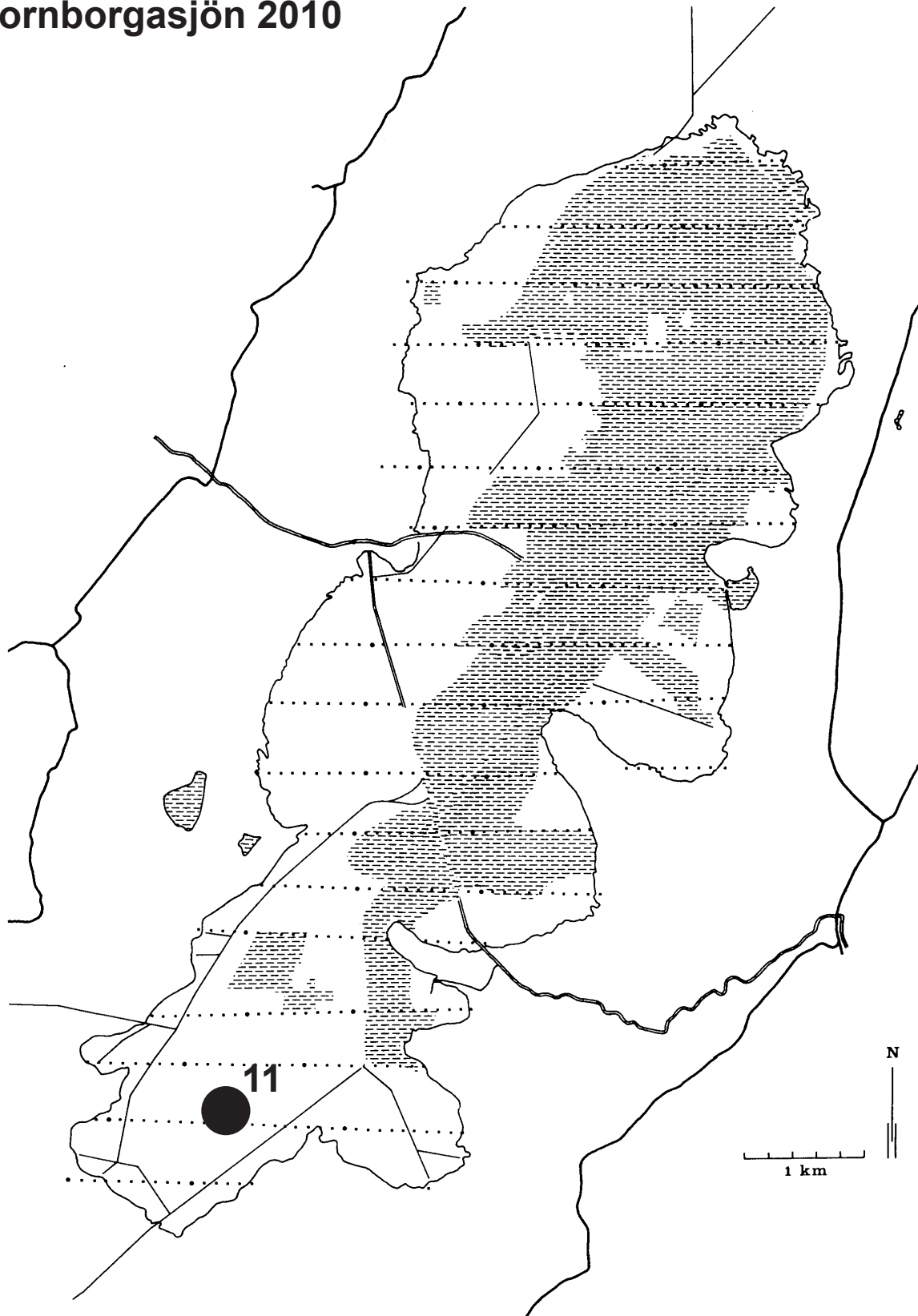

Hornborgasjön 2010

Figur 1. Häckande par storskarv *Phalacrocorax carbo* i Hornborgasjön 2010.

Hornborgasjön 2010

Figur 2. Häckande par gråhäger *Ardea cinerea* i Hornborgasjön 2010.

Häckande rördrom och trastsångare i Hornborgasjön 2010

Peder Hedberg Fält

Inledning

Antalet revirhävdande hanar av trastsångare och rördrom har registrerats i sjön sedan fältstationen bildades, fast resultatet har inte redovisats i projektform utan som faunistisk insamling. Båda arterna häckar i bladvassar och hanarna är lätta att registrera under sin aktiva sångperiod. Arterna är bra indikatorer på tillgången av och kvaliteten av sjöns bladvassar. Trots den lilla arealen kvarvarande bladvass i sjön så är Hornborgasjön en av landets viktigaste lokaler för trastsångare.

Syftet är att bestämma antalet revirhävdande trastsångare och rördrom och kartera var de förekommer i sjön och hur utvecklingen av de båda arterna är. Detta för att i första hand skapa underlag för att kunna jämföra effekterna på häckande rördrom och trastsångare i samband med sjöns restaurering.

Metod

Antalet revirhävdande rördrommar har registrerats i samband med vårens simfågelräkningar under perioden 3 april till 9 maj. Vid simfågelräkningarna har personer räknat igenom varsina delområden i sjön och samtidigt registrerat antalet ”bölande” rördrommar i respektive delområde. Därutöver har observationer i rapporteringssystemet Svalan använts som komplement till simfågelräkningarna.

Vid inventering av trastsångare har två paddelturer genomförts i sjöns norra del och antalet sjungande hanar har registrerats på kartor. I södra delen finns väldigt lite områden med bladvass men även där har paddelturer gjorts i samband med inventering av mås- och skarvbon. Som komplement har även observationer från Svalan använts. Paddlingarna genomfördes i slutet av maj och början av juni när hanarna är som mest aktiva.

Resultat

Rördrom

Totalt förekom 2 revirhävdande rördrommar i sjöns norra del. I figur 1 syns fördelningen mellan de olika individerna. Samtliga befann sig i sjön större vassområden. Rördrom har även hörts sporadiskt vid Almeö och Dagsnäs. Antagligen rör det sig om någon av de revirhävdande fåglarna från norra delen av sjön. Det går dock inte utesluta att det funnits ytterligare någon rördrom fast denna har dock inte varit revirhävdande.

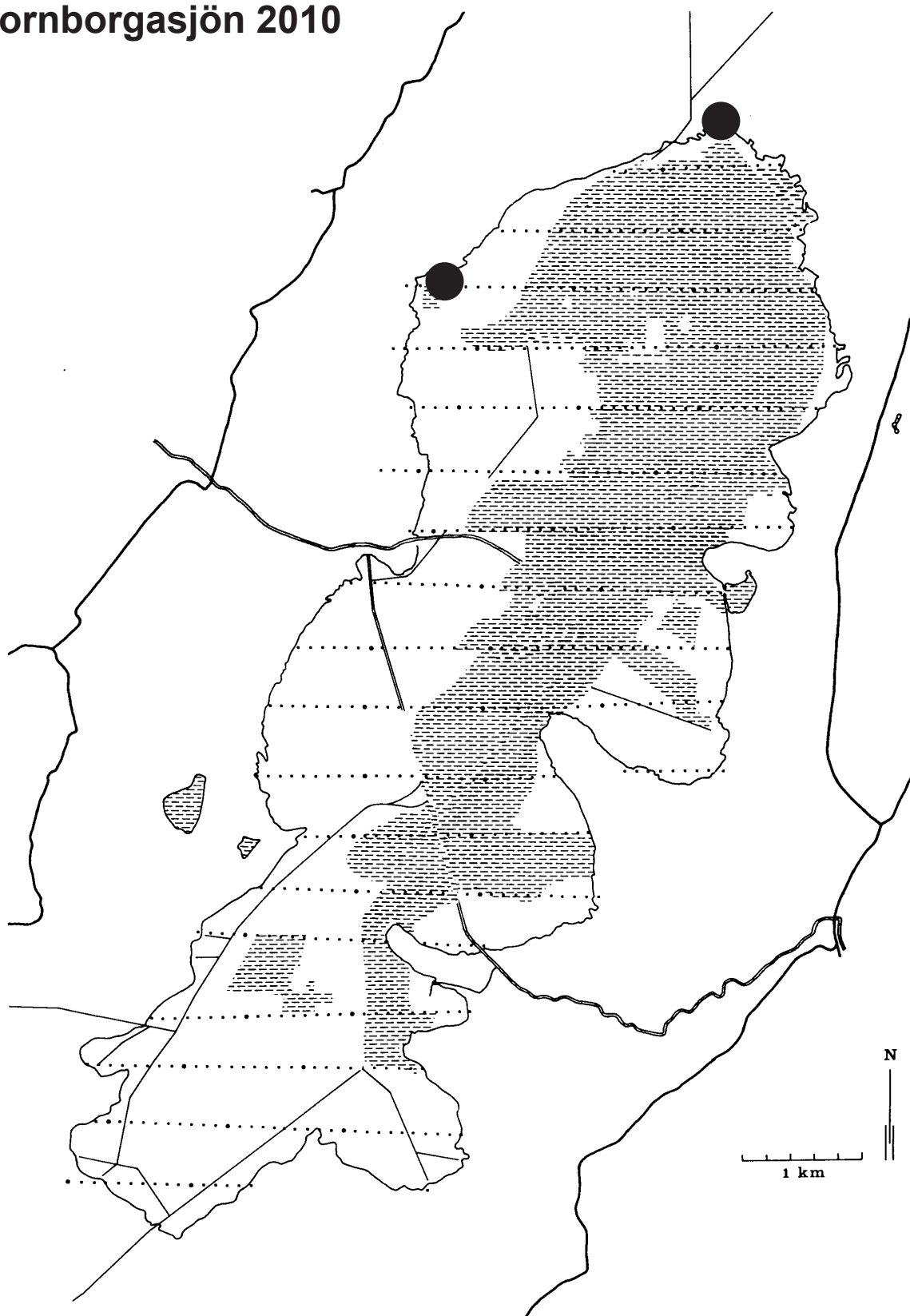
Trastsångare

Totalt hittades 23 sjungande hanar (se figur 2). Merparten befann sig i området kring Utloppet och i vassen runt Härlingstorpskanalens utlopp i sjön. Även flera trastsångare förekom i vassarna utmed Röde mosse med koncentration runt fågeltornet.

Tabell 1. Antalet revirhävdande rördrommar och trastsångare i Hornborgasjön 2010.

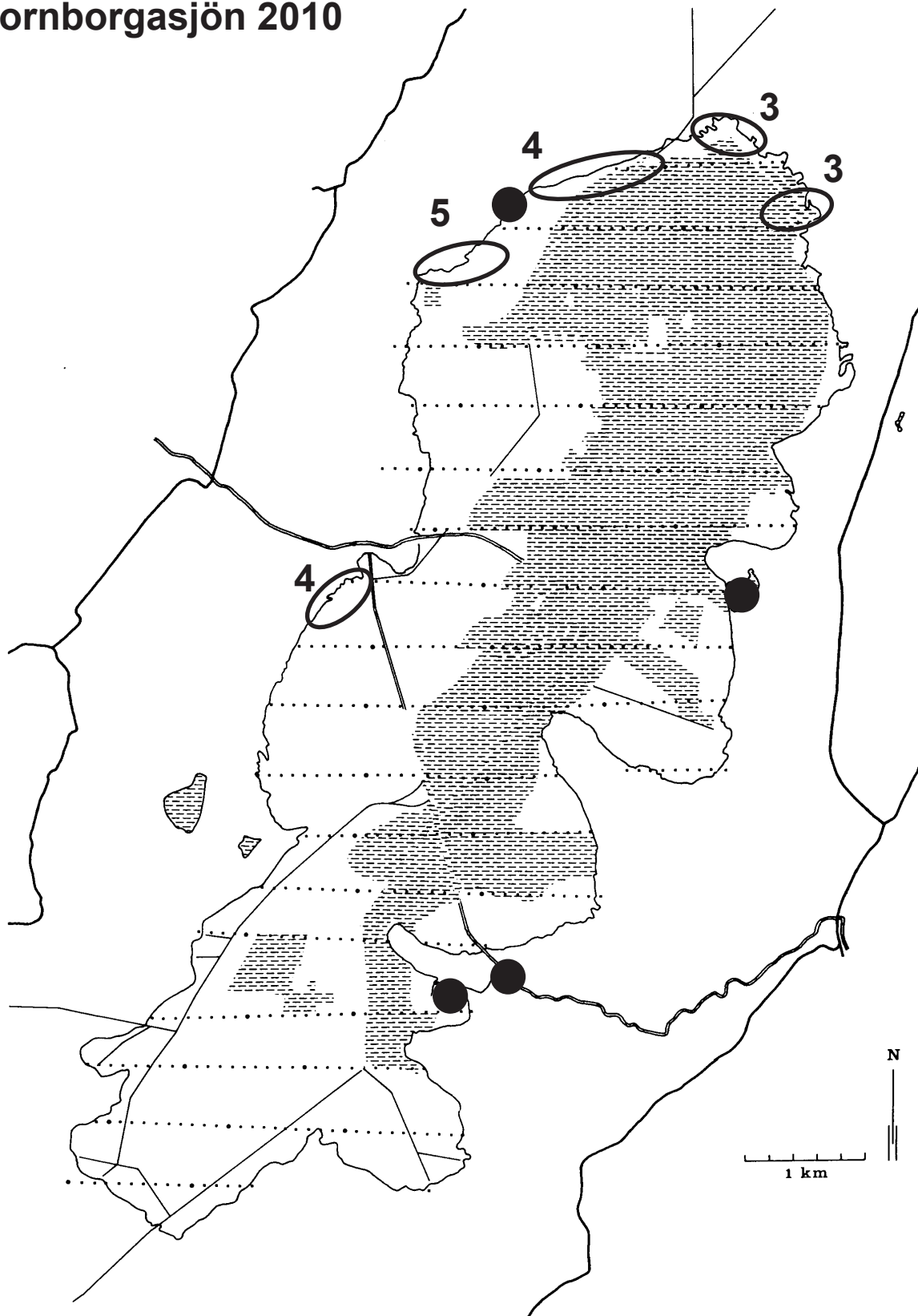
Art	Antal
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	2
Trastsångare <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	23

Hornborgasjön 2010

Figur 1. Revirhävande rördom *Botaurus stellaris* i Hornborgasjön 2010

Hornborgasjön 2010

Figur 2. Revirhävande trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* i Hornborgasjön 2010

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2010

Mats Rosengren

Inledning

Under året ringmärktes 4005 fåglar av 79 arter. Antalet är högre än förra året, det bästa sedan 1993. Det är emellertid ett betydligt lägre antal än den aktiva perioden vid märkplatserna Flian ute i sjöområdet och Fågeludden, som avslutades för ungefär 20 år sedan.

Årets verksamhet var koncentrerad kring märkplatserna vid Kärragården, Vekamaden och Vadboden (andfänge). I tabell 1 ges en översikt över ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2010. Här framgår bland annat att 4 % av fåglarna märktes på Vekamaden, 69 % vid Kärragården och 14 % vid Vadboden. Fångstinsatsen för stationär ringmärkningsverksamhet framgår av tabell 2.

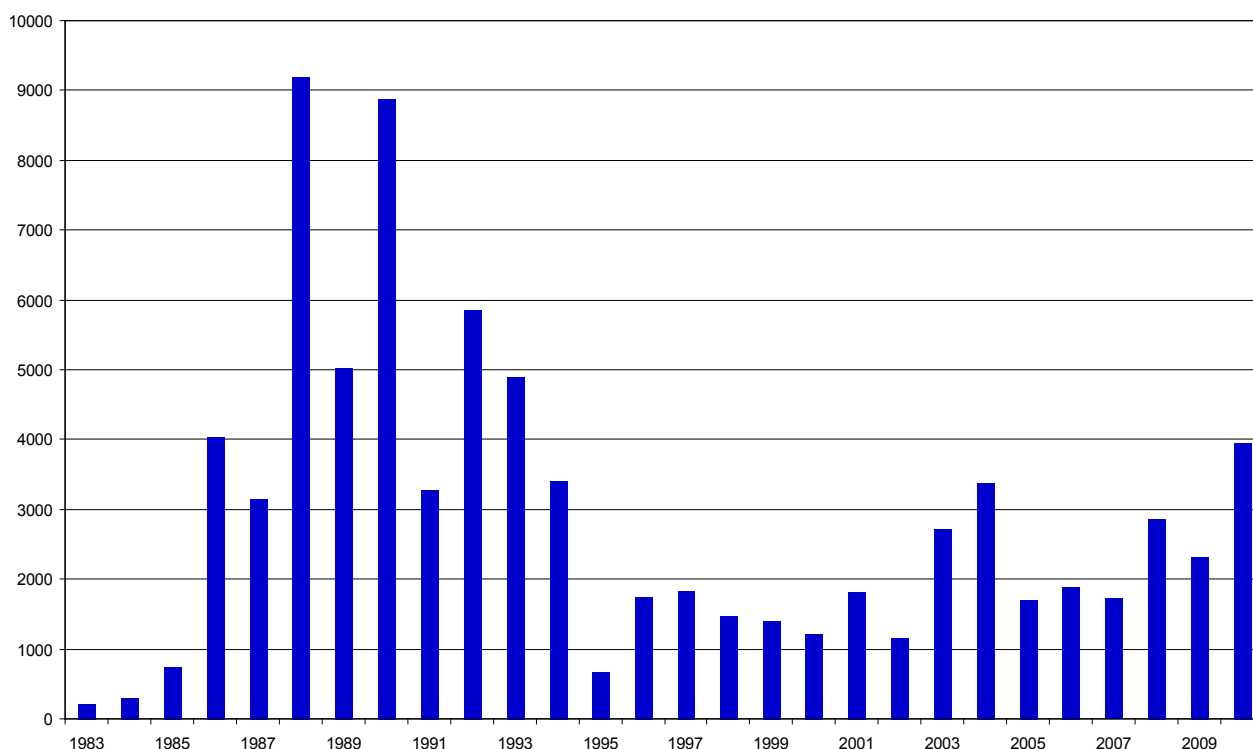
Verksamheten vid andfångena, som var placerade vid Vadboden och Norra Sätunaviken, fortsatte för

femte året. I samband med detta insamlades också prover till Jordbruksverkets övervakning av aviär influensavirus. Karl-Markus Laudon ansvarade för andfänge och provtagning. 81 917 fåglar av 140 arter har ringmärkts vid Hornborgasjön. Utvecklingen av ringmärkningen från 1983 framgår av figur 1. En förteckning över ringmärkta fåglar redovisas i det appendix som följer efter denna artikel.

Flygga fåglar

Årets lista över vanligaste märkarter kännetecknas av aktiviteterna vid andfångst och nätfångst vid Kärragården. Listan toppas av grönfink (508), gräsand (444), blåmes (353), talgoxe (338), lövsångare (278) och pilfink (247).

Intressanta nymärkningar är korsning gräsand/stjärtand (1), blåhake (3) och höksångare (1).

Figur 1. Antalet ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön 1983-2010. De höga antalen under 1988 och 1990 beror på stor aktivitet vid märkplatsen Flian, mitt ute i sjöområdet. Under åren 1986-1990 ringmärktes 16 200 fåglar vid märkplats Flian (i medeltal 3 230 per år). Märkplatsen ersattes med märkplats Fågeludden och under åren 1992-1994 ringmärktes 6 100 fåglar i vassen utanför udden (medeltal 2 040 fåglar per år).

Tabell 1. Översikt över ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2010. Antal ringmärkta fåglar, fördelning i procent mellan märkplatserna samt antal arter, fördelat på märkplatser och typ av verksamhet.

Märkplats	Antal ringmärkta	Fördelning (%)	Antal arter
Bosgården (nätfångst)	29	1	14
Fågeludden (nätfångst & vadarburar)	184	5	24
Kärrgården (nätfångst)	2 781	69	57
Vadboden (andfänge)	549	14	11
Norra Sätunaviken (andfänge)	24	1	4
Vekamaden (nätfångst)	154	4	17
Övriga områden (nätfångst & pullmärkning)	284	7	
Totalt	4 005	-	79
Flygg	3 850	96	70
Pulli	155	4	13

Boungar

Under året märktes 196 ungar av 13 arter. De vanligaste var tornfalk (41), svartvit flugsnappare (45), blåmes (22) och svarttärna (22). Årets resultat framgår av tabell 3.

Av naturliga skäl kan inte alla rapporter av färgmärkta tranor och halsmärkta gäss redovisas i den förteckningen över återfynd som finns i denna redogörelse. De är helt enkelt för många! Resultatet kommer att presenteras i separata redogörelser.

Återfynd och kontroller

Sammanlagt har 20 återfynd rapporterats genom Ringmärkningscentralen (RC) under 2010. Intressant är att en av de skratmåsar vi märkt återfanns i Österrike. Dessutom kontrollerades en svarthätta märkt i Israel.

Tack

Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön är ett resultat av lagarbete och många deltagares entusiasm. Följande personer har varit ringmärkare: Åke Abrahamsson, Jörgen Fritzon, Peder Hedberg Fält, Clas Hermansson, Ida-Linnéa

Tabell 2. Fångstinsatsen för stationär ringmärkningsverksamhet vid Hornborgasjön 2010; antal märktillfällen och nättimmar per månad och totalt fördelat på märkplatserna Vekamaden, Fågeludden och Kärrgården.

Månad	Vekamaden		Fågeludden		Kärrgården		Totalt	
	Märktillf	Nättimmar	Märktillf	Nättimmar	Märktillf	Nättimmar	Märktillf	Nättim.
Januari	-	-	-	-	-	-	-	-
Februari	-	-	-	-	1	12	1	12
Mars	-	-	-	-	1	2	1	2
April	-	-	-	-	6	100	6	100
Maj	-	-	3	16	7	198	10	214
Juni	-	-	-	-	8	197	8	197
Juli	4	210	-	-	14	572	18	782
Augusti	1	52	7	119	13	634	21	805
September	-	-	5	154	19	1032	24	1 186
Oktober	-	-	1	12	14	545	15	557
November	-	-	-	-	2	37	2	37
December	-	-	-	-	3	21	3	21
Summa	5	262	16	301	88	3 350	109	3 913

Tabell 3. Förteckning över arter och antal fåglar som ringmärkts som boungar, s.k. pullmärkning, vid Hornborgasjön 2010.

Art	Antal	Art	Antal
Grågås	35	Svartvit flugsnappare	45
Fiskgjuse	2	Blåmes	22
Tornfalk	41	Talgoxe	8
Tofsvipa	4	Skrattmås	22
Svarttärna	12	Gråsparv	1
Rörsångare	1	Pilfink	1
		Grönfink	2
		Totalt	196

Laudon (andfånget), Karl-Markus Laudon, Peter
Laudon (andfånget), Christopher Magnusson, Mats
Rosengren, Albin Thorsson och Eric Thorsson.

Referenser

- Fransson, T. & Pettersson, J. 2001. Svensk ringmärkningsatlas. Vol. 1. Stockholm.
- Fransson, T. & Hall-Karlsson, S. 2008. Svensk ringmärkningsatlas. Vol. 3. Stockholm.

Återfynd och kontroller 2010

I nedanstående förteckning redovisas alla återfunna fåglar ringmärkta vid Hornborgasjön, som rapporterats 2010. Egna kontroller, dvs. fåglar som märkts och kontrollerats inom Hornborgasjö-området upptas inte här.

I förteckningen har följande symboler använts:

00	unge på häckplatsen, oflygg eller nyligen flygg
10	fågel under sitt första kalenderår (född samma år)
20	fågel under sitt andra kalenderår (född föregående år)
2+	fågel under sitt andra kalenderår eller äldre (född föregående år eller tidigare)
30	fågel under sitt tredje kalenderår
3+	fågel under sitt tredje kalenderår eller äldre
M	hane
F	hona
+	skjuten
x	funnen död
xA	funnen död; endast rester, skelett, ben med ring, etc.
v	kontrollerad; fångad och frigiven med sin ring
(v)	kontrollerad; ringen avläst utan att fågeln fångats
SVS	Sverige Stockholm Riksmuseum
ILT	Israel Tel Aviv

Egentliga återfynd

GRÅGÅS *Anser anser*

9.268.759	2+	2005-07-06	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
EJ	+	2010-07-16	Båltorpsmaden 58.17 N/ 13.33 E, Hornborgasjön, Västergötland. 2 km S (180°), 5 Y 10 D. Skjuten, nyligen död (RC 2010/2324).
9.268767	2+	2009-05-29	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E.
	+	2009-09-18	Jystrup 55.31 N/ 11.52 E, Sjælland, DANMARK. 321 km SSW (199°), 0 Y 112 D. Skjuten, nyligen död (RC 2010/0256).
9.268.818	2+	2006-06-22	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
EVM	(v)	2010-04-08	Utvängen 59.02 N/ 17.49 E, Sorunda, Södermanland. 260 km ENE (70°), 3 Y 291D. Blå halsring EVM avläst (RC 2010/1577).
9.293.310	2+	2004-07-04	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E.
	+	2009-11-10	Sassegnies 50.10 N/ 03.48 E, Nord, FRANKRIKE. 1.097 km SW (219°), 5 Y 129 D. Skjuten (RC 2010/0262).

GRÄSAND *Anas platyrhynchos*

90A80.249	2+	M	2007-08-08	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E.
	+		2009-12-18	Tude å 55.25 N/ 11.16 E, Kelstrup, Sjælland, DANMARK. 345 km SSW (204°), 2 Y 133 D. Skjuten, nyligen död (RC 2010/0666).

90A84.010	2+ +	M	2008-05-25 2009-11-23	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Nakkebølle 55.05 N/ 10.21 E, Fåborg, Syddanmark, DANMARK. 403 km SSW (210°), 1 Y 182 D. Skjuten, nyligen död (RC 2010/0031).
90A84.058	2+ +	M	2008-06-09 2009-12-31	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Marstrandsfjorden 57.55 N/ 11.33 E, Bohuslän. 121 km WSW (252°), 1 Y 205 D. Skjuten (RC 2010/0042).
90A84.158	10 +	M	2008-09-22 2009-11-19	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. St. Holmen 58.17 N/ 13.16 E, Vånga, Kvänum, Västergötland. 14 km W (278°), 1 Y 58 D. Skjuten (RC 2009/2863).
90A84.217	1+ +	M	2008-11-03 2009-11-19	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. St. Holmen 58.17 N/ 13.16 E, Vånga, Kvänum, Västergötland. 14 km W (278°), 1 Y 16 D. Skjuten (RC 2009/2862).
90A84.241*	2+ +	M	2009-05-14 2009-12-06	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Løgumkloster 55.03 N/ 08.57 E, Syddanmark, DANMARK. 453 km SW (220°), 0 Y 206 D. Skjuten, nyligen död (RC 2010/0261).
90A84.251*	2+ +	M	2009-05-31 2009-11-05	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Stafsinge strand 56.54 N/ 12.27 E, Falkenberg, Halland. 164 km SSW (203°), 0 Y 158 D. Skjuten, nyligen död (RC 2010/0260).
90A84.267	1+ +	F	2009-08-24 2009-12-30	Norra Sätunaviken, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E. Lindel Nor 54.55 N/ 10.42 E, Fårevejle, Langeland, Syddanmark, DANMARK. 414 km SSW (206°), 0 Y 128 D. Skjuten, nyligen död (RC 2010/0370).
90A84.276	10 +	F	2009-09-09 2009-12-29	Norra Sätunaviken, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E. Lunde 55.29 N/ 10.21 E, Odense, Syddanmark, DANMARK. 368 km SSW (213°), 0 Y 111 D. Skjuten, nyligen död (RC 2010/0032).
90A84.377	10 +	F	2009-10-10 2009-12-26	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Strandager 55.28 N/ 10.24 E, Odense, Syddanmark, DANMARK. 364 km SSW (212°), 0 Y 77 D. Skjuten, (RC 2010/0276).
90A84.408	1+ +	M	2009-11-11 2009-12-15 ± 2 V	Vadboden, Hornborgasjön 58.16 N/ 13.30 E. Levrasjön 56.06 N/ 14.30 E, Bromölla, Skåne. 248 km SSE (166°). Skjuten, under andjakten i december 2009 (RC 2010/0268).

SKRATTMÅS *Larus ridibundus*

6.151.682	00	1998-06-26	Lagunsjön, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.35 E.
	x	2002-06-30 År osäkert	Klockaretomten 58.26 N/ 13.39 E, Eggby, Västergötland. 14 km NNO (17°). Funnen, nyligen död (RC 2009/0709).
6.410.565*	3+	2004-05-27	Bosgården, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.35 E.
	xA	2010-03-25	Ebensee 47.48 N/ 13.47 E, Oberösterteich, ÖSTERRIKE. 1.167 km S (179°), 5 Y 302 D. Funnen, död, endast benen och del av kroppen (RC 2010/1200).

GÄRDSMYG *Troglodytes troglodytes*

CC 58.387	1+	2009-10-27	Kärrgården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E.
	x	2010-01-12	Hornborgasjön 58.19 N/ 13.33 E, Västergötland 3 km W (270°), 0 Y 77 D. Funnen, död, dödad av kolden (RC 2010/0385).

RÖRSÅNGARE *Acrocephalus scirpaceus*

BZ 78.639	10	2004-08-12	Almeö, Hornborgasjön 58.18 N/ 13.33 E.
	v	2005-08-27	Sourbrodt 50.29 N/ 06.08 E, Liege, BELGIEN. 991 km SSW (212°), 1 Y 15 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2010/2418).

SÄVSPARV *Emberiza schoeniclus*

1ER39.041	10	2009-07-29	Hälsingsgården, Hornborgasjön 58.17 N/ 13.33 E.
	v	2009-09-30	Gedser odde 54.34 N/ 11.58 E, Sjælland, DANMARK. 424 km SSW (194°), 0 Y 63 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2010/0293).

Främmande kontroller

SVARTHÄTTA *Sylvia atricapilla*

ILT Y.17725	2+	M	2008-04-22	Sde Uliyah 32.26 N/ 35.31 E, Beit Shean Valley, ISRAEL.
	v		2008-09-21	Kärrgården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E. 3.314 km NNW (337°), 0 Y 152 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2009:0334).

LÖVSÅNGARE *Phylloscopus trochilus*

SVS BD61.531	10		1993-08-20	Hoburgen 56.55 N/ 18.08 E, Sundre, Gotland.
	v		1994-05-21	Kärrgården, Hornborgasjön 58.19 N/ 13.36 E. 311 km WNW (302°), 0 Y 274 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2010/0925).

SÄVSPARV *Emberiza schoeniclus*

BLB 10.211.495	10	F	2008-10-24	Berg 50.56 N/ 04.33 E, Kampenhout, Brabant, BELGIEN.
	v		2009-05-04	Fågeludden, Hornborgasjön 58.20 N/ 13.35 E. 1.005 km NNE (32°), 0 Y 191 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2009:0640).
SVS 1ER37.033	10	F	2008-09-20	Fredshög 55.23 N/ 12.59 E, Kämpinge, Skåne.
	v		2009-07-16	Hälsingsgården, Hornborgasjön 58.17 N/ 13.33 E. 324 km N (6°), 0 Y 299 D. Även kontrollerad 26.7. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2010/0280).
	v		2009-08-06	Hälsingsgården, Hornborgasjön 58.17 N/ 13.33 E. 324 km N (6°), 0 Y 320 D. Kontrollerad av ringmärkare (RC 2010/0281).

Förteckning över ringmärkta fåglar 1983-2010

I följande tabell redovisas ringmärkta fåglar vid Hornborgasjön åren 1983-2010. Förutom Hornborgasjöns fältstations ringserier (fr.o.m.1986) upptar tabellen fåglar ringmärkta av och med ringserier tillhörande Barbro Axelsson (1983-94), Bengt Pettersson (1983-94), Clas Hermansson (1983-85, 1990-97, 1999-2005), Åke Abrahamsson (1989-2010), Juhani Vuorinen (1994) samt Björn Helander (2002-03, 2009). Dessutom upptar förteckningen antalet egentliga återfynd som rapporterats genom Ringmärkningscentralen. Här avses alla återfunna fåglar undantaget de som märkts som boungar och rapporterats inom 10 km från märkplatsen efter mindre än tre månader och alla egna kontroller, dvs. fåglar som märkts och kontrollerats av stationen inom 10 km från märkplatsen.

Med området Hornborgasjön avses hela sjöområdet, strandskogen och närliggande öppna marker. Koordinaterna är ca 58.20 N/ 13.34 E.

Art	Märkta 1983-2009	Märkta 2010	Summa 1983-2010	Summa återfynd
Grågås <i>Anser anser</i>	426	52	478	29
Kanadagås <i>Branta canadensis</i>	10	4	14	1
Bläsand <i>Anas penelope</i>	16	1	17	
Kricka <i>A. crecca</i>	196	53	249	3
Gräsand <i>A. platyrhynchos</i>	1 125	444	1 569	45
Gräsand x stjärtand		1	1	
Stjärtand <i>A. canuta</i>	1		1	
Brunand <i>Aythya ferina</i>	3		3	1
Vigg <i>A. fuligula</i>	2	2	4	
Knipa <i>Bucephala clangula</i>	2	4	6	
Fasan <i>Phasianus colchicus</i>	1		1	
Skäggdopping <i>Podiceps cristatus</i>	1		1	
Svarthakedopping <i>P. auritus</i>	1		1	
Storskarv <i>Phalacrocorax carbo</i>	61	1	62	
Rördrom <i>Botaurus stellaris</i>	1		1	
Gråhäger <i>Ardea cinerea</i>	5		5	
Havsörn <i>Haliaeetus albicilla</i>	7	2	9	
Brun kärrhök <i>Circus aeruginosus</i>	549		549	19
Blå kärrhök <i>C. cyaneus</i>	54		54	1
Ångshök <i>C. pygargus</i>	16		16	
Sparvhök <i>Accipiter nisus</i>	22		22	2
Ormvråk <i>Buteo buteo</i>	2		2	1
Fiskgjuse <i>Pandion haliaetus</i>	34	2	36	1
Tornfalk <i>Falco tinnunculus</i>	569	41	610	3
Vattenrall <i>Rallus aquaticus</i>	13		13	
Kornknarr <i>Crex crex</i>	1		1	
Rörhöna <i>Gallinula chloropus</i>	3	1	4	
Sothöna <i>Fulica atra</i>	1		1	
Trana <i>Grus grus</i>	34		34	
Mindre strandpipare <i>Charadrius dubius</i>	17		17	
Större strandpipare <i>C. hiaticula</i>	9		9	2
Tofsvipa <i>Vanellus vanellus</i>	55	4	59	
Kustsnäppa <i>Calidris canutus</i>	2	1	3	
Småsnäppa <i>C. minuta</i>	17		17	
Kärrsnäppa <i>C. alpina</i>	15	2	17	
Brushane <i>Philomachus pugnax</i>	35		35	

Art	Märkta 1983-2009	Märkta 2010	Summa 1983-2010	Summa återfynd
Dvärgbeckasin <i>Lymnocyptes minimus</i>	2		2	
Enkelbeckasin <i>Gallinago gallinago</i>	99	1	100	
Morkulla <i>Scolopax rusticola</i>	1		1	
Storspov <i>Numenius arquata</i>	10		10	
Svartsnäppa <i>Tringa erythropus</i>	8		8	
Rödbena <i>T. totanus</i>	23		23	1
Gluttsnäppa <i>T. nebularia</i>	35		35	
Skogssnäppa <i>T. ochropus</i>	83		83	2
Grönbenäppa <i>T. glareola</i>	224	7	231	1
Drillsnäppa <i>Actitis hypoleucos</i>	119	2	121	
Skrattmås <i>Larus ridibundus</i>	3 428	22	3 450	121
Fiskmås <i>L. canus</i>	1		1	
Fisktärna <i>Sterna hirundo</i>	112		115	1
Svarttärna <i>Chlidonias niger</i>	418	12	430	2
Ringduva <i>Columba palumbus</i>	1		1	
Gök <i>Cuculus canorus</i>	1		1	
Kattuggla <i>Strix aluco</i>	32		32	4
Hornuggla <i>Asio otus</i>	13		13	1
Pärluggla <i>Aegolius funereus</i>	2		2	
Nattskärre <i>Caprimulgus europaeus</i>	1		1	
Tornseglare <i>Apus apus</i>	99		99	
Kungsfiskare <i>Alcedo atthis</i>	49		49	
Göktyta <i>Jynx torquilla</i>	10		10	
Gröngöling <i>Picus viridis</i>	3		6	
Större hackspett <i>Dendrocopos major</i>	38	5	43	
Mindre hackspett <i>D. minor</i>	37	1	38	
Sånglärka <i>Alauda arvensis</i>	4		4	
Backsvala <i>Riparia riparia</i>	111	111	222	
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	450	6	456	2
Hussvala <i>Delichon urbica</i>	17		17	
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	106	5	111	
Ängspiplärka <i>A. pratensis</i>	20		66	
Gulärka <i>Motacilla flava</i>	512	16	528	4
Forsärka <i>M. cinerea</i>	5		5	
Sädesärka <i>M. alba</i>	968	39	1 007	1
Strömstare <i>Cinclus cinclus</i>	15		15	2
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	220	7	227	
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	181	14	195	1
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	1 245	55	1 300	2
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	174	2	176	1
Blåhake <i>L. svecica</i>	22	3	25	
Svart rödstjärt <i>Phoenicurus ochruros</i>	1		1	
Rödstjärt <i>P. phoenicurus</i>	33		33	
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	132	12	144	
Stenskvätta <i>Oenanthe oenanthe</i>	17		17	

Art	Märkta 1983-2009	Märkta 2010	Summa 1983-2010	Summa återfynd
Koltrast <i>Turdus merulus</i>	527	16	543	5
Björktrast <i>T. pilaris</i>	275	6	281	3
Taltrast <i>T. philomelos</i>	153	12	165	1
Rödvingetrast <i>T. iliacus</i>	445	3	448	3
Dubbeltrast <i>T. viscivorus</i>	1		1	
Gräshoppsångare <i>Locustella naevia</i>	60	1	62	
Flodsångare <i>L. fluviatilis</i>	3		3	
Vassångare <i>L. luscinioides</i>	2		2	
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	2 720	100	2 820	16
Kärrsångare <i>A. palustris</i>	218	22	240	
Rörsångare <i>A. scirpaceus</i>	9 379	64	9 443	70
Trastsångare <i>A. arundinaceus</i>	570	1	571	11
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	139	25	164	
Höksångare <i>Sylvia nisoria</i>	4	1	5	
Ärtsångare <i>S. curruca</i>	328	21	349	1
Törnsångare <i>S. communis</i>	1 392	79	1 471	2
Trädgårdssångare <i>S. borin</i>	1 330	88	1 418	4
Svarthätta <i>S. atricapilla</i>	977	154	1 131	2
Lundsångare <i>Phylloscopus trochiloides</i>	1		1	
Grönsångare <i>P. sibilatrix</i>	13		13	
Gransångare <i>P. collybita</i>	782	17	799	
Gransångare <i>P. collybita collybita</i>	2		2	
Lövsångare <i>P. trochilus</i>	7 164	278	7 442	10
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	82	3	85	
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	44	3	47	
Mindre flugsnappare <i>Ficedula parva</i>	1		1	
Svartvit flugsnappare <i>F. hypoleuca</i>	2 676	66	2 742	4
Skäggmes <i>Panurus biarmicus</i>	2 288		2 288	38
Stjärtmes <i>Aegithalos caudatus</i>	199	7	206	
Entita <i>Parus palustris</i>	371	17	388	
Talltita <i>P. montanus</i>	501	5	506	
Tofsmes <i>P. cristatus</i>	3		3	
Svartmes <i>P. ater</i>	67	9	76	
Blåmes <i>P. caeruleus</i>	5 561	353	6 114	9
Talgoxe <i>P. major</i>	3 786	338	4 124	6
Nötväcka <i>Sitta europaea</i>	155	25	180	
Trädkrypare <i>Certhia familiaris</i>	101	2	103	
Pungmes <i>Remiz pendulinus</i>	1		1	
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	195	15	210	
Varfågel <i>L. excubitor</i>	4		4	
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	14		14	
Skata <i>Pica pica</i>	42	7	49	
Kaja <i>Corvus monedula</i>	206		206	6
Kråka <i>C. corone</i>	5		5	
Korp <i>C. corax</i>	1		1	

Art	Märkta 1983-2009	Märkta 2010	Summa 1983-2010	Summa återfynd
Stare <i>Sturnus vulgaris</i>	788	13	801	2
Gråsparv <i>Passer domesticus</i>	337	44	381	1
Pilfink <i>P. montanus</i>	3 819	247	4 066	5
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	1 437	62	1 499	3
Bergfink <i>F. montifringilla</i>	583	35	618	
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	6 822	508	7 330	31
Steglits <i>C. carduelis</i>	600	27	627	1
Grönsiska <i>C. spinus</i>	1 267	117	1 384	6
Hämpling <i>C. cannabina</i>	145	2	147	
Vinterhämpling <i>C. flavirostris</i>	24		24	
Gråsiska <i>C. flammea</i>	271	34	305	
Gråsiska <i>C. flammea flammea</i>	4	32	36	
Gråsiska <i>C. flammea cabaret</i>	29	13	42	
Rosenfink <i>Carpodacus erythrinus</i>	157	2	159	
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	324	6	330	
Stenknäck <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	32	4	36	1
Gulsparv <i>Emberiza citrinella</i>	1 801	8	1 809	2
Sävsparv <i>E. schoeniclus</i>	4 043	178	4 221	17
Totalt	77 912	4 005	81 917	515
Antal arter	140	78	140	53

Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2010

Magnus Hallgren & Stig Karlsson

Denna fågelrapport grundar sig på observationer från Hornborgasjöns rapporteringsområde, vilka rapporterats på rapportsystemet Svalan under 2010. Totalt omfattar den 18 800 fågelrapporter av 218 arter från 460 rapportörer. Detta är nästintill identiskt med föregående års fågelrapport, (18 390 rapporter av 218 arter gjorda av 461 observatörer).

En mer ingående presentation av vissa arter finns på annan plats i denna publikation, där så sker finns hänvisning i texten.

Förklaringar:

Vinterfynd = januari-februari respektive december

Vårfynd = mars-maj

Sommarfynd = juni-juli

Höstfynd = augusti-november

HF = Hornborgasjöns fältstation

ad = adult, vuxen fågel

1K, 2K = första kalenderår, andra kalenderår osv.

Pulli = ungfågel som fortfarande bär dundräkt

Saknas platsangivelse gäller fyndet hela sjöområdet

(inventerats t ex genom simfågelräkning som sker vid minst 5 tillfällen under våren och minst 4 tillfällen under hösten).

Samtliga fynd gäller rastande fåglar om inget annat anges.

Hur noggrann man än försöker vara vid sammanställning och granskning av rapporten är det oundvikligt att eventuella fel kan smyga sig in. För eventuella rättelser och kompletteringar av observationer kommer dessa läggas till i ”Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2011”.

Knölsvan *Cygnus olor*

Vårfynd, större antal: 1220 ex rast 3.4-24.4 (HF). 1200 ex Utloppet, 1.5-28.5 (HF).

Höstfynd, större antal: 1950 ex 15.8-18.8 (HF). 1630 ex Ytterberg, 19.9 (HF). 1970 ad Fäholmen, 4.10-16.10 (HF). 1850 ex rast 14.11 (HF).

Vinterfynd: 41 ex Utloppet, 1.1 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Det blev många rastande knölsvanar både vår och höst, inga nya rekordsiffror men väl nära. Inga större mängder av vinterfynd, jan-feb innebar ett totalt istäcke sånär som vid Utloppet, samma gällde december då vintern kom tidigt och isen la sig snabbt.

Ytterligare information går att läsa under rubriken ”Häckande svanar i Hornborgasjön 2010”

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

22 ex rast Vadboden, 25.3-10.4 (Lennart Ljuhs, Kent-

Ove Hvass, Uno Unger). 10 ad str N St. Bjurum, 28.3 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson, Eric Thorsson). 1 2K str N St. Bjurum, 28.3 (Magnus Hallgren, Albin Thorsson, Eric Thorsson). 4 ex str N Sätunamaden, 28.3 (Gunnar Jakobsson). 2 ad Sätunamaden, 29.3 (Eric Thorsson). 2 ad Vadboden 31.3 (Bengt Pettersson). 1 2K rast Vadboden, 11.4-23.4 (Daniel Gustafsson, Thomas Bernhards-son, Andreas Karlsson).

De rastande fåglar som observerats vid Vadboden tyder på att minst 20-talet adulta och 2 2K har rastat vid lokalen, kortare eller längre tid, under perioden. Antagligen är antalet något i underkant. Dessutom har en del fåglar sträckt förbi utan att rasta.

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Vinterfynd, jan-feb: 15 ex stationär Utloppet, 11.1 (Gunnar Jakobsson). *Vinterfynd, dec:* 9 ex str SV Tranum, 7.12 (Leif Arvidsson).

Vårfynd, större antal: 1300 ex rast Vadboden, 26.3-31.3 (Per-Olof Bengtsson). 1820 ex Vadboden, 1.4-17.4 (HF).

Sommarfynd: 33 ex födosökande St. Bjurum, 1.6-23.6 (Jan Mogol). 63 ex rast Södra delen, 1.7-27.7 (Thore Axelsson, Christopher Magnusson). 75 ex rast Hornborgasjön, 15.8 (HF).

Höstfynd, större antal: 54 ex str S Oranabbe, 6.11 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 75 ex rast Hornborgasjön, 14.11 (HF).

Vinterfynden blev fåtaliga då isen täckte hela sjön utom Utloppet. Vårens högsta siffra noterades vid Vadboden med 1820 ex. Även detta år blev sträcket något senare då snön låg en bit in i mars, de flesta passerade under de första veckorna i april. Ytterligare information går att läsa under rubriken ”Häckande svanar i Hornborgasjön 2010”

Sädgås *Anser fabalis*

Vårfynd, större antal: 86 ex rast Vadboden, 19.3 (Jörgen Fritzson, Gunnar Jakobsson). 57 ex rast Dagsnäs, 19.3 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 150 ex rast Kärrtorp, 20.3 (Gunnar Jakobsson). 70 ex St. Bjurum, 22.3 (Gunnar Jakobsson).

Höstfynd: 1 ex Ore backar, 26.9 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 2 ex rast Ytterberg, 2.10 (Musse Björklund, Jörgen Fritzson).

Samtliga större flockar passerade i mars på sin ”resa” norrut, som mest 150 ex rastande vid Kärrtorp. Inga vinterfynd gjordes i år.

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus*

4 ex rast St. Bjurum, 21.3 (Ulf Lindell). 2 ex rast Kärr-

torp, 22.3 (Jörgen Fritzon). 2 ex rast Hornborgasjön, 12.4-25.4 (Thomas Bernhardsson, Musse Björklund, Patrik Åberg). 4 ex rast Kärrtorp, 19.4 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg).

Samtliga fynd är vårfynd detta år; sammanlagt 12 ex rastade under mars-april.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

7 ex rast Hornborgasjön, 20.3-29.4 (Bengt Sjöberg, Jörgen Fritzon, Kent-Ove Hvass m.fl.). 54 ex rast Norra delen, 10.4-2.5 (Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzon, Leif Arvidsson m.fl.). 6 ex Norra delen, 3.5 (Bengt Pettersson).

Sommarfynd: 1 ex rast Utloppet, 6.6 (Fredrik Lång, Christopher Thornlidén).

Som mest uppehöll sig 54 ex i sjöns norra del under våren, detta är det största antalet som räknats in vid sjön. Ett sommarfynd gjordes i början av juni vid Utloppet.

Bläsgås *Anser albifrons*

Vårfynd: 8 ex str NO Fäholmen, 25.3 (Jörgen Fritzon). 3 ex str N Sätunamaden, 28.3 (Gunnar Jakobsson, Magnus Hallgren, Eric Thorsson). 13 ex rast Stenums mader, Hornborgasjön, 28.3 (Leif Arvidsson, Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Höstynd: 2 ex rast Rönäs, 5.10 (Kristian Kjellberg). 2 ad + 3 1K rast Fågeludden, 9.10 (Patrik Andersson, Bengt-Pettersson).

Som mest sågs 13 ex på Stenums mader i slutet av mars, 3 av dessa var 2K-fåglar.

Fjällgås *Anser erythropus*

1 ad rast Hornborgasjön, 22.5-6.6 (Jörgen Fritzon, Magnus Hallgren, Thore Axelsson m.fl.). 1 ex rast Sätunamaden, 27.9 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).

Fågeln som sågs i slutet av maj och början av juni kunde observeras på flera platser i sjön, från Vadboden i S till Fäholmen i N.

Grågås *Anser anser*

Första vårfynd: 1 ex förbifl. Kärrtorp, 27.2 (Lotta Berg, Hanna Berg). 1 ex stationär Sätunamaden, 27.2 (Kristian Kjellberg). 2 ex rast Sätunamaden, 27.2 (Gunnar Jakobsson).

Vårfynd, större antal: 1540 ex rast 3.4 (HF). 1270 ex rast 10.4 (HF). 1450 ex rast 24.4 (HF).

Sommarfynd: 3000 ex rast Vadboden, 22.5 (Magnus Hallgren). 2000 ex rast Utloppet, 26.5 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg). 5000 ex Hornborgasjön, 23.6 (Lennart Wahlén). 3500 ex Vadboden, 24.6 (Albin Thorsson). 5000 ex Vadboden, 29.6 (Musse Björklund, Jörgen Fritzon). 3000 ex Hornborgamaden, 1.7 (Albin Thorsson). 1300 ex Almeö, 1.7 (Albin Thorsson).

Höstynd, större antal: 8 220 ex rast 19.9 (HF).

Vårens första grågäss kunde observeras den 27 februari, då sågs enstaka fåglar i norra och södra delen.

Från slutet av maj och in i juli samlas större antal gäss för att rugga. De senaste åren har den siffran legat runt 8000 grågäss, vilket även årets siffror visar.

Höststräcket gav en ny rekordsiffra för sjön vilket är en markant ökning från de senaste två årens rekord, 4740 (2008), 5430(2009) och 8220 (2010).

Stripgås *Anser indicus*

2 ad rast 30.5-9.10 (Per-Olof Bengtsson, Albin Thorsson, Barbro Axelsson m.fl.).

Likt förra året gästades sjön från slutet av maj fram till oktober av stripgås. Första en ensam individ, från mitten av juli och fram till oktober sågs minst två. Det kan inte uteslutas att det kan ha varit fler individer.

Prutgås *Branta bernicla*

Ingen prutgås observerad vid sjön 2010. Under 2000-talet har prutgås setts alla år utom 2007 och 2010.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Vår-sommarfynd, större antal: 21 ex rast 1.5-30.6 (Kent Kristenson, Gunnar Jakobsson, Stig Karlsson m.fl.). 67 ex str O Sätunamaden, 17.5 (Magnus Hallgren, Kristian Kjellberg).

Höstynd, större antal: 42 ex rast Hornborgamaden, 18.10-8.11 (Albin Thorsson, Eric Thorsson, Leif Arvidsson m.fl.).

Under maj och juni sågs som mest 21 ex samtidigt, men fler kan säkert funnits i området under perioden, den här flocken sågs oftast i södra sjöområdet. En riktigt stor flock på 67 ex sågs passera över sjön den 17 maj. Under hösten rastade som mest 42 ex på Hornborgamaden i södra delen av sjön.

Kanadagås *Branta canadensis*

Vårfynd, större antal: 400 ex rast Vadboden, 31.3 (Christopher Magnusson). 260 ex födosökande 3.4 (HF).

Höstynd, större antal: 260 ex rast 16.10 (HF).

Inga fyrsiffriga flockar kunde räknas in detta år.

Gravand *Tadorna tadorna*

Vårfynd: 1 hane rast Utloppet, 26.3 (Kjell Svensson, Kristian Kjellberg, Joakim Wernersson). 2 i par rast Stora Veka, 18.4 (Gunnar Jakobsson).

Sommarfynd: 10 ex str SV Utloppet, 29.5 (Tore Holsendahl). 3 ex förbifl. Utloppet, 1.6 (Kurt Torp).

Höstynd: 2 ex rast Trandansen, 24.8 (Torbjörn Skogedal). Totalt gjordes två vårfynd, två sommarfynd och ett höstynd. Som mest sågs 10 fåglar sträcka över Utloppet i slutet av maj.

Bläsand *Anas penelope*

Vårfynd, högsta antal: 1800 ex rast 3.4-30.5 (HF).

Höstynd, största antal: 3200 ex rast 1.8-6.11 (HF).

Det gjordes inga vinterfynd varken under perioden januari-februari eller i december.

Några riktigt stora antal blev det inte under hösträkningarna. 3200 är en ganska medioker siffra jämfört med rekordåret 2005, då sågs 8900 ex eller år 2009, då inräknades som mest 6520 ex.

Snatterand *Anas strepera*

Vårfynd, största antal: 190 ex 3.4-29.4 (HF). 190 ex rast 1.5-30.5 (HF).

Häckning: 7 pull Getnäsvisken, 29.6 (Christopher Magnusson). 5 pull Fågeludden, 18.7 (Lotta Berg, Kent-Ove Hvass). 4 pull Fågeludden, 22.8 (Magnus Hallgren). Höstfynd, störta antal: 1030 ex rast 13.9-23.9 (HF). 1350 ex rast 10-31.10 (HF).

Tre konstaterade häckningar i sjön, alla fynden gjorda i samma område, vid Fågeludden eller strax norr där om. Det blev som vanligt stora antal som rastade under hösten. Dock betydligt mindre än föregående år då 2080 ex kunde räknas in.

Kricka *Anas crecca*

Vårfynd, största antal: 2780 ex rast 31.3-1.5 (HF).

Häckning: 1 pull Vadboden, 18.6 (Christopher Magnusson). 9 pull Rönäs, 15.7 (Albin Thorsson).

Höstfynd, större antal: 2330 ex rast 19.9 (HF). 1690 ex rast 16.10 (HF).

Tredje högsta siffran av vårfynd i modern tid. Två konstaterade häckningar, dels vid Rönäs och en vid Vadboden.

Amerikansk kricka *Anas carolinensis*

1 2K+ hane 25.4-9.5 (Ulf Gotthardsson, Göran Nilsson, Thomas Göthberg).

Höll sig oftast i lagunen söder om nya plattformen, men tillfälligt även ute i Vässtorpsviken. Hade verkligen ett markant och tydliga vitt band på bröstsidan.

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Vårfynd, största antal: 1310 ex födosökande 3.4 (HF).

Häckning: 6 pull Utloppet, 20.7 (Jörgen Fritzson). 30 pull Fågeludden, 28.7 (Per-Erik Holmlund).

Höstfynd, större antal: 1040 ex rast 15.8 (HF). 2570 ex rast 19.9 (HF). 2140 ex rast 16.10 (HF).

Flera lyckade häckningar, dels Utloppet och ett större antal vid Fågeludden.

Stjärtand *Anas acuta*

Vårfynd, största antal: 46 ex rast 10.4 (HF). 46 ex rast Vadboden, 18.4 (Jörgen Fritzson).

Sommarfynd: 1 hane rast Bosgården, 23.5 (Jörgen Fritzson). 2 hona rast Vadboden, 23.5 (Jörgen Fritzson). 1 hane Hälsingsgården, 13.6 (Björn Johanson, Dick Strecker, Tony Norman). 1 hane rast Fågeludden, 15.6 (Christopher Magnusson, Lennart Friggeråker, Ulla Carlsson). 1 hane rast Utloppet, 16.6 (Magnus Hallgren). 1 hane födosökande Trandansen, 16.6 (Leif Arvidsson). 1 honf rast Vadboden, 6.7-7.7 (Johan Bergquist, Christopher Magnusson). 3 honf Utloppet, 19.7-24.7 (Jörgen Fritzson, Anders Sennmalm).

Höstfynd, största antal: 81 ex rast 16.10 (HF).

Minst en hane och tre honfärgade fåglar sågs under sommaren i sjön. När det gäller både vår och höstfynd är dessa siffror blygsamma till antalet jämfört med 2009, då sågs 260 respektive 520 under vår-höst.

Årta *Anas querquedula*

Första vårfynd: 1 par födosökande 7.4 (Bengt-Åke Svensson) 1 par Trandansen, 7.4 (Folke Bengtsson)

Vårfynd, största antal: 19 ex rast 9.5 (HF)

Höstfynd, största antal: 8 ex rast 15.8 (HF)

Sista höstfynd: 2 ex Södra delen, 2.10 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).

Ingen konstaterad häckning i år.

Skedand *Anas clypeata*

Vårfynd, största antal: 70 ex rast 26.3-26.5 (HF).

Häckning: Ca 12 pull Vadboden, 29.6 (Musse Björklund, Jörgen Fritzson).

Höstfynd, största antal: 140 ex rast 15.8 (HF)

En hona med precis nyckläkta pulli bland svärdslijorna mellan Vadboden och Trandansen.

Brunand *Aythya ferina*

Vinterfynd: 1 hane rast Utloppet, 1.1-17.1 (Barbro Axelsson, Leif Arvidsson, Magnus Hallgren m.fl.).

Vårfynd, största antal: 550 ex rast Hornborgasjön, 10.4 (HF)

Häckning: 2 pull Almeö, 1.7 (Albin Thorsson). 6 pull +2 pull Fågeludden, 12.7-1.8 (Anders Carlberg, Clas Hermansson, Musse Björklund). 1 pull +4 pull Utloppet, 20.7-22.7 (Jörgen Fritzson, Eric Thorsson). 2 pull Vässtorpsviken, 15.8 (Albin Thorsson).

Höstfynd, största antal: 6200 ex rast 19.9 (HF)

Sex lyckade häckningar där 15 ungar kunde räknas in, Almeö (1), Fågeludden (2), Utloppet (2) och Vässtorpsviken (1).

Årets höstsiffra på 6200 ex har brutit den nedåtgående trenden från 2006 års rekordsiffra på 10500 ex till 2009 med 2520 ex.

Vigg *Aythya fuligula*

Vårfynd, största antal: 2580 ex rast 24.4 (HF)

Häckning: Vadboden (2), 1 Almeö (1), Fågeludden (2), Utloppet (13), Södra Sätunaviken (1), Fåholmen (1), Hornborgaviken (2), Vässtorpsviken (11),

Höstfynd, största antal: 2600 ex rast 16.10 (HF)

Totalt minst 33 lyckade häckningar runt sjön. Som mest sågs 13 kullar vid Utloppet och vid samma obstillfälle, men det är ett stort antal observationer av kullar från lokalen, vilket innebär att det troligen rör sig om fler än 13. Totalt kunde minst 129 ungar räknas in vilket kan jämföras med 2009 då bara två häckningar med 14 ungar kunde konstateras.

Bergand *Aythya marila*

Vårfynd: 4 i par rast Fågeludden, 20.5 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg).

Höstfynd: 2 honf rast 12.8-17.8 (Jörgen Fritzson, Eric Thorsson, Magnus Hallgren). 7 ex rast 6.10-26.10 (Patrik Andersson, Magnus Hallgren, Leif Arvidsson). 1 honf rast 6.11-14.11 (Barbro Axelsson, HF).

Ett vårfynd av fyra fåglar samt under hösten gjordes tre fynd av 10 fåglar.

Ejder *Somateria mollissima*

1 hane rast Fågeludden, 24.4 (Christopher Magnusson, Magnus Hallgren). 1 hane rast Fågeludden, 30.4 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson, Andreas Karlsson).
Som vanligt under våren brukar sjön gästas av ejder, så även i år. Två observationer av enstaka fåglar gjordes under april månad.

Alfågel *Clangula hyemalis*

Vårfynd: 1 hane rast Fågeludden, 9.4 (Gunnar Jakobsson, Eric Thorsson, Lennart Ljuhs). 1 hona Utloppet, 10.4 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 1 hona Rödemosse, 20.4 (Thore Axelsson). 3 ex rast Utloppet, 24.4 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 2 ex Fågeludden, 30.4 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson, Andreas Karlsson). 3 ex rast Fågeludden, 4.5 (Eric Thorsson). 2 i par rast Getnäsvisken, 9.5 (Magnus Hallgren, Christopher Magnusson, Stig Karlsson m.fl.). 6 ex rast 10.5-17.5 (Jörgen Fritzon, Inge Olsson, Mikael Holst). 5 ex str Kärrtorp, 22.5 (Anders Bergström). 2 ex Fågeludden, 23.5 (Patrik Andersson).

Höstdfynd: 17 ex str SV Norra delen, 6.11 (Leif Arvidsson).

Totalt 26 fåglar vid tio olika tillfällen rastade under våren i sjön. Under hösten sågs en flock med 17 ex sträcka förbi över sjön.

Sjöörrer *Melanitta nigra*

Vårfynd: 3 ex rast Norra delen, 24.4-25.4 (Musse Björklund, Jörgen Fritzon, Thore Axelsson). 11 ex rast Fågeludden, 27.4-28.4 (Gunnar Jakobsson, Eric Thorsson, Jörgen Fritzon). 2 i par rast Fågeludden, 1.5-14.5 (Magnus Hallgren, Christopher Magnusson, Stig Karlsson m.fl.). 31 ex rast Fågeludden, 15.5-16.5 (Gunnar Jakobsson, Eric Thorsson, Christopher Magnusson). 1 ex rast Fågeludden, 17.5 (Åke Abrahamsson, Eric Thorsson). 11 ex rast Fågeludden, 21.5 (Eric Thorsson). 1 hane förbif. Fäholmen, 22.5 (Magnus Hallgren). 2 i par rast Mellersta delen, 26.5-29.5 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg, Tore Holsendahl).

Höstdfynd: 2 honf förbif. Ytterberg, 19.9 (Eric Thorsson).
9 fynd av sammanlagt minst 62 ex fördelat på 8 vårfynd och 1 höstdfynd. Som mest rastade 31 ex 15 maj.

Svärta *Melanitta fusca*

Vårfynd: 1 hane rast Fågeludden, 9.4 (Eric Thorsson, Jörgen Fritzon, Lennart Ljuhs). 6 ex rast Fågeludden, 12.5-15.5 (Eric Thorsson, Gunnar Jakobsson, Anders Bergström).
Höstdfynd: 1 honf rast Fågeludden, 1.10-21.11 (Eric Thorsson, Leif Arvidsson, Lotta Berg). 3 ex rast Fågeludden, 17.10 (Patrik Andersson, Albin Thorsson).

Totalt 4 fynd av 11 ex fördelat på 2 vårfynd och 2 höstdfynd. Den honfärgade fågel som sågs under okt-nov är sannolikt samma individ.

Knipa *Bucephala clangula*

Häckning: 9 pull Almeö, 1.7 (Albin Thorsson).

Vårfynd, större antal: 640 ex rast Utloppet, 24.3-25.3 (Jörgen Fritzon, Lars Johansson, Kristian Kjellberg). 3660 ex rast 3.4-24.4 (HF). 920 ex rast 1.5-9.5 (HF).

Höstdfynd, större antal: 710 ex rast 15.8 (HF). 610 ex rast 19.9 (HF). 1220 ex Ytterberg, 16.10 (HF). 980 ex rast, 14.11 (HF).

Den 3 april blev en rekorddag för antalet rastande knipor i sjön, 3660 ex är den högsta räknade siffran i modern tid. (2890 ex. den 4 april 2009).

Salskrake *Mergus albellus*

Vårfynd, större antal: 94 ex 25.3-30.3 (Kjell Svensson, Gunnar Jakobsson, Bengt Pettersson). 350 ex rast 3.4-24.4 (HF).

Sommarfynd: 1 hane Fågeludden, 13.6 (Magnus Hallgren, Björn Johanson, Dick Strecker). 3 hane Ore backar, 23.6 (Daniel Hedenbo). 2 honf Fågeludden, 9.7 (Ola Ejdrén, Henrik Pihlemark). 3 honf rast Utloppet, 19.7-26.7 (Anders Sennmalm, Jörgen Fritzon, Eric Thorsson).

Höstdfynd, större antal: 150 ex rast 16.10-31.10 (HF). 230 ex rast 5.11-14.11 (HF).

350 ex under våren är det högsta antal som räknats i sjön (310 ex 2008). Som mest sågs tre hanar och tre honfärgade fåglar i sjön under sommarperioden.

Småskrake *Mergus serrator*

Vårfynd, större antal: 5 ex Fågeludden, 8.4 (Gunnar Jakobsson, Jan Blomquist). 5 ex rast Fäholmen, 13.4 (Eric Thorsson). 18 i par rast Fäholmen, 25.4 (Jörgen Fritzon). 5 ex str N Kärrtorp, 26.4 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson). 5 ex rast 9.5 2010 (HF).

Höstdfynd: 1 honf rast Fågeludden, 19.9 (Magnus Hallgren, Christopher Magnusson). 1 honf rast Ytterberg, 31.10 (Magnus Hallgren). 2 i par rast Ytterberg, 5.11 (Jörgen Fritzon). 1 hane rast Fågeludden, 7.11 (Peter Laudon, Micke Wilson, Karl-Markus Laudon).

En större flock på 18 ex rastade i sjön vid Fäholmen den 25 april.

Storskrake *Mergus merganser*

Vårfynd, högsta antal: 1750 ex rast 3.4-10.4 (HF).

Höstdfynd, högsta antal: 450 ex rast 14.11 (HF).

Ytterligare en rejäl ökning av antalet rastande fåglar i sjön (1150 ex rast 15 november 2009).

Rapphöna *Perdix perdix*

Häckning: 5 pull Sätuna by, 6.3-7.7 (Lotta Berg, Kristian Kjellberg). 9 pull Hornborga by, 9.5-16.10 (Lotta Berg, Eric Thorsson, Per-Olof Bengtsson). 9 pull Tranum, 26.5-7.10 (Jörgen Fritzon, Lotta Berg, Leif Arvidsson).

Övriga fynd: 9 ex Bolums by, 3.1-24.1 (Albin Thorsson, Kristian Kjellberg, Dan Klasson). 4 ex Broddetorp 8.1 (Bengt Pettersson). 4 ex Hornborga by, 9.1 (Jan Andersson, Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 6 ex Bolum 22.1 (Bengt Pettersson). 8 ex Vässtorp, 3.2-24.3 (Mats Rosengren, Anders Bergström, Bengt-Åke Svensson). 2 ad i par permanent revir Vässtorp, 10.4-23.6 (Martin Börjesson, Ronald Jonsson, Eric Thorsson). 22 ex Ytterberg,

10.8-29.12 (Torbjörn Skogedal, Thore Axelsson, Jörgen Fritzon). 9 ex Bolums by, 30.11 (Jörgen Fritzon). 14 ex Kärrtorp, 12.12-31.12 (Lotta Berg, Leif Arvidsson, Eric Thorsson).

Tre konstaterade häckningar med sammanlagt 23 ungar; (5+9+9).

Som mest sågs 14 ex i området Kärrtorp - Trantum., varav säkerligen flertalet härhör från häckningen i området.

Dock har mindre utsättningar av arten skett i området och antagligen har några av fåglarna sitt ursprung därifrån.

Vid Ytterberg sågs som mest 22 ex i anslutning till Stommens gård. För övrigt kunde ett flertal ses under året i sydöstra delen, detta är ett positivt tecken inför framtiden då arten är på stark nedgång inom hela Västergötlands slättlandskap.

Vaktel *Coturnix coturnix*

Spelande hanar: 2 ex Kärrtorp/Trantum, 10.5-27.7

(Anders Bergström, Lotta Berg, Gunnar Jakobsson m.fl.). 1 ex Vadboden, 23.5 (Gunnar Jakobsson). 1 ex St. Bjurum, 4.6-16.6 (Jörgen Fritzon, Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs). 1 ex Bjällums by, 23.6 (Torbjörn Skogedal). 1 ex Vässtorp, 1.7-24.7 (Eric Thorsson, Mats Rosengren).

Sex spelande hanar på fem olika lokaler kunde höras runt sjön. Vid Kärrtorp/Trantum kan det ha rört sig om fler ex.

Smålom *Gavia stellata*

1 ex Fäholmen, 9.4 (Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzon, Micke Wilson).

I år blev det ett fynd under vårsträcket. En ensam sågs vid Fäholmen.

Storlom *Gavia arctica*

1 ex förbifl. Fågeludden, 5.4 (Ronnie Lindqvist, Ann-Margret Elmroth, Åke Lorin m.fl.). 1 ex str NV Stenumsviken, 7.4 (Thore Axelsson). 1 ex Fäholmen, 9.4 (Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzon, Eric Thorsson). 1 ex str N Stenumsviken, 17.4 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 1 ex förbifl. Kärrtorp, 26.4 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson). 1 ad förbifl. Fågeludden, 9.5 (Magnus Hallgren, Christopher Magnusson). 3 ex rast Fäholmen, 22.5 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson, Christopher Magnusson). 1 ad str S Almeö, 24.5 (Gunnar Jakobsson). 1 ad förbifl. Fågeludden, 6.6 (Fredrik Lång, Christopher Thornliden). 1 ex lockläte Fågeludden, 10.10 (Peter Laudon, Ida-Linnea Laudon).

Som mest rastade 3 ex utanför Fäholmen den 22 maj.

Värt att påpeka är att flertalet av obsarna under våren nog kan röra delvis samma fåglar, som fiskat i sjön och sedan dragit iväg, för att sedan återkomma en annan dag.

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Vinterfynd: 2 ex Stenums mader, 3.1-5.3 (Gunnar Jakobsson, Thore Axelsson, Kristian Kjellberg). 1 ex Utloppet 25.1 (Bengt Pettersson). 1 ex rast Hornborga by, 25.11-7.12 (Christopher Magnusson, Eric Thorsson, Jörgen Fritzon).

Vårfynd: 1 ex Utloppet 25 jan., 2 ex Spalnbron, 2.3-9.3

(Bengt Pettersson). 1 ex rast Ore backar, 10.4 (Clas Hermansson). 1 ex Utloppet, 11.4 (Lars-Ola Westerlund, Leif Lövström). 1 ex Södra Sätunaviken, 14.4-20.4 (Jörgen Fritzon, Musse Björklund). 1 ex Utloppet, 2.5 (Andreas Karlsson). 1 ex Almeö, 10.5 (Lennart Friggeråker). 1 ex Hornborgamaden, 28.5 (Åke Abrahamsson).

Höstfynd: 1 ex Fågeludden, 28.8-11.9 (Roger Hansson, Lotta Berg, Dick Strecker). 1 ex rast Stora Veka, 29.8 (Gunnar Jakobsson). 6 ex rast, 19.9 (HF). 7 ex rast, 16.10 (HF). 2 ex rast Vässtorpssviken, 31.10 (Magnus Hallgren). *Som mest sågs 7 ex samtidigt i sjön i mitten av oktober. Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande doppingar i Hornborgasjön 2010".*

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Vinterfynd: 1 ex Utloppet, 22.2.28.2 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson, Leif Arvidsson m.fl.).

Vårfynd, större antal: 740 ex rast, 3.4-24.4 (HF). 1020 ex rast, 1.5-9.5 (HF).

Höstfynd, större antal: 500 ex rast, 15.8 (HF). 350 ex rast, 19.9 (HF). 300 ex rast, 16.10 (HF).

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande doppingar i Hornborgasjön 2010".

Gråhakedopping *Podiceps grisegena*

Första vårfynd: 1 ex rast Sätunamaden, 25.3 (Gunnar Jakobsson)

Vårfynd, större antal: 310 ex rast 9.5 (HF)

Höstfynd, större antal: 35 ex 1.8-29.8 (HF). 10 ex rast 5.9-19.9 (HF). 3 ex rast 1.10-19.10 (HF). 5 ex rast Ytterberg, 5.11 (Jörgen Fritzon).

Sista höstfynd: 1 ex Fågeludden, 13.11 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande doppingar i Hornborgasjön 2010"

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Första vårfynd: 1 ex Utloppet, 30.3 (Per Johansson)

Vårfynd, större antal: 10 ex rast 30.3-26.7 2010 (Gunnar Jakobsson, Musse Björklund, Stig Karlsson m.fl.).

Sista höstfynd: 1 ex rast Fågeludden, 1.11 (Eric Thorsson)

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande doppingar i Hornborgasjön 2010".

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*

Första vårfynd: 2 ex Utloppet, 3.4 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson)

Vårfynd, större antal: 48 ex rast 9.5 (HF).

Sista höstfynd: 1 1K rast Fågeludden, 5.9 (Magnus Hallgren)

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande doppingar i Hornborgasjön 2010"

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Vårfynd, större antal: 170 ex 24.4 (HF).

Höstfynd, större antal: 220 ex Ytterberg, 5.9 (Leif Arvidsson).

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2010".

Rördrom *Botaurus stellaris*

2 ex permanent revir Norra delen, 7.4-22.5 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzson, Allan Högberg m.fl.). 4 ex Härlingstorp, 5.5 (Gunnar Jakobsson).

Som mest har 2 tutande ex hörts samtidigt i norra sjöområdet. Väl värt att notera är att den 5 maj sågs 3 dromar flygande i N delen samtidigt som en tutande hördes utanför Röde mosse.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande rördrom och trastsångare i Hornborgasjön 2010".

Ägretthäger *Egretta alba*

1 ex rast Vadboden, 29.7-12.8 (Rolf Andersson, Ronny Andersson, Henrik Ramebäck). 2 ex rast Vadboden, 28.8-29.8 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson, Roger Hansson). *Ägretthäger är numera nästintill årlig i sjön. Under 2000-talet saknas observationer av arten enbart under 2001 och 2007. Från slutet av juli och fram till mitten augusti sågs en fågel vid Vadboden. I slutet av augusti dyker två fåglar upp på samma lokal vilka ses under i två dagar.*

Gråhäger *Ardea cinerea*

Vårfynd, större antal: 23 ex rast 24.4 (HF).

Höstfynd, större antal: 32 ex rast 19.9 (HF).

Enstaka fåglar sågs vid Trandansen, Vadboden och St Bjurum under de första vårmånaderna. Även i början av december sågs som mest tre fåglar vid Tranum i NV delen av sjön.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2010".

Vit stork *Ciconia ciconia*

1 ad märkt Sätuna by, 15.4-16.4 (Jan Fransson, Lars-Olof Sandberg, Gunnar Jakobsson). 1 ad märkt Sätuna by, 24.4-25.4 (Ulf Gotthardsson, Eric Thorsson, Erik Lin-narsson).

Passerade först Fågeludden åt S vid 14.30 den 15.4 och rastade sedan i olika dammar vid Stora Veka. Lyfte vid 9-tiden 16.4 från våtmarken vid Stora Veka och drog åt S. Ringmärkt V tibia blå, H tibia metall. Storken kom åter 15-16.4, även denna gång förbi Fågeludden och höll sedan till i området vid Stora Veka, även om den ibland drog iväg. Enligt osäkra uppgifter kan det ha varit en projektstork som härstammar från Danmark men som rymt för några år sedan.

Bivråk *Pernis apivorus*

Första vårfynd: 1 ex förbifl. Hångers udde, 14.5 (Christopher Magnusson, Johan Bergquist).

Sista höstfynd: 1 ex str S Ore backar, 18.9 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Arten sågs vid fyra lokaler under häckningstid; Vadboden, St Bjurum, Hångers udde och Trestena.

Brun glada *Milvus migrans*

1 ex förbifl. Stora Veka, 27.4-4.5 (Gunnar Jakobsson).

1 2K förbifl. Vadboden, 18.6 (Eric Thorsson, Christer Blank). 1 ex str S Stora Veka, 4.9 (Gunnar Jakobsson). 2 ex str S Båltorpsmaden, 11.9 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Fyra fynd av totalt 5 ex. Den fågel som setts vid Stora Veka i slutet av april och början av maj kan vara samma individ.

Röd glada *Milvus milvus*

2 ad Kärrtorp, 22.3-23.9 (Åke L Lindström, Gunnar Jakobsson, Christopher Magnusson). 3 ad Södra delen, 25.3-6.10 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson, Gunnar Jakobsson). 1 ex Hornborgamaden, 25.3 (Leif Arvidsson). 1 ex Ore backar, 30.3 (Jörgen Fritzson, Kristian Kjellberg, Edvin Klein). 1 ex Sätunamaden, 4.4 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 1 ex Hälsingsgården, 12.4 (Peter Laudon). 1 ad Sätunamaden, 24.4 (Magnus Hallgren, Christopher Magnusson, Lennart Ljuhs). 1 1K Vadboden, 4.8 (Ingemar Nilsson). 2 ex Sätuna by, 24.9 (Peter Hvass). 2 ex Sätuna by, 25.9 (Kristian Kjellberg).

Minst 2 adulta fåglar höll till i norra delen av sjöområdet, främst kring Tranum - Kärrtorp. Flertalet av observationerna avser troligen fåglar från en häckning utanför sjöområdet, norr om sjön.

I södra sjöområdet sågs som mest 3 ex, oftast bara 2 fåglar. Eventuellt kan det röra sig om fler än 3 ex. Åtminstone flertalet av observationerna hörhör troligen från det par som hållit revir utanför sjöområdets södra del.

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

Arten sågs regelbundet under hela året. Under vinter-våren sågs som mest samtidigt 10 ex. den 28 januari (Thore Axelsson) Under perioden april till augusti sågs minst 5 subadulta individer i sjöområdet under perioden, men då många observationer saknar ålder är det svårt att göra en säker antalsbedömning. Dessutom 1 ad och 1 5K+ i sjöområdet, utöver det häckande paret med sina 2 ungar.

Det par som häckar i närheten av Hornborgasjön sågs under hela året och från sensommaren kunde man följa paret med sina två utflugna ungar. Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande havsörn vid Hornborgasjön 2010"

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Första vårfynd: 1 hona Sätunamaden, 26.3 (Gunnar Jakobsson) 1 honf Fågeludden, 26.3 (Åke Abrahamsson) *Sista höstfynd:* 1 1K Södra delen, 12.10 (Leif Arvidsson). 1 hona Trandansen, 12.10 (Micke Wilson).

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande kärrhökar vid Hornborgasjön 2010"

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Vinterfynd: 1 honf Ore backar, 21.1 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Sommarfynd: 1 ad hane Bolums by, 2.6 (Leif Arvidsson).

Höstfynd: 1 hane Vadboden, 18.8 (Tony Norman, Johan Bergquist).

Endast ett vinterfynd som utgjordes av en honfärgad individ. Under sommaren gjordes enbart fynd av hanar.

Ängshök *Circus pygargus*

1 ad hane Utloppet, 10.6 (Thore Axelsson).

En observation gjordes under året vid sjön, en adult hane som sågs under häckningstid vid Utloppet.

Duvhök *Accipiter gentilis*

Fynd under häckningstid: 1 ad hona Vadboden, 3.4 (Tore Holsendahl). 1 ex Trestena, 5.4 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 1 ex Fäholmen, 8.4 (Patrik Andersson). 1 ad Sätunamaden, 10.4 (Alicia Ayestaran, Bo Brinkhoff). 1 ex Utloppet, 10.4 (Lotta Berg, Hanna Berg). 1 hane Sätunamaden, 15.4 (Jörgen Fritzson). 1 hona Ytterberg, 17.4 (Eric Thorsson). 1 ex Ytterberg, 19.4 (Torbjörn Skogedal). 1 ex Utloppet, 24.4 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 1 hane Fågeludden, 27.4 (Eric Thorsson). 1 hane Hångers by, 29.4 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Hångers udde, 4.5 (Thore Axelsson). 1 ex Fäholmen, 19.5 (Torbjörn Skogedal).

Om man granskar de fynd som gjorts under häckningstid visar att det troligen funnits två par i området; Södra delen (1) och Västra delen (1).

Sparvhök *Accipiter nisus*

Fynd under häckningstid: 1 ex Stenums mader, 1.4 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 1 ex Kärragården, 6.4 (Peter Laudon). 1 ex Hångers by, 12.4 (Thore Axelsson). 1 ex Sätunamaden, 17.4 (Christopher Magnusson). 1 ex Stenumsviken, 18.4 (Åsa Axelsson, Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 1 ex Rönäs, 20.4 (Musse Björklund, Jörgen Fritzson). 1 ex Fågeludden, 25.4 (Patrik Andersson). 1 hane Trestena, 30.4 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 1 hona Ytterberg, 1.5 (Eric Thorsson). 1 ex Vässtorpsviken, 2.5 (Leif Arvidsson). 1 hane Bjällums by, 4.5 (Eric Thorsson). 1 ex Fågeludden, 9.5 (Christopher Magnusson, Magnus Hallgren). 1 ad hane Stora Veka, 9.5 (Gunnar Jakobsson). 1 hane Stora Veka, 23.5 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Hångers by, 16.6 (Christopher Magnusson). 1 hona Kärragården, 22.6 (Christopher Magnusson, Eric Thorsson). 1 hona Fågeludden, 22.6 (Eric Thorsson). *Om man granskar de fynd som gjorts under häckningstid visar att det troligen funnits tre par i området; Östra delen (1), Södra delen (1) och Västra delen (1).*

Ormvråk *Buteo buteo*

Vinterfynd: 28 stationära ex. under januari-februari och 7 ex. under december. Det kan givetvis inte uteslutas att vissa fåglar rört sig runt sjön och kan vara samma som observerats på flera lokaler.

Vinterfynden har observerats på följande platser (antal ex. januari-februari/december); Tranum 1/0, Kärrtorp 2/1, Kärragården 2/2, Vässtorp 1/1, Bolums by 1/0, Hornborga by 1/1, Hornborgamaden 1/0, Stora Veka 2/0, Hälsinggården 0/1, Sätunamaden 1/0, Sätuna by 2/1, Bosgården 1/1, Hångers by 3/1, Hångers udde 3/0, Vadboden 1/1, St. Bjurum 3/1, Ore backar 1/0, Härlingstorp 1/1, och Stenums mader 1/1.

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Sista vårfynd: 1 ex rast Hornborgasjön, 26.4 (Ragnar Gustafsson, Brita Gustafsson).

Första höstfynd: 1 ex födosökande Vadboden, 10.9 (Anders Bergström).

Vinterfynd: 9 stationära ex. under januari-februari och 5 ex. under december.

Vinterfynden har varit på följande platser (antal ex. januari-februari/december); Kärrtorp 2/0, Fäholmen 1/1, Fågeludden 1/0, Bosgården 1/0, Hångers udde 1/0, Vadboden 1/1, St. Bjurum 1/2, Stenums mader 1/0, Tranum 0/1.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Vinter-vårfynd: 4 3K+ 1.1-16.3 (Åke Abrahamsson, Thore Axelsson, Gunnar Jakobsson m.fl.). 1 2K 7.1-28.2 (Kent-Ove Hvass, Kristian Kjellberg, Barbro Axelsson m.fl.). 1 ad Trandansen, 24.1 (Anita Persson). 1 2K Stenums mader, 11.3 (Jörgen Fritzson, Gunnar Jakobsson, Thore Axelsson, Kristian Kjellberg). 1 ex Dagsnäs 16.3 (Bengt Pettersson).

Höst-vinterfynd: 1 3K Norra delen, 1.12-25.12 (Kent-Ove Hvass, Lennart Hermansson, Lotta Berg m.fl.). 1 1K Fågeludden, 18.12 (Albin Thorsson).

Observationerna under vinter-vår rör sig förmodligen om 3ex. Under höst-vinter sågs här minst 2 ex. Med de svårigheter som finns att bedöma ålderseparerade fynd kan man naturligtvis inte utesluta att det kan röra sig om fler individer.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Första vårfynd: 1 ex rast Utloppet, 26.3 (Kjell Svensson). *Sista höstfynd:* 1 ex Stenumsviken, 24.9 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande fiskgjusar i Hornborgasjön 2010"

Tornfalk *Falco tinnunculus*

Vinterfynd: 8 stationära ex. januari och 0 ex. december. *Alla vinterfynd gjordes under januari månad, inga fynd i varken februari eller december. Under dessa månader var snödjupet stort vilket säkert gjorde det svårt att finna föda.*

Vinterfynden har varit utspridda runt sjöområdet på följande platser (antal ex. januari-februari/december); Fäholmen 1/0, Sätunamaden 1/0, Hångers udde 1/0, Vadboden 2/0, St. Bjurum 1/0, Utloppet 1/0 och Stenums mader 1/0.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande tornfalkar vid Hornborgasjön 2010"

Aftonfalk *Falco vespertinus*

1 2K hane Södra delen, 18.5-23.5 (Gunnar Jakobsson, Musse Björklund, Jörgen Fritzson). 1 ad hane St. Bjurum, 9.7 (Bengt Pettersson, Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs). 1 ad hane Vadboden, 29.8 (Dan Klasson).

Sammanlagt tre observationer gjordes vid sjön. 2 adulta hanar samt en 2K hane.

Stenfalk *Falco columbarius*

Vårfynd: 1 hane Vadboden, 15.3 (Jörgen Fritzon, Kent-Ove Hvass, Kristian Kjellberg). 1 ex. Dagsnäs, 3.4 (Clas Hermansson). 1 ex. Ytterberg, 7.4 (Bengt-Åke Svensson). 1 ad hona. Fågeludden, 14.4 (Åke Abrahamsson). 1 ad hona str N Dagsnäs, 17.4 (Åke Abrahamsson). 1 ex. Ytterberg, 22.4 (Anita Ljungström, Ing-Marie Bertilsson). 1 ex. Almeö, 24.4 (Leif Arvidsson). 1 hona Hornborgamaden, 25.4 (Gunnar Jakobsson). 1 hona Rönäs, 1.5 (Patrik Åberg). 1 hane Vadboden, 1.5 (Stig Karlsson). 1 hane. Sätunamaden, 2.5 (Magnus Hallgren, Edvin Klein). 1 ex rast Vadboden, 2.5 (Christopher Magnusson, Karl-Markus Laudon, Ida-Linnea Laudon). 1 hane Utloppet, 3.5 (Thore Axelsson). 1 hane Sätunamaden, 5.5 (Gunnar Jakobsson). 1 hane Sätunamaden, 5.5 (Gunnar Jakobsson). 1 ad hona rast Fäholmen, 12.5 (Eric Thorsson).

Höstfynd: 1 hona Stora Veka, 4.9 (Gunnar Jakobsson).
Totalt 17 fynd fördelade på 16 vårfynd och ett höstfynd.

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Första vårfynd: 1 ex. Fågeludden, 26.4 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs, Nils Andersson).
Sista höstfynd: 1 ex Stenumsviken, 24.9 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).
Granskning av fynden tyder på att det funnits fyra par kring Hornborgasjön; Fäholmen-Fågeludden (1), Södra delen (1), Vadboden-Hånger (1) och Ore Backar-Utloppet (1).

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Vinterfynd: 1 hona rast Södra delen, 22.1 (Leif Arvidsson, Bengt Pettersson). 1 ad hane Utloppet, 11.2 (Albin Thorsson).
Vårfynd: 1 ad hona rast 3.3-30.5 (Jörgen Fritzon, Magnus Hallgren, Gunnar Jakobsson). 1 ad hane rast 4.3-23.5 (Thore Axelsson, Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzon). 1 2K hona rast 21.4-27.5 (Thore Axelsson, Eric Thorsson, Mike Henry). 1 2K hane rast 29.4-22.5 (Magnus Hallgren, Mike Henry, Jörgen Fritzon).
Sommarfynd: 1 2K hane rast 13.6-18.7 (Albin Thorsson, Kent-Ove Hvass, Magnus Hallgren). 1 ad. Stenumsmader, 26.7 (Leif Arvidsson).
Höstfynd: 2 ad rast 3.8-9.10 (Albin Thorsson, Gunnar Jakobsson, Magnus Hallgren). 3 1K rast 4.8-15.11 (Leif Arvidsson, Magnus Hallgren, Albin Thorsson). 1 ex str S Sätunamaden, 12.9 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).
Vinterfynden utgjordes av en hona i januari och en hane i februari.
Under våren sågs minst 4 individer varav 1 adult hane, 1 adult hona samt 2 2K fåglar.
Sommarfynden utgjordes av en adult fågel samt en 2K fågel
Intressant är att under längre period på hösten sågs 2 adulta fåglar samt tre 1K fåglar runt sjön. Det går inte att utesluta att fler adulta fåglar har besökt sjön under hösten. Två av de tre 1K fåglarna kunde ses vara färgmärkta.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Vinterfynd: 1 ex födosökande Tranum, 14.1 (Leif Arvidsson).
Spelande: 13 hanar 20.4-24.6 (Jörgen Fritzon, Eric Thorsson, Gunnar Jakobsson m.fl.).
Granskning av fynden visar att 13 spelande ex. hörts på följande platser; Fäholmen (1), Fågeludden (1), Hornborgaviken (1), Hornborgamaden (1), Södra Sätunaviken (1), Hångers udde (2), Utloppet (5), och Tranum (1)
Övriga fynd: 1 ex lockläte Trandansen, 22.5 (Elon Wismén, Leif Andersson). 1 1K födosökande Fågeludden, 28.7 (Jan Fransson). 1 ex lockläte Tranum, 4.9 (Eric Thorsson).
Förutom 13 spelande fåglar gjordes observationer av 3 ex. varav en 1K fågel observerades vid Fågeludden.

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana*

Spelande: 1 ex Hornborgamaden, 9.5-11.5 (Jörgen Fritzon, Ingemar Nilsson, Gunnar Jakobsson m.fl.). 1 ex Vadboden, 14.5 (Gunnar Jakobsson).
Fynden av spelande fåglar fördelas på två lokaler; Hornborgamaden (1), Vadboden (1).

Kornknarr *Crex crex*

Ingen observation av kornknarr gjordes runt sjön detta år.

Rörhöna *Gallinula chloropus*

2 ad i par Fågeludden, 20.4-11.5 (Eric Thorsson, Musse Björklund, Ingemar Nilsson). 1 ex Stora Veka, 5.5-13.5 (Magnus Lundström, Morgan Johansson, Gunnar Jakobsson m.fl.). 1 ex Kärrtorp, 8.5 (Gunnar Jakobsson) 1 ex ringm Norra Sätunaviken, 29.7 (HF, Christopher Magnusson). 1 1K Fågeludden, 16.8-11.10 (Leif Arvidsson, Hanna Berg, Björn Svensson m.fl.).
Förmodligen lever arten ett undanskymt liv i Hornborgasjön. Årets observationer tyder dock på att minst ett par funnits i området; Fågeludden. Några ungar sågs ej, men under hösten sågs en ungfågel vid Fågeludden.

Sothöna *Fulica atra*

Vinterfynd, större antal: 20 ex Utloppet, 1.1 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).
Vårfynd, största antal: 6820 ex, 3.4 (HF).
Höstfynd, största antal: 7230 ex 16.10 (HF).
Vinterfynden blev av mindre antal, detta beroende på total isläggning under februari och december.
Glädjande nog steg antalet under våren till 6820 ex vilket är en ökning med 1650 ex sedan föregående år. Sedan toppnotering under 2006 (9 600 ex.), har antalet minskat konstant, 6 700 ex.(2007), 6 100 ex. (2008). Under 2009 minskade antal med ytterligare drygt 900 ex ner till 5170 ex. Därför är 2010 års vårsiffror glädjande höga.
Men under hösten minskade största antalet ytterligare drastiskt, från 23 300 ex (2007), 16 200 ex (2008), 11 580 ex (2009) till bara 7230 (2010)
Vad är det som sker???

Trana *Grus grus*

Första vårfynd: 1 ex rast Vadboden, 16.3 (Lennart Ljuhs, Sven Olof Gren, Eric Thorsson).

Sista höstfynd: 2 ex Kärrtorp, 7.11 (Anders Bergström).

Den stigande trenden av antalet rastande tranor under våren bröts. Som mest inräknades 13 250 ex. den 6 april.

Av dessa fanns 12 900 ex i södra delen.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Rastande tranor vid Hornborgasjön 2010"

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Första vårfynd: 1 ex Ytterberg, 3.4 (HF). 1 ex Hornborgaviken, 3.4 (Eric Thorsson).

Övriga fynd: 7 ex Sätunamaden, 8.4 (Gunnar Jakobsson).

6 ex Vadboden, 23.4 (Martin Berry). 6 ex Fågeludden, 16.5 (Mikael Holst, Jörgen Fritzon, Eric Thorsson). 8 ad Vadboden, 21.5 (Mike Henry, Thore Axelsson, Patrik Engberg m.fl.). 6 ex Almeö, 14.7 (Leif Arvidsson).

Mellan den 9 och fram till den 30 maj sågs ett par ligga och ruva vid Rönäs i södra delen av sjön. Dock kunde ingen genomförd häckning konstateras (Magnus Hallgren, Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Första vårfynd: 1 hane Stora Veka, 10.4-13.4 (Gunnar Jakobsson, Eric Thorsson).

Häckning: 3 1K Fågeludden, 17.4-28.7 (Kent-Ove Hvass, Ulf Lindell, Magnus Hallgren, Anders Carlberg). 2 1K Vadboden, 18.4-4.8 (Albin Thorsson, Thore Axelsson, Jörgen Fritzon).

Revirhävande: 6 ad Stora Veka, 20.4-20.6 (Gunnar Jakobsson, Musse Björklund, Magnus Hallgren). 2 ex Almeö, 1.5-14.5 (Leif Arvidsson, Albin Thorsson, Eric Thorsson). 2 ex Utloppet, 18.5-20.5 (Thore Axelsson, Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg).

Två lyckade häckningar vid sjön. Fågeludden; som mest sågs 3 1K-fåglar i juli (redan i början av juli sågs en 1K-fågel), vilket tyder på att minst en häckning ägt rum på lokalen.

Vadboden; som mest sågs 2 1K-fåglar på lokalen, första gången i mitten av juli. Minst en häckning bör ha skett på platsen. Som mest noterades 5 adulta fåglar på lokalen och även spel observerades.

Revirhävande fåglar sågs på ytterligare tre lokaler under häckningstid.

Stora Veka; Arten har tidigare häckat på lokalen och det är troligt att åtminstone häckningsförsök ägt rum under året med tanke på observationerna. Almeö; Här sågs två fåglar under första delen av maj. Utloppet; Även här sågs två fåglar under några dagar i mitten av maj.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Första vårfynd: 1 ex Fåholmen, 21.3 (Gunnar Jakobsson).

Större antal: 27 ex 15.8 (HF).

Sista höstfynd: 2 ex rast Fågeludden, 9.10 (Patrik Andersson).

Största antalet under året blev de 27 ex som räknades in under simfågelräkningen den 15 augusti.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Första vårfynd: 1 ex rast Hornborgamaden, 19.3 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson).

Vårfynd, större antal: 13 ex rast Kärrtorp, 20.4 (Musse Björklund, Jörgen Fritzon). 13 ex rast Sätunamaden, 3.5 (Gunnar Jakobsson).

Höstfynd, större antal: 18 ex rast 15.8 (HF).

De större flockarna uteblev under årets sträckperioder. Det blev tämligen medelmåttiga siffror under både vår och höst.

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Första höstfynd: 3 ad rast Utloppet, 19.7 (Jörgen Fritzon).

Sista höstfynd: 1 ex Almeö, 30.10 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).

Större antal höst: 9 ad str S Ytterberg, 26.7 (Åke Abrahamsson). 8 ex rast Vadboden, 28.7-1.8 (Ingemar Nilsson, Magnus Hallgren, Musse Björklund). 31 ex str S Vadboden, 31.7 (Patrik Andersson, Kristian Kjellberg). 55 ad str S Fågeludden, 31.7 (Patrik Andersson).

Inga vårfynd gjordes.

En stor flock på 55 ex passerade söderut förbi Fågeludden den 31 juli.

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Första vårfynd: 7 ex rast Vadboden, 15.3 (Jörgen Fritzon, Kent-Ove Hvass, Ingemar Carlsson). 7 ex Utloppet, 15.3 (Thore Axelsson, Kent-Ove Hvass, Bengt Pettersson).

Högsta antal vår: 330 ex 3.4 (HF).

Högsta antal höst: 1000 ex Vadboden, 4.8 (Ingemar Nilsson). 1160 ex rast 15.8 (HF).

Sista höstfynd: 1 ex Vadboden, 16.11 (Peter Laudon, Karl-Markus Laudon).

Inga vinterfynd gjordes detta år.

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Höstfynd: 2 ex rast Vadboden, 8.7-9.7 (Dan Klasson, Åke Abrahamsson). 3 ad rast Utloppet, 19.7-22.7 (Jörgen Fritzon, Eric Thorsson, Kristian Kjellberg). 12 ad str S Ytterberg, 26.7-28.7 (Åke Abrahamsson, Patrik Andersson). 2 ex rast Hångers udde, 27.7 (Thore Axelsson).

7 ad rast Vadboden, 30.7-2.8 (Ingemar Nilsson, Musse Björklund, Patrik Andersson). 7 ad str S Fågeludden, 31.7 (Patrik Andersson). 2 ad rast Utloppet, 1.8 (Musse Björklund, Patrik Åberg). 20 ex förbifl. Fågeludden, 8.8 (Jan Johansson, Per Wohlin). 8 ex rast Ytterberg, 10.8-18.8 (Albin Thorsson, Patrik Andersson, Tony Norman). 1 ad rast Fågeludden, 12.8-14.8 (Christopher Magnusson, Johan Bergquist, Patrik Andersson). 3 ad rast Hångers udde, 15.8 (HF). 22 ex förbifl. Fågeludden, 26.8 (Kent-Ove Hvass, Lotta Berg).

Tre flockar på mer än tio fåglar rapporterades in under höststräcket, 12, 20 och 22 ex.

Sandlöpare *Calidris alba*

1 ex rast Ytterberg, 12.8-13.8 (Jörgen Fritzon, Eric

Thorsson).

Ett fynd gjordes vid sjön under året.

Småsnäppa *Calidris minuta*.

1 ex rast Vadboden, 1.8 (Åke Abrahamsson). 4 ex rast Ytterberg, 12.8-17.8 (Eric Thorsson, Jörgen Fritzon, Anders Carlberg). 2 ex rast Ytterberg, 27.8-28.8 (Eric Thorsson, Gunnar Jakobsson, Lotta Berg). 2 ex rast Stora Veka, 19.9 (Gunnar Jakobsson). 3 ex förbifl. Fågeludden, 19.9 (Magnus Hallgren, Christopher Magnusson). 1 ex rast Ytterberg, 2.10 (Musse Björklund, Jörgen Fritzon).
Totalt gjordes sex höstfynd av sammanlagt 13 ex.

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Första vårfynd: 1 ex rast Stora Veka, 6.5 (Gunnar Jakobsson).

Vårfynd, större antal: 24 ex rast Sätunamaden, 15.5 (Gunnar Jakobsson).

Höstfynd, större antal: 6 ex rast Vadboden, 30.7 (Magnus Hallgren). 6 ex Vadboden, 1.8 (Janne Pettersson).

Vid Natura 2000 inventering kunde hela 24 ex räknas in vid Sätunamaden den 15 maj.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Vårfynd: 1 2K+ rast Utloppet, 17.5 (Albin Thorsson, Magnus Hallgren).

Höstfynd: 16 ad rast Vadboden, 10.7-24.7 (Lennart Ljuhs, Ingemar Nilsson, Jörgen Fritzon). 5 ex Fågeludden, 11.7-18.7 (Lotta Berg, Anders Carlberg, Hanna Berg). 2 ex Rönäs, 15.7 (Albin Thorsson). 6 ex rast Stora Veka, 18.7 (Gunnar Jakobsson). 5 ex str S Ytterberg, 26.7-27.7 (Åke Abrahamsson). 12 ex rast Vadboden, 30.7-7.8 (Ingemar Nilsson, Lennart Ljuhs, Birger Kaiser). 1 ad rast Ytterberg, 7.8-14.8 (Eric Thorsson, Jörgen Fritzon, Göran Nilsson). 1 1K rast Almeö, 29.8 (Leif Arvidsson).

Ett vårfynd gjordes vid Utloppet den 17 maj. Under höststräcket sågs 48 ex varav som mest 16 ex sågs rasta vid Vadboden i juli.

Kärrensäppa *Calidris alpina*

Vårfynd: 7 ad str N Fågeludden, 26.4 (Åke Abrahamsson, Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs).

Höstfynd: 110 ex rast Vadboden, 30.7-1.8 (Ingemar Nilsson, Lisette Härsjö, Musse Björklund).

Under våren sågs som mest 7 ex sträcka förbi Fågeludden.

Under höststräcket sågs fåglar från den 2 juli och ända fram till den 10 oktober. Den 30 juli och 1 augusti kunde drygt 100 ex räknas in vid Vadboden.

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*

2 ad rast Vadboden, 30.7-1.8 (Ingemar Nilsson, Gunnar Jakobsson, Åke Abrahamsson m.fl.).

Under höststräcket gjordes ett fynd av 2 ex som rastade vid Vadboden och fick ses av många skådare under några dagar.

Brushane *Philomachus pugnax*

Första vårfynd: 1 ex rast Fågeludden, 7.4 (Bengt-Åke Svensson).

Vårfynd, större antal: 28 ex str N Fågeludden, 26.4 (Eric Thorsson). 28 ex str N Kärrtorp, 26.4 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson). 20 ex förbifl. Fågeludden, 30.4 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Höstfynd större antal: 30 ex födosökande Vadboden, 10.8 (Ingemar Nilsson). 31 ex rast Ytterberg, 13.8 (Eric Thorsson). 42 ex rast 15.8 (HF). 30 ex Ytterberg, 18.8 (Patrik Andersson). 60 ex Fågeludden, 23.8 (Barbro Axelsson). 60 ex Ytterberg, 27.8 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).
Sista höstfynd: 1 ad Kärrtorp, 23.10 (Albin Thorsson, Eric Thorsson, Christer Blank).

Den första fågeln sågs den 7 april vid Fågeludden. Under sommaren noterades som mest 12 ex som gick omkring vid Vadboden. Som högsta antal som under höststräcket kunde noteras var de 60 ex som rastade vid Fågeludden den 23 augusti och vid Ytterberg den 27 augusti. Den sista brushanen som sågs under hösten var den som rastade vid Kärrtorp den 23 oktober.

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

Spelande: 2 ex Tranum, 28.4 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson). 1 ex Hornborgamaden, 29.4-3.5 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson, Eric Thorsson).

Vårfynd: 23 ex Fåholmen, 9.4 (Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzon, Micke Wilson). 1 ex rast Utloppet, 20.4 (Musse Björklund, Jörgen Fritzon). 1 ex rast Kärrtorp, 26.4 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson). 1 ex rast Sätunamaden, 15.5 (Gunnar Jakobsson).

Höstfynd: 1 ex rast Tranum, 26.9 (Eric Thorsson). 2 ex rast Fågeludden, 1.10-1.11 (Eric Thorsson, Albin Thorsson, Lotta Berg). 1 ex Stenums mader, 16.10 (Albin Thorsson). 1 ex rast Vadboden, 17.10 (Ida-Linnea Laudon).

Två spelande vid Tranum den 28 april samt en spelande fågel på Hornborgamaden under några nätter i slutet av april och början av maj.

Det var en helt fantastisk flock på hela 23 ex som sågs vid Fåholmen den 9 maj.

Under hösten sågs enstaka individer på flera lokaler runt sjön.

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Första vårfynd: 1 ex Utloppet, 19.3 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Högsta antal vår: 16 ex Stenumsviken, 12.4 (Thore Axelsson).

Höstfynd, större antal: 190 ex rast 15.8 (Hornborgasjöns fältstation). 150 ex rast Fågeludden, 27.8-3.9 (Christopher Magnusson, Eric Thorsson).

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Spelande: 1 ex Sätunamaden, 3.5 (Jörgen Fritzon, Lennart Ljuhs, Eric Thorsson). 5 ex Hornborgamaden, 9.5-23.5 (Jörgen Fritzon, Eric Thorsson, Christopher Magnusson). 3 ex Båltorpsmader, 13.5 (Gunnar Jakobsson).

Övriga fynd: 1 ex rast Stora Veka, 3.5-4.5 (Jan Fransson, Gunnar Jakobsson). 1 ex Sätunamaden, 24.7 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 1 ex Sätunamaden, 27.9 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).

Totalt 9 spelande fåglar;

Hornborgamaden (5) och Sätunamaden (1), Båltorpsmaden (3).

Morkulla *Scolopax rusticola*

Spelande: 2 ex Stenums mader, 12.4 (Jörgen Fritzon). 1 ex Bosgården, 27.4 (Jörgen Fritzon). 1 ex Utloppet, 27.5 (Hans Waern). 2 ex Stenums mader, 3.6 (Andreas Karlsson). 1 ex Utloppet, 13.6 (Björn Johanson, Tony Norman, Birger Stenseke). 2 ex Stenums mader, 14.6 (Eric Thorsson, Jörgen Fritzon). 1 ex Stenums mader, 14.6 (Eric Thorsson, Jörgen Fritzon). 2 ex St. Bjurum, 15.6 (Christopher Magnusson). 2 ex Röde mosse, 16.6 (Leif Arvidsson). 2 ex Stenums mader, 17.6 (Peter Laudon, Micke Wilson). 1 ex Utloppet, 1.8 (Ingrid Åkerberg, Weine Erlandsson).

Övriga fynd: 2 ex rast Utloppet, 26.3 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Båltorpsmaden, 27.3 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Fäholmen, 30.3 (Gunnar Jakobsson, Edvin Klein). 1 ex Rödemosse, 4.4 (Kristian Kjellberg). 1 ex Hångers by, 24.4 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 1 ex rast Hornborgasjön, 26.4 (Ragnar Gustafsson, Brita Gustafsson). 1 ex Rödemosse, 8.5 (Leif Arvidsson). 1 ex Ore backar, 9.5 (Leif Arvidsson). 1 ex Utloppet, 30.5 (Eric Thorsson). 1 ex rast Rödemosse, 5.10 (Leif Arvidsson). 1 ex Tranum, 1.11 (Lotta Berg). 1 ex rast Ore backar, 7.11 (Leif Arvidsson).

Första vårfynd gjordes vid Utloppet då en fågel sågs den 23 mars.

Det blev 7 spelflygande fåglar på 5 lokaler runt sjön.

Stenums mader (2), Bosgården (1), St Bjurum (2), Utloppet (1), Röde mosse (1)

Övriga fåglar som rapporterats saknar aktivitetsindex eller har setts som rastande eller förbiflygande.

Rödspov *Limosa limosa*

1 2K+ rast Vadboden, 28.4 (Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzon, Sven Olof Gren). 1 ad rast Rönäs, 17.5 (Magnus Hallgren, Eric Thorsson). 1 2K+ rast Fågeludden, 22.5 (Lotta Berg, Anders Bergström, Rolf Lindskog). 1 2K+ rast Vadboden, 26.5 (Bengt Pettersson). 1 ad rast Vadboden, 1.8 (Åke Abrahamsson). 2 1K rast Fågeludden, 16.10-19.10 (Eric Thorsson, Mikael Holst, Albin Thorsson).

Det gjordes fyra vårfynd och två höstfynd av arten.

Det går inte att utesluta att fynden 22 maj och 26 maj kan vara samma individ. Det finns tecken på att de två 1K-fåglar som sågs i närområdet runt Fågeludden mellan 16 till 19 oktober kan tillhöra rasen islandica.

Myrspov *Limosa lapponica*

Vårfynd: 2 ex rast Sätunamaden, 15.5 (Gunnar Jakobsson). 6 ex rast Vadboden, 16.6 (Göran Nilsson).

Höstfynd: 3 ex rast Vadboden, 6.7-8.7 (Sven Olof Gren,

Johan Bergquist, Lennart Ljuhs). 1 ad honf rast Utloppet, 19.7-20.7 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg). 2 ex rast Vadboden, 21.7-2.8 (Jörgen Fritzon, Lotta Berg, Karin Gällman). 1 ad rast Utloppet, 22.7-26.7 (Albin Thorsson, Jörgen Fritzon). 1 ad str S Vadboden, 31.7 (Patrik Andersson). 47 ex str S Fågeludden, 31.7 (Patrik Andersson). 10 ex (4 ad ♂+6 ad ♀) str SV Utloppet, 1.8 (Musse Björklund). 3 ex str S Vadboden, 6.8 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 2 ex rast Vadboden, 15.8 (Lotta Berg). *Under sydsträcket sågs en större flock på 47 fåglar passera Fågeludden den 31 juli.*

Småspov *Numenius phaeopus*

Vårfynd, större antal: 9 ex rast Hornborgamaden, 12.5-13.5 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg). 28 ex Tranum, 15.5 (Torbjörn Skogedal). 5 ex Kärrtorp, 17.5 (Jörgen Fritzon). 5 ex Fågeludden, 20.5 (Jörgen Fritzon).

Höstfynd, större antal: 5 ex rast Vadboden, 30.7 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs). 7 ex. Vadboden, 1.8-2.8 (Claës Ekberg, Karin Gällman, Jan Yseus). 17 ex str S Vadboden, 2.8 (Åke Abrahamsson).

Som mest under våren kunde 28 ex noteras den 15 maj vid Tranum. Största antal under höststräcket var de 17 ex som passerade söderut vid Vadboden den 2 augusti.

Storspov *Numenius arquata*

Första vårfynd: 3 ex rast Sätunamaden, 24.3-29.3 (Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzon, Magnus Hallgren).

Spelande: 2 ex spel/sång St. Bjurum, 15.4 (Peter Laudon). 1 ex spel/sång Vadboden, 23.4 (Martin Berry). 1 ex spel/sång Utloppet, 9.5 (Björn Johanson). 1 ex spel/sång Bjällums by, 11.5 (Eric Thorsson).

Vårfynd, större antal: 60 ex rast Kärrtorp, 18.4 (Anders Bergström, Åke Abrahamsson). 56 ex förbifl. Fågeludden, 21.4 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Höstfynd, större antal: 55 ex str S Vadboden, 28.6 (Christopher Magnusson). 200 ex rast Vadboden, 29.6 (Ingemar Nilsson, Sven Olof Gren). 130 ex rast Vadboden, 4.7-6.7 (Johan Bergquist, Christopher Magnusson). 57 ex rast St. Bjurum, 10.7 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Fynden av spelande fåglar och hävdade revir tyder på att det funnits minst 8 par runt sjön; Fäholmen (1), Tranum (1), Hornborga by (1), Hornborgamaden (2), Sätunamaden (1), Vässtorp (1), Ytterberg (Stommen) (1).

Det kan utöver dessa ha funnits ytterligare något par.

Antalet häckningspar runt sjön; 2002 (10), 2003 (12), 2004 (12), 2005 (8), 2006 (9), 2007 (12), 2008 (11), 2009 (8)

Både första och största antalet under höststräcket blev de 55 ex som drog söderut vid Vadboden den 28 juni.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Första vårfynd: 1 ex rast Almeö, 19.4 (Leif Arvidsson).

Vårfynd, större antal: 8 ex rast Utloppet, 26.5 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg). 7 ex Almeö, 26.5 (Christopher Magnusson).

Höstfynd, större antal: 15 ex Ytterberg, 10.8 (Albin Thorsson).

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Första vårfynd: 1 ex rast Sätunamaden, 25.3-26.3 (Gunnar Jakobsson).

Vårfynd, större antal: 17 ex Ytterberg, 24.4 (Eric Thorsson).

Sommarfynd, större antal: 16 ex rast Vadboden, 13.6 (Jörgen Fritzson).

Höstfynd, större antal: 15 ex rast Vadboden, 6.7-7.7 (Johan Bergquist, Christopher Magnusson).

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Första vårfynd: 1 ex rast Kärrtorp, 26.4 (Jörgen Fritzson, Gunnar Jakobsson).

Sommar-höstfynd, större antal: 25 ex rast Vadboden, 13.6 (Magnus Hallgren).

Sista höstfynd: 1 ex rast Stora Veka, 19.9 (Gunnar Jakobsson).

Ett större antal, 25 ex, sågs rasta vid Vadboden den 13 juni.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Första vårfynd: 1 ex Fågeludden, 21.4 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Vårfynd, större antal: 13 ex rast Rönäs, 9.5 (Magnus Hallgren).

Höstfynd, större antal: 60 ex rast Vadboden, 20.7 (Jörgen Fritzson, Ingemar Nilsson).

Dammsnäppa *Tringa stagnatilis*

1 2K+ Fågeludden, 25.4 (Björn Arvidsson, Barbro Axelsson, Göran Nilsson). 2 ad i par Södra delen, 2.5-6.5 (Gunnar Jakobsson, Per Lif, Jörgen Fritzson).

Ett ex sågs en kort stund vid Fågeludden innan den lyfte och drog öster ut över sjön. Åter har ett par visat intresse för häckning i södra delen av sjön. Dock utan att gå till häckning.

Grönbena *Tringa glareola*

Första vårfynd: 1 ex rast Fågeludden, 19.4 (Torbjörn Skogedal).

Vårfynd, större antal: 70 ex str N Hornborgamaden, 13.5 (Christopher Magnusson, Johan Bergquist).

Sommarfynd, större antal: 80 ex rast Vadboden, 1.7 (Jörgen Fritzson).

Höstfynd, större antal: 100 ex Vadboden, 14.7 (Ingemar Nilsson, Sven Olof Gren).

Rödbena *Tringa totanus*

Första vårfynd: 1 ex Ytterberg, 25.3 (Jörgen Fritzson).

Vårfynd, större antal: 22 ex Hornborgasjön, 3.4 (HF). 20 ex rast Sätunamaden, 10.4 (Magnus Hallgren, Eric Thorsson). 21 ex Fågeludden, 16.4 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs).

Höstfynd, större antal: 28 ex Vadboden, 20.7 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).

Roskarl *Arenaria interpres*

2 2K+ rast Fågeludden, 18.5 (Bengt Pettersson). 1 1K rast

Ytterberg, 16.8-17.8 (Jörgen Fritzson, Eric Thorsson).

2 1K rast Ytterberg, 27.8-28.8 (Gunnar Jakobsson, Eric Thorsson, Lotta Berg).

Det gjordes totalt fyra fynd av 5 individer. Ett vårfynd gjordes vid Fågeludden den 18 maj. De två andra fynden utgjordes av 1K fåglar, båda från Ytterberg i augusti.

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

3 ex rast Hornborgasjön, 15.8 (Gunnar Jakobsson, Anders Carlberg).

Fåglar sågs både vid Rönäs (2 ex) och Ytterberg (3 ex), men det bedöms att det rör sig om samma individer på båda lokalerna, varav minst 2 var 1K

Dvärgmå *Larus minutus*

Vårfynd: 1 ad Fågeludden, 3.5 (Jörgen Fritzson, David Johansson, Lennart Ljuhs). 1 2K födosökande Fågeludden, 9.5 (Patrik Andersson, Magnus Hallgren, Claës Ekberg). 2 ad rast Fågeludden, 15.5 (Eric Thorsson, Gunnar Jakobsson). 18 3K+ rast Mellersta delen, 16.5-18.5 (Jörgen Fritzson, Mikael Holst, Magnus Hallgren). 2 ad födosökande Hornborgamaden, 24.5 (Gunnar Jakobsson). 1 2K Fåholmen, 30.5 (Patrik Andersson). 1 ad födosökande Hornborgaviken, 30.5 (Per-Olof Bengtsson, Magnus Hallgren, Lars-Erik Collin, Thomas Göthberg).

Sommarfynd: 1 2K förbifl. Fågeludden, 6.6 (Ulf Lindell). 1 ad Ytterberg, 27.6 (Thomas Göthberg). 3 ad Mellersta delen, 2.7 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Höstfynd: 1 1K födosökande Fågeludden, 5.8 (Edvin Thesen). 1 1K förbifl. Utloppet, 9.8 (Ulf Lindell). 8 1K rast Ytterberg, 10.8-22.8 (Jörgen Fritzson, Magnus Hallgren, Lotta Berg). 2 1K förbifl. Fågeludden, 22.8 (Magnus Hallgren). 2 ex stationär Ytterberg, 28.8 (Gunnar Jakobsson, Lotta Berg, Hanna Berg). 1 ad födosökande Fåholmen, 9.10 (Patrik Andersson, Lisette Härsjö, Christoffer Härsjö).

Mellan 16-18 maj sågs som mest ca 18fåglar födosöka i mellersta delen av sjön. Detta kan jämföras med ca 40 ex (2008) och 25 ex (2009). Även under denna sommar sågs adulta fåglar i sjön.

Under perioden 10-22 augusti sågs som mest 8 1K fåglar.

Förövrigt under hösten sågs enstaka individer

Ytterligare information går att läsa under rubriken

"Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2010"

Skrattmå *Larus ridibundus*

Första vårfynd: 3 ex Utloppet, 19.3 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 1 ad rast Utloppet, 19.3 (Jörgen Fritzson, Gunnar Jakobsson). 1 ad rast Hornborgaviken, 19.3 (Gunnar Jakobsson).

Ytterligare information går att läsa under rubriken

"Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2010"

Fiskmå *Larus canus*

Vinterfynd: 10 ex Härlingstorp, 4.1 (Gunnar Jakobsson). 6 ex Norra delen, 5.1 (Lotta Berg).

Vårfynd, större antal: 30 ex Stenums mader, 28.3 (Leif Arvidsson).

Högsta antal höst: 50 ex rast Fågeludden, 1.10 (Eric Thorsson). 50 ex. Ytterberg, 31.10 (Magnus Hallgren).
Förekomsten i Hornborgasjön under våren och hösten är troligen mer omfattande än vad som framgår av rapporterna.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2010"

Silltrut *Larus fuscus*

Första vårfynd: 2 ex Ytterberg, 11.4 (Daniel Gustafsson, Lillemor Boschek, Jenny Wendel).

Övriga fynd: 1 ex Trandansen, 18.4 (Daniel Gustafsson, Björn Larsson). 1 ex Fågeludden, 9.5 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson, Eric Thorsson). 1 ad. Utloppet, 20.5 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg). 1 ad rast Södra delen, 27.6-20.7 (Thore Axelsson, Albin Thorsson, Jörgen Fritzon). 2 ad rast Vadboden, 9.8 (Jörgen Fritzon). 1 1K rast Fågeludden, 19.9 (Magnus Hallgren, Christopher Magnusson).

Som tidigare år endast observationer av enstaka individer.

Gråtrut *Larus argentatus*

Vinterfynd, större antal: 15 ex Härlingstorp, 4.1 (Gunnar Jakobsson). 17 ex Norra delen, 5.1 (Lotta Berg).

Vårfynd, större antal: 300 ex rast Utloppet, 21.3 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg).

Sommarfynd: 1 ex. Almeö, 15.6 (Christopher Magnusson). 1 ad. Vadboden, 18.6 (Eric Thorsson, Christer Blank).

8 ex Vadboden, 2.7 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 2 ad. Stenumsviken, 4.7 (Eric Thorsson). 1 ex Korpaboviken, 5.7 (Thore Axelsson). 1 ex Trandansen, 10.7 (Dan Frendin). 2 ex Fågeludden, 28.7 (Per-Erik Holmlund). 3 ex Vadboden, 30.7 (Lennart Ljuhs, Ingvor Ljuhs). 1 ex Utloppet, 31.7 (Henrik Lerner).

Nio fynd från sju lokaler under sommaren varav 8 sågs vid Vadboden den 2 juli.

Havstrut *Larus marinus*

Vinterfynd: 1 ad rast Utloppet, 23.2 (Jörgen Fritzon). 1 ex Utloppet, 23.2 (Kristian Kjellberg).

Vårfynd, större antal: 120 ex Hornborgasjön, 3.4 (HF).

Sommarfynd: 1 ad Utloppet, 4.6 (Jan Mogol). 1 ex rast Hångers udde, 6.6 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 1 ex Ore backar, 12.6 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 1 ex. Almeö, 15.6 (Christopher Magnusson). 1 ad Trandansen, 16.6 (Leif Arvidsson). 1 ad. Södra Sätunaviken, 20.6 (Eric Thorsson). 1 ad. Fågeludden, 22.6 (Eric Thorsson). 1 ad rast Vadboden, 29.6 (Musse Björklund, Jörgen Fritzon).

1 ex rast Vadboden, 6.7-7.7 (Johan Bergquist, Christopher Magnusson). 1 2K Vadboden, 12.7 (Anders Carlberg). 5 ex Fågeludden, 28.7 (Per-Erik Holmlund).

Höstfynd: 1 ad Ytterberg, 19.10 (Albin Thorsson).

Som mest sågs 120 ex den 3 april, isen låg då fortfarande till stora delar över sjön.

Elva fynd gjordes under sommaren och bara ett höstfynd.

Skräntärna *Sterna caspia*

Vårfynd: 1 ad rast Rönäs, 22.5 (Magnus Hallgren, Gunnar Jakobsson, Elon Wismén).

Sommarfynd: 1 ad födosökande Getnäsvisken, 30.6 (Eric Thorsson). 6 ad rast Hornborgasjön, 19.7-31.7 (Magnus Hallgren, Jörgen Fritzon, Eric Thorsson). 1 ex str S Vadboden, 20.7 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).

Höstfynd: 5 ex rast 5.8-22.9 (Jörgen Fritzon, Barbro Axelsson, Magnus Hallgren). 1 1K rast Mellersta delen, 1.10-9.10 (Jörgen Fritzon, Musse Björklund, Patrik Andersson).

Minst 6 adulta sågs under sommarperioden, vilket troligen är ett nytt rekordantal för Hornborgasjön.

Under hösten uppehöll sig minst 3 adulta och 2 1K fåglar i sjön. Kanske var det en av dessa ungfåglar som stannade ända in i oktober?

Nytt fenologirekord för Hornborgasjön såväl som för hela Västergötland!

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2010"

Svarttärna *Chlidonias niger*

Första vårfynd: 1 ex Norra delen, (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson, Annelie Andersson).

Sista höstfynd: 1 1K rast Fågeludden, 19.9 (Magnus Hallgren, Christopher Magnusson).

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2010"

Silvertärna *Sterna paradisea*

Första vårfynd: 1 ex Fågeludden, 1.5 (Magnus Hallgren).

Vårfynd, större antal: 5 ex Fåholmen, 10.5 (Eric Thorsson). 5 ex. Fågeludden, 11.5 (Jörgen Fritzon).

Höstfynd: 3 ex str S Vadboden, 20.7 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 1 ex rast Vadboden, 28.7 (Ingemar Nilsson, Sven Olof Gren). 2 1K Hornborgaviken, 7.8 (Eric Thorsson).

Ca 39 ex på vårsträck norrut. Tre höstfynd av totalt 6 individer på sydsträck.

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2010"

Fisktärna *Sterna hirundo*

Första vårfynd: 1 ex Getnäsvisken, 24.4 (Stig Karlsson, Eric Thorsson, Thore Axelsson m.fl.). 1 ex. Almeö, 24.4 (Leif Arvidsson).

Sista höstfynd: 1 ex rast Fågeludden, 9.10 (Patrik Andersson).

Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2010"

Skogsduva *Columba oenas*

Första vårfynd: 1 ex. Vadboden, 4.3 (Leif Bengtsson, Börje Broström).

Spelande: 1 ex St. Bjurum, 7.4 (Eric Thorsson). 1 ex Hälsingsgården, 4.5 (Eric Thorsson). 1 ex Trestena, 21.5 (Leif Arvidsson). 1 ex Utloppet, 28.5 (Hans Waern). 1 ex Fåholmen, 8.6 (Leif Arvidsson). 1 ex Härlingstorp, 4.7

2010 (Eric Thorsson).

*Totalt 6 spelande fåglar; Fäholmen (1), Hälsingsgården (1), St. Bjurum (1), Trestena (1), Utloppet (1) och Här-
lingstorp (1).*

Turkduva *Streptopelia decaocto*

1 ex Bosgården, 10.6 (Jörgen Fritzon, Eric Thorsson, Lennart Ljuhs).

Observerad vid Olsängen på nysått fält vid ån.

Turturduva *Streptopelia turtur*

1 ad rast Hornborgamaden, 10.6 (Leif Arvidsson). 1 ex Kärrtorp, 2.7 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).

Sågs vid p-platsen vid Hornborgamaden,

Det är inte osannolikt att det kan röra sig om samma ex vid Kärrtorp som tidigare sågs vid Hornborgamaden.

Gök *Cuculus canorus*

Spelande, större antal: 3 ex Utloppet, 5.6 (Tore Holsen-
dahl). 3 ex Hälsingsgården, 7.6 (Kristian Kjellberg).

Berguv *Bubo bubo*

1 ex 18.1 (Gunnar Jakobsson).

*Ett fynd gjordes utefter västra sidan av sjön. Vid observa-
tionen hördes fågelns vid flera tillfällen.*

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

1 ex Trestena, 11.1 (Gunnar Jakobsson). 1 ex rast Hångers
udde, 11.2 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg).

*Båda fynden är gjorda helt nära vägen ner till respektive
lokal.*

Kattuggla *Strix aluco*

Häckning: 1 Stenums mader, 3.6 (Andreas Karlsson,
Jörgen Fritzon).

*En konstaterad häckning vid Västtomten Stenums mader.
Det borde rimligtvis vara fler häckningar runt sjön men
rapportering saknas.*

Hornuggla *Asio otus*

Häckning: 1 Sätuna by, 24.3-24.6 (Gunnar Jakobsson,
Patrick Åström, Albin Thorsson). 1 Vässtorp, 25.5 (Eric
Thorsson). 1 St. Bjurum, 4.6-7.7 (Jörgen Fritzon, Patrick
Åström, Christopher Magnusson).

Övriga fynd: 1 ex Hångers by, 18.1 (Gunnar Jakobsson). 1
ad Hornborgamaden, 23.6 (Eric Thorsson).

*Ingen spelande hördes under våren. Tre lyckade häck-
ningar gav 7 ungar. Ett vinterfynd från januari vid
Hångers by.*

Jorduggla *Asio flammeus*

Vårfynd: 1 ex rast Utloppet, 8.4 (Clas Hermansson). 1
ex Båltorpsmader, 13.4-29.5 (Gunnar Jakobsson, Jörgen
Fritzon, Eric Thorsson). 1 ex Kärrtorp, 22.5 (Anders
Bergström).

Sommarfynd: 1 ex. Kärrtorp, 6.6-7.6 (Albin Thorsson,
Eric Thorsson, Christer Blank). 1 ex St. Bjurum, 16.6
(Lennart Ljuhs, Ingvar Ljuhs).

Höstfynd: 1 ex. Hornborgamaden, 31.10 (Peter Laudon,
Petter Bohman).

*Sex fynd gjordes under året fördelade på tre vårfynd, två
sommarfynd och ett höstfynd.*

Nattskärre *Caprimulgus europaeus*

Spelande: 5 ex St. Bjurum, 23.5-16.6 (Gunnar Jakobs-
son, Jörgen Fritzon, Eric Thorsson). 1 ex Ore backar, 5.6
(Patrick Åström).

Övriga fynd: 1 ex Kärrgården, 26.8 (Lisette Härsjö,
Christoffer Härsjö). 1 ex rast Kärrgården, 4.9 (Johan
Bergquist). 1 ex Hornborga by, 9.9 (Carl Christian Tofte).

1 ex Stora Veka, 13.9 (Gunnar Jakobsson).

Sex spelande fåglar; St. Bjurum (5) och

Ore backar (1).

*Övriga fynd gjordes under hösten, Kärrgården (2),
Hornborga by (1) och Stora Veka (1).*

Tornseglare *Apus apus*

Första vårfynd: 4 ex. Fågeludden, 2.5 (Karl-Erik Rydler,
Anders Sennmalm, Stefan Kyrklund).

Stort antal: 2500 ex Utloppet, 17.5 (Albin Thorsson,
Andreas Karlsson, Magnus Hallgren).

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Vinterfynd: 1 ex. Norra delen, 4.1 (Leif Arvidsson,

Gunnar Jakobsson). 1 hane. Hornborga by, 6.1 (Barbro
Axelsson, Thore Axelsson). 1 hane Utloppet, 5.2-18.2

(Thore Axelsson, Barbro Axelsson, Allan Högberg). 2 ex
Tranum, 12.2 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Höstfynd: 1 ex. Bosgården, 4.9 (Jörgen Fritzon).

*Fyra vinterfynd gjordes under januari-februari. Två ex
uppehöll sig vid Tranum i februari. Till sist ett höstfynd
från södra delen.*

Göktyta *Jynx torquilla*

Spelande: 1 ex Ore backar, 5.5-11.5 (Thore Axelsson). 1
ex, Stora Veka, 11.5 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Kärrgår-
den, 15.5 (Christopher Magnusson, Johan Bergquist). 1
ex Bjällums by, 8.6 (Eric Thorsson). 1 ex Trestena, 24.6
(Per Lundgren, Annika Wetterberg).

Häckning: 1 Hångers by, 27.4-12.7 (Lennart Ljuhs,
Gunnar Jakobsson, Barbro Axelsson).

Revirhävande: 2 ex Hångers udde, 2.5-30.5 (Gunnar
Jakobsson, Thore Axelsson, Lotta Berg). 2 ex Fäholmen,
11.5 (Jörgen Fritzon). 1 ex Hångers udde, 6.7 (Mikael
Holst).

Höstfynd: 1 ex Utloppet, 4.8 (Britt-marie Olsson, Sven-
olof Olsson). 1 ex Vässtorp, 25.8 (Christopher Magnus-
son).

*Fem spelande hanar hördes runt sjön under våren. Ore
backar (1), Stora Veka (1), Kärrgården (1), Bjällums by
(1), Trestena (1).*

*En lyckad häckning genomförd vid Hångers by där resul-
tatet gav en unge. Vid Hångers udde har ett par haft
ett permanent revir, där även bo har observerats, dock
saknas vidare rapport om eventuell lyckad häckning. Vid
Fäholmen har ett par setts i slutet av maj.*

Två höstfynd gjordes: dels vid Utloppet och dels vid Vässtorp.

Mindre hackspett *Dendrocopus minor*

Spelande: 1 hane Fäholmen, 4.4-12.4 (Barbro Axelsson, Gunnar Jakobsson, Peter Laudon). 1 ex Hångers by, 7.4 (Eric Thorsson). 1 hane Stora Veka, 14.4-20.4 (Gunnar Jakobsson). 1 hane Trestena, 15.4 (Gunnar Jakobsson). *Granskning av fynden visar att det funnits 4 spelande eller revirhävande fåglar; Fäholmen (1), Hångers by (1), Stora Veka (1) och Trestena (1). Det konstaterades inte några häckningar, vilket troligen kan förklaras med artens relativt undanskymda förekomst i biotoper som inte besöks så ofta.*

Trädlärka *Lullula arborea*

Vårfynd: 1 ex rast Vadboden, 15.3 (Jörgen Fritzson, Edvin Klein, Kristian Kjellberg, Gunnar Jakobsson). 3 hane St. Bjurum, 18.3-13.7 (Lennart Ljuhs, Musse Björklund, Eric Thorsson). 1 ex str N Sätunamaden, 25.3 (Gunnar Jakobsson).

Från mars gjordes observationer av tre spelande hanar vid Granelund som ligger väster om St. Bjurum men angränsar till Hornborgasjöns rapportområde. Härifrån rapporteras även en hona. Ingen häckning konstaterad.

Sånglärka *Alauda arvensis*

Första vårfynd: 3 ex. Stora Veka, 8.3 (Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg).

Sista höstfynd: 15 ex str S Ytterberg, 17.10 (Mikael Holst). 1 ex Hornborgamaden, 17.10 (Lotta Berg, Hanna Berg).

Backsvala *Riparia riparia*

Första vårfynd: 1 ex. Hångers udde, 20.4 (Musse Björklund, Jörgen Fritzson).

Sista höstfynd: 2 ex. Södra delen, 19.9 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).

Ladusvala *Hirundo rustica*

Första vårfynd: 1 ex. Ytterberg, 5.4 (Per Nyberg).

Sista höstfynd: 2 ex Hångers udde, 2.10 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).

Hussvala *Delichon urbicum*

Första vårfynd: 1 ex Stora Veka, 25.4 (Musse Björklund, Patrik Åberg, Gunnar Jakobsson).

Sista höstfynd: 4 ex Fågeludden, 27.8 (Alf Karlsson, Margareta Karlsson).

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Första vårfynd: 3 ex str N Sätunamaden, 20.4 (Gunnar Jakobsson).

Vårfynd, större antal: 8 ex spel/sång, Rödemosse, 27.4 (Leif Arvidsson). 7 ex Ore backar, 9.5 (Åke Abrahamsson). 9 ex spel/sång Hångers udde, 30.5 (Christopher Magnusson).

Höstfynd, större antal: 10 ex rast Utloppet, 27.8 (Micke

Wilson).

Sista höstfynd: 1 ex ringm Kärragården, 10.9 (Hornborgasjöns fältstation, Christopher Magnusson).

Första vårfyndet sträckte förbi Sätunamaden den 20 april och det sista höstfyndet gjordes vid Kärragården med en ringmärkning den 10 september.

Ängspiplärka *Anthus pratensis*

Första vårfynd: 1 ex. St. Bjurum, 19.3 (Jörgen Fritzson, Gunnar Jakobsson).

Vårfynd, större antal: 100 ex Ytterberg, 24.4 (Eric Thorsson). 100 ex Hångers udde, 25.4 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).

Höstfynd, större antal: 100 ex rast Almeö, 25.9 (Leif Arvidsson). 100 ex rast Trantum, 26.9 (Eric Thorsson).

Sista höstfynd: 1 ex Fågeludden, 1.11 (Eric Thorsson).

Första vårfynd gjordes vid St. Bjurum den 19 mars.

Den sista fågel som sågs för året var vid Fågeludden den 1 november.

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Höstfynd: 2 ex rast Fågeludden, 3.9-7.9 (Eric Thorsson, Christopher Magnusson). 1 ex rast Sätunamaden, 5.9 (Gunnar Jakobsson). 1 IK rast Ytterberg, 12.9-18.9 (Musse Björklund, Andreas Gustafsson, Leif Arvidsson). 1 ex Sätunamaden, 27.9 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson).

Det blev totalt fyra fynd, alla gjorda under september.

Skärpiplärka *Anthus petrosus*

Vårfynd: 1 ex rast Ytterberg, 6.4 (Per Österman, Hasse Österman). 1 ex str N Ytterberg, 7.4 (Gunnar Jakobsson). *Det blev två vårfynd, båda gjorda vid Ytterberg med en dags mellanrum, troligt är att det kan röra sig om samma fågel.*

Under 2000-talet är fynden fördelade på 9 vårfynd och 9 höstfynd, arten har setts årligen sedan 2005. (vår/höst); 2002 (1/1), 2003 (2/2), 2005 (1/0), 2006 (1/2), 2007 (2/2), 2008 (0/2), 2009 (1/0), 2010 (2/0)

Gulärka *Motacilla flaga*

Första vårfynd: 2 ex rast Utloppet, 20.4-24.4 (Musse Björklund, Jörgen Fritzson, Thore Axelsson). 5 ex Sätunamaden, 21.4-25.4 (Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg, Musse Björklund).

Högsta antal: 200 ex rast Kärragården, 13.5-14.5 (Christopher Magnusson, Johan Bergquist).

Forsärka *Motacilla cinerea*

Första vårfynd: 1 ex rast Sätunamaden, 19.3 (gnm Jörgen Fritzson).

Ingen häckning konstaterad.

Sädesärka *Motacilla alba*

Första vårfynd: 1 ex rast Stora Veka, 21.3 (Gunnar Jakobsson).

Sista höstfynd: 1 ex rast Almeö, 4.10 (Leif Arvidsson). 1 ex rast Kärragården, 4.10 (Clas Hermansson).

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Större antal: 120 ex Sätuna by, 19.3-21.3 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg).

Strömstare *Cinclus cinclus*

Vinter-vårfynd: 2 ex Hornborga by, 1.1-24.3 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson, Eric Thorsson). 1 ex Tranum, 14.1 (Leif Arvidsson). 1 ex rast Stenums mader, 7.2-21.2 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson, Leif Arvidsson).
Höst-vinterfynd: 1 ex Hornborga by, 12.11-22.12 (Albin Thorsson, Lotta Berg, Leif Arvidsson).

Näktergal *Luscinia luscinia*

Första vårfynd: 1 ex Fäholmen, 30.4 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson, Andreas Karlsson m.fl.)

Spelande: 26 hane 30.4-1.7 (HF).

Övriga fynd: 1 ex lämpl biotop Kärragården, 13.5 (Christopher Magnusson, Johan Bergquist). 1 ex upprörd, varnande Stenums mader, 16.6 (Magnus Hallgren). 1 1K ringm Vadboden, 20.7 (HF, Christopher Magnusson, Eric Thorsson, Gunnar Jakobsson). 1 ex ringm Vadboden, 27.7 (HF, Christopher Magnusson, Gunnar Jakobsson).

Totalt 26 sjungande ex; Nordsidan 2 (Tranum och Härlingstorp), Östsidan 17 (Östsidan, Ytterberg och Hornborga by), Sydsidan 3 (Sätuna by, Båltorpsmader och Hångers udde) och Västsidan 4 (Trestena Utloppet och Stenum).

Under 2003-2010 hördes 36, 41, 40, 47, 45, 32 respektive 26 sjungande ex.

Det bör uppmärksammas att en 1K-fågel ringmärktes vid Vadboden den 20 juli.

Blåhake *Luscinia svecica*

Vårfynd: 1 ad hane märkt Kärragården, 13.5 (HF). 1 honf Trestena, 13.5 (Jon Håkansson, Per Håkansson). 1 2K hane märkt Kärragården, 15.5-17.5 (HF). 1 hane rast Sätunamaden, 15.5 (Stefan Persson). 1 ex Fäholmen, 16.5 (Britt-marie Bruun, Olav Bruun).

Höstfynd: 1 1K hane märkt Fågeludden, 27.8 (HF). 1 ex Tranum, 4.9 (Eric Thorsson).

Totalt sju fynd gjordes under året fördelade på fem vårfynd och två höstfynd. Tre av fynden blev ringmärkta

Rödstart *Phoenicurus phoenicurus*

Vårfynd: 1 hane rast Bjällums by, 1.5 (Torbjörn Skogedal). 1 hona Ytterberg, 1.5 (Eric Thorsson). 1 hane rast Fäholmen, 2.5 (Jörgen Fritzon, Edvin Klein). 1 hane Hångers udde, 2.5-24.5 (Åke Abrahamsson, Thore Axelsson, Anders Bergström m.fl.). 1 ad hane Hångers by, 3.5-24.5 (Åke Abrahamsson, Bengt Adamsson, Gunnar Jakobsson m.fl.). 1 hona Bjällums by, 5.5 (Eric Thorsson). 1 hane rast Rönäs, 11.5 (Magnus Hallgren).

Höstfynd: 1 honf rast Stora Veka, 4.9 (Gunnar Jakobsson). 1 ex rast Bolums by, 12.9 (Leif Arvidsson).

Sammanlagt sju vårfynd och två höstfynd. Ingen konstaterad häckning.

Ringtrast *Turdus torquatus*

2 2K+ honf rast Hångers by, 11.4-12.4 (Gunnar Jakobsson, Musse Björklund, Peter Laudon).

Ett fynd gjordes under våren.

Rödvingetrast *Turdus iliacus*

Januarifynd: 3 ex Kärragården, 1.1 (Eric Thorsson). 15 ex Hornborga by, 1.1-2.1 (Eric Thorsson, Kristian Kjellberg). 2 ex Stora Veka, 1.1-7.1 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Sätuna by, 3.1-5.1 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson, Leif Arvidsson). 2 ex Stenums mader, 6.1 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 1 ex rast Bosgården, 8.1 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg). 1 ex Hjortronmossen, 16.1 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson).
Det gjordes enbart vinterfynd under januari månad. Som mest 15 ex vid Hornborga by den 1-2 januari.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

2 ex Stora Veka, 1.1 (Gunnar Jakobsson). 1 ex rast Hornborga by, 8.1 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg). 1 ex Sätuna by, 15.1 (Kristian Kjellberg). 1 ex Stenums mader, 25.1 (Gunnar Jakobsson).

Även dubbeltrasten har lockats stanna kvar i början av det nya året. Tyvärr försvann trastfloekarna när snön blev allt djupare och kylan tog ett allt hårdare grepp om naturen.

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Första vårfynd: 1 ex Stora Veka, 5.5 (Gunnar Jakobsson)

Sjungande: 26 hane spel/sång 5.5-5.8 (HF).

Övriga fynd: 1 hona Kärragården, 4.6-5.6 (Patrick Åström). 1 ex märkt Vadboden, 7.7 (HF).

Totalt 26 sjungande ex:

Fäholmen (3), Bjällums by (2), Kärragården (3), Bolums by (2), Vässtorp (1), Hornborga by (2), Hornborgamaden (3), Båltorpsmader (3), Hångers udde (3), St. Bjurum (2), Trestena (1), Stenums mader (2)

Även en märkt fågel vid Vadboden är värt att notera.

Flodsångare *Locustella fluviatilis*

1 hane spel/sång Stenums mader, 13.6-17.6 (Åsa Axelsson, Barbro Axelsson, Peter Laudon).

Endast ett fynd gjordes under året.

Vassångare *Locustella luscinioides*

1 ex spel/sång, Hornborgamaden, 9.5 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson).

Ett fynd gjordes under året.

Följande år har vassångare besökt sjön under 2000-talet; 2000, 2001, 2002 (3 ex), 2004, 2005, 2008 och 2010.

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

Första vårfynd: 3 ex spel/sång Tranum, 28.4 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson).

Kärrensångare *Acrocephalus palustris*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång, Sätunamaden, 9.5 (Gunnar Jakobsson).

Totalt 20 sjungande ex; Tranum (1), Fäholmen (2), Bjälums by (2), Kärragården (1), Fågeludden (1), Bolums by (1), Vässtorp (1), Hornborgamaden (1), Hälsinggården (1), Hångers udde (1), Hångers by (3), Utloppet (2), Stenums mader (2), Härlingstorp (1).

Under 2003 – 2009 hördes 19, 25, 22, 19, 25, 30 respektive 29 sjungande ex.

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Utloppet, 30.4 (Andreas Karlsson). 1 ex spel/sång, Fäholmen, 30.4 (Gunnar Jakobsson).

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Utloppet, Hornborgasjön, 5.5 (Thore Axelsson)

Ingen konstaterad häckning i år. Ytterligare information går att läsa under rubriken "Häckande rördrom och trastsångare i Hornborgasjön 2010"

Härmsångare *Hippolais icterina*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång, Sätunamaden, 14.5 (Gunnar Jakobsson).

Höksångare *Sylvia nisoria*

1 1K ringm Kärragården, 26.8 (Christopher Magnusson, Lisette Härsjö, Christoffer Härsjö m.fl.).

Även detta år gjordes ett fynd vid sjön, det blir det sjätte fyndet för lokalen! Av de höstfynd som gjorts i sjön har samtliga fem varit 1K-fåglar. 2004 (1), 2008 (2), 2009 (1) och 2010 (1).. En honfärgad sågs i slutet av maj 2005.

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång, Stora Veka, 2.5 (Gunnar Jakobsson). 1 ex spel/sång Hångers by, 2.5 (Christopher Magnusson, Åke Abrahamsson).

Törnsångare *Sylvia communis*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Utloppet, 2.5 (Karl-Erik Rydler).

Trädgårdssångare *Sylvia borin*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång, Sätunamaden, 9.5 (Gunnar Jakobsson).

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Rödemosse, 26.4 (Thore Axelsson).

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Hångers by, 26.4 (Jörgen Fritzon, Gunnar Jakobsson).

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Första vårfynd: 1 ex rast Bosgården, 29.3 (Jörgen Fritzon).

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Första vårfynd: 1 ex Ytterberg, 11.4 (Daniel Gustafsson, Lillemor Boschek, Jenny Wendel).

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

Första vårfynd: 1 ex Hångers udde, 13.5 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 2 ex Hjortronmossen, 13.5 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 1 ex Fågeludden, 13.5 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 2 ex Fågeludden, 13.5 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 1 ex Rönäs, 13.5 (Albin Thorsson, Eric Thorsson).

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

Första vårfynd: 2 hane spel/sång, Stora Veka, 27.4 (Gunnar Jakobsson). 1 hane spel/sång, Hångers by, 27.4 (Gunnar Jakobsson). 1 hane Hångers by, 27.4 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg).

Skäggmes *Panurus biarmicus*

Vårfynd: 13 ex stationär Norra delen, 4.1-15.3 (Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg, Thomas Göthberg). 4 ex rast Hornborgamaden, 7.4 (Leif Arvidsson).

Höstfynd: 2 ex Utloppet, 6.8 (Alf Karlsson, Margareta Karlsson). 10 ex rast Rödemosse, 1.10-6.11 (Erik Linnarsson, Albin Thorsson, Lotta Berg). 13 ex Hornborgamaden, 4.10-21.11 (Leif Arvidsson, Lotta Berg, Lisette Härsjö). 2 ex Fäholmen, 15.10 (Erik Linnarsson).

Inga uppgifter om häckning.

Fortsatt tendens på att arten blir alltmer vanlig i sjöområdet. Som mest sågs 13 ex på Hornborgamaden den 18 oktober.

Sommargylling *Oriolus oriolus*

Ingen observation gjordes under året.

Under 2000-talet har det gjorts 5 fynd; St Bjurum (2002), Vadboden (2005), Härlingstorp (2008), Utloppet (2008) och Hångers udde (2009).

Törnskata *Lanius collurio*

Första vårfynd: 1 hane Hångers udde, 11.5 (David Johansson).

Varfågel *Lanius excubitor*

Sista vårfynd: 1 ex Stenums mader, 11.4 (Åsa Axelsson).

Första höstfynd: 1 ex rast Fäholmen, 30.9 (Clas Hermansson).

Nötkråka *Nucifraga caryocatactes*

Vårfynd: 1 ex. Stora Veka, 12.5 (Gunnar Jakobsson). 1 ex. Hångers udde, 30.5 (Lotta Berg).

Höstfynd: 1 ex Dagsnäs, 27.8 (Leif Arvidsson). 1 ex. Bjälums by, 27.8 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 1 ex Stora Veka, 4.9 (Gunnar Jakobsson). 1 ex. Fågeludden, 17.9 (Eric Thorsson).

Två vårfynd och fyra höstfynd av enstaka fåglar. Inga fynd vid Ore backar under året, denna lokal som 2009 gav flest observationer, här gjordes då 11 fynd.

Kaja *Corvus monedula*

Vår-vinterfynd, större antal: 450 ex. Dagsnäs, 29.3 (Clas Hermansson). 560 ex. Ytterberg, 21.11 (Lotta Berg, Emma Berg, Hanna Berg).

Råka *Corvus frugilegus*

Vinter-vårfynd: 1 ad rast St. Bjurum, 11.1-9.2 200 (Gunnar Jakobsson, Jörgen Fritzon, Sven Olof Gren). 1 ex St. Bjurum, 15.2 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). *Höst-vinterfynd*: 4 ex Sätuna by, 7.12 (Jörgen Fritzon). 1 1K Bosgården, 18.12 (Jörgen Fritzon). Övriga fynd, större antal: 24 ex Ytterberg, 30.10 (Eric Thorsson). 39 ex rast Sätuna by, 25.11 (Christopher Magnusson).
Fyra vinterfynd gjordes varav 2 ex sågs under jan-feb och 2 ex under december. Ett större antal (39 ex) kunde ses vid Sätuna by den 25 november.

Kråka *Corvus corone*

Vinter-vårfynd, större antal: 400 ex rast St. Bjurum, 3.3 (Jörgen Fritzon). 400 ex rast St. Bjurum, 8.3 (Jörgen Fritzon). *Höst-vinterfynd, större antal*: 800 ex Sätuna by, 7.12 (Jörgen Fritzon).

Korp *Corvus corax*

Vinter-vårfynd, större antal: 76 ex Trandansen, 9.1 (Kent-Ove Hvass). 80 ex rast Vadboden, 24.1 (Jörgen Fritzon, Edvin Klein, Ove Klein). 122 ex Södra delen, 11.3 (Barbro Axelsson, Bengt Pettersson, Thore Axelsson).

Stare *Sturnus vulgaris*

Vinterfynd jan-feb: 1 ex Sätunamaden, 1.1 (Gunnar Jakobsson). 3 ex Fågeludden, 9.1 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson, Jan Andersson). 1 ex St. Bjurum, 10.1-25.1 (Barbro Axelsson, Kristian Kjellberg, Gunnar Jakobsson). 1 ex St. Bjurum, 21.2 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 1 ex St. Bjurum, 25.2 (Gunnar Jakobsson). *Större antal*: 2500 ex rast Dagsnäs, 29.3 (Clas Hermansson).
Till skillnad mot den milda vintern 2008-2009 (dec – feb), så märks det tydligt att vintermånaderna under de senaste två åren har varit betydligt tuffare för starar och trastar. Några fåtal fåglar kunde ses under jan-feb och inga fynd från december.

Bergfink *Fringilla montifringilla*

Större antal: 600 ex Hornborgamaden, 25.9 (Leif Arvidsson). 250 ex Stenums mader, 4.10 (Thore Axelsson). 300 ex Hornborgamaden, 17.10 (Lotta Berg, Hanna Berg).

Steglits *Carduelis carduelis*

Höstfynd, större antal: 50 ex Båltorpsmaden, 1.1-8.1 (Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg). 50 ex Ytterberg, 27.8 (Albin Thorsson, Eric Thorsson). 60 ex Ytterberg, 10.9 (Karin Gällman, Hilikka Talikka). 75 ex Fäholmen, 11.11 (Erik Linnarsson).
Större antal samlas på de lokaler där det finns gott om tistlar. Som mest under hösten sågs 75 ex vid Fäholmen den 11 november.

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Vinter-vårfynd: 5 ex Båltorpsmaden, 1.1 (Gunnar Jakobsson). 6 ex St. Bjurum, 2.1 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 5 ex rast Ytterberg, 25.3-12.4 (Jörgen Fritzon, Börje Holgersson). 13 ex St. Bjurum, 28.3-29.3 (Magnus Hallgren, Åke Abrahamsson, Eric Thorsson). 2 ex rast Utloppet, 29.3-10.4 (Jörgen Fritzon, Edvin Klein, Ulf Lindell). 5 ex. Sätunamaden, 29.3 (Jörgen Fritzon, Edvin Klein). 30 ex rast Fäholmen, 12.4-19.4 (Peter Laudon, Jörgen Fritzon, Leif Arvidsson). 1 ex Fågeludden, 24.4 (Magnus Hallgren, Christopher Magnusson). 2 ex. Vässtorpsviken, 1.5 (Eric Thorsson).
Höst-vinterfynd: 22 ex rast Fågeludden, 13.10-17.10 (Patrik Andersson, Eric Thorsson). 60 ex Ytterberg, 16.10-19.11 (Eric Thorsson, Magnus Hallgren, Thore Axelsson). 2 ex Vässtorpsviken, 17.10 (Albin Thorsson). 1 ex Sätunamaden, 30.10 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 24 ex Utloppet, 7.11 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 10 ex Almeö, 7.11 (Lotta Berg).
Största flocken (60 ex) sågs vid Ytterberg mellan 16 oktober och 19 november.

Mindre korsnäbb *Lexia curvirostra*

Vinterfynd: 3 ex Hångers by, 2.1-3.1 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson, Gunnar Jakobsson). 3 ex Hångers by, 3.1 (). 30 ex Hjortronmossen, 3.1 (Gunnar Jakobsson). 5 ex, Rödemosse, 3.1 (Karin Gällman). 15 ex födosökande Trestena, 23.1-25.1 (Kristian Kjellberg, Gunnar Jakobsson). 2 ex rast Hångers by, 7.2 (Anders Carlberg). 2 ex rast Trestena, 7.2 (Anders Carlberg). 3 ex locklåte Trestena, 10.2 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg).
Vårfynd, större antal: 50 ex Hjortronmossen, 11.3 (Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg). 100 ex stationär Hjortronmossen, 11.3 (Jörgen Fritzon). 10 ex Trestena, 12.3 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 10 ex födosökande Hångers by, 13.3 (Eric Thorsson). 12 ex födosökande Utloppet, 20.3 (Lotta Berg, Hanna Berg). 10 ex Ore backar, 17.5 (Leif Arvidsson).
Höstfynd: 2 ex. Ytterberg, 14.11 (Eric Thorsson).
Häckning bör ha skett i närheten av Trestena, där såg minst 2-3 familjer, 2-3 hanar, 1 hona och 6 ungfåglar den 17 maj (Albin Thorsson).

Större korsnäbb *Loxia pytyopsittacus*

6 ex Hjortronmossen, 3.1 (Gunnar Jakobsson). 1 hane rast Hjortronmossen, 10.1 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 3 hane spel/sång Utloppet, 9.3 (Jörgen Fritzon, Kristian Kjellberg). 20 ex Hjortronmossen, 11.3 (Gunnar Jakobsson, Kristian Kjellberg). 1 ex Hjortronmossen, 11.3 (Jörgen Fritzon). 4 ex Trestena, 12.3 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 2 ex Hjortronmossen, 13.3 (Leif Arvidsson). 3 ex Hångers by, 13.3 (Eric Thorsson). 2 ex Rödemosse, 13.3 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson). 2 ex Hjortronmossen, 14.3 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 1 hane spel/sång Utloppet, 20.3 (Lotta Berg). 2 ex Hångers by, 22.4 (Gunnar Jakobsson). 1 ex Hjortronmossen, 22.4 (Thore Axelsson).
Som vanligt är det vid Hjortronmossen som ett större

antalen kan observeras, som mest 20 ex kunde noteras den 11 mars.

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Första vårfynd: 1 ex spel/sång Vässtorpsviken, 16.5 (Lennart Friggeråker)

Övriga fynd: 1 ex ringm Kärragården, 21.7 (HF, Christopher Magnusson, Hanna Berg). 1 ex ringm Kärragården, 11.9 (HF, Christopher Magnusson).

Sjungande: 19 hane spel/sång, 16.5-21.7 (HF).

Sjungande hanar hördes vid;

Fäholmen (2), Bjällums by (1), Fågeludden (3), Bolums by (1), Vässtorp (1), Hornborga by (1), Sätuna by (2), Södra Sätunaviken (1), Båltorpsmaden (2), Hångers udde (3), Dagsnäs (1), och Stenumsviken (1).

Även en hona sågs tillsammans med hanen vid S Sätunaviken.

Lappsparrv *Calcarius lapponicus*

Vårfynd: 1 ex str N Hornborgamaden, 25.4 (Gunnar Jakobsson).

Höstfynd: 1 ex rast Sätunamaden, 4.9 (Johan Bergquist).

1 ex rast Almeö, 18.9-19.9 (Leif Arvidsson, Magnus Hallgren).

2 ex rast Kärrtorp, 19.9 (Anders Bergström).

2 ex Ytterberg, 19.9 (Eric Thorsson). 1 ex. Fågeludden,

25.9 (Micke Wilson). 1 ex. Fågeludden, 31.10 (Magnus Hallgren, Ida-Linnea Laudon).

Ett vårfynd och sex höstfynd gjordes vid sjön.

Snösparrv *Plectrophenax nivalis*

Vinter-vårfynd, större antal: 12 ex Stenumsviken, 24.1 (Barbro Axelsson, Thore Axelsson). 3 ex Hornborgamaden, 9.3 (Leif Arvidsson). 8 ex. Vadboden, 9.3 (Kristian Kjellberg). 3 ex. Vadboden, 9.3 (Kristian Kjellberg).

Höst-vinterfynd, större antal: 35 ex Almeö, 30.10 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson, Leif Arvidsson m.fl.). 25 ex födosökande Ytterberg, 30.10-31.10 (Eric Thorsson, Magnus Hallgren).

Sävsparrv *Emberiza schoeniclus*

Vinterfynd: 1 hona Fäholmen, 4.1-5.1 (Leif Arvidsson, Gunnar Jakobsson). 6 ex Mellersta delen, 11.1 (Leif Arvidsson). 5 ex Rödemosse, 17.1-25.1 (Thore Axelsson, Barbro Axelsson, Gunnar Jakobsson).

Vinterfynden utgörs av tre fynd i januari.

Skotträkning vid andjaktspremiären 2010

Mats Rosengren

Inledning

Hornborgasjöns fältstation har under många år följt omfattningen på andjakten bland annat genom skotträkning.

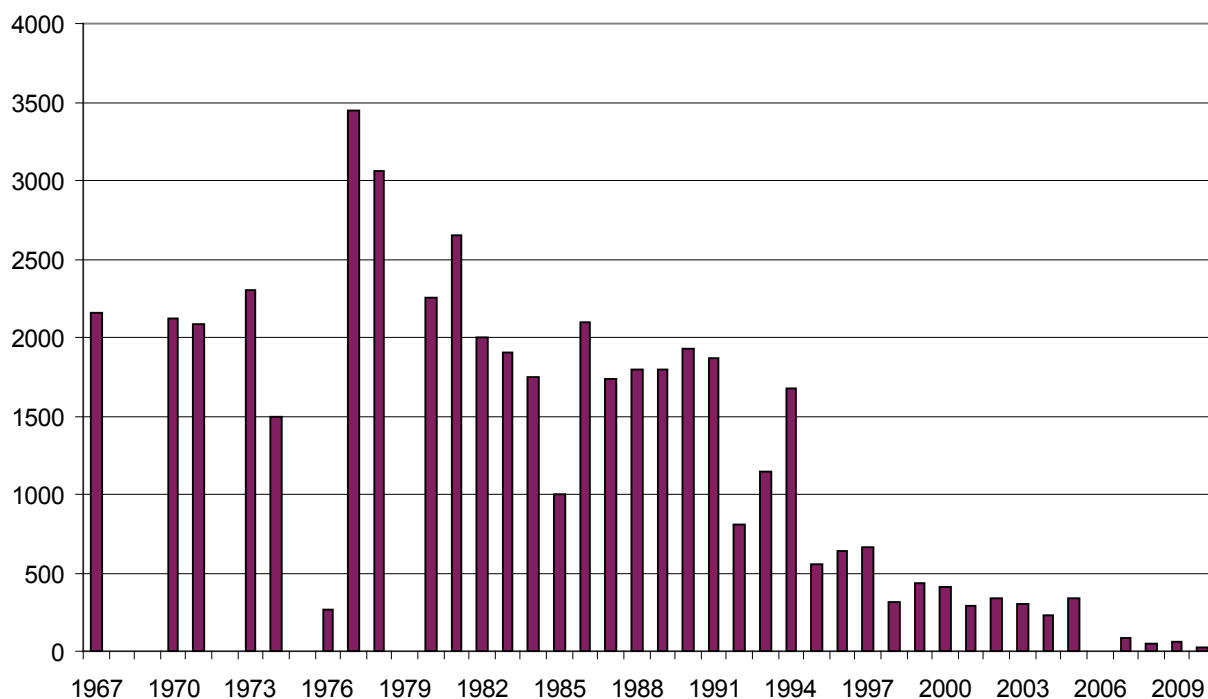
Metod

Räkningen genomförs andjaktspremiären den 21 augusti från fågeltornet på Fågeludden. Då jakten börjar bedrivs så fort det börjar ljusna, är vi på plats en timme före solens uppgång (cirka 04.00). Räkningen pågår sedan fram till klockan 09.00 normalt. Årets räkning gjordes av Christopher Magnusson.

Resultat

Antalet räknade skott har under senare år stabiliserat sig på en lägre nivå efter att sjöns vattenstånd höjts färdigt våren 1995. Stora öppna vattenytor gör det svårare att komma inom skotthåll. Ersättningsammunitionen för blyhagel kräver också kortare skjutavstånd. En viktig bidragande orsak till minskningen av jakten är också att de områden som ägs av Naturvårdsverket är fredade från fågeljakt. Vid årets räkning noterades 23 skott, det lägsta någonsin (se figur 1).

Första skottet avlossades 05.27. Det regnade en kvart från 05.05. Sedan var det bara molnigt. Inga skott hördes efter 07.00.

Figur1. Skotträkning 1967-2010 jaktpremiärdagen 21 augusti från kl. 04.00-09.00

Meddelanden från Hornborgasjöns fältstation

- Nr 1 Karlsson, A. & Swanberg, P.O. 1984. Hornborgasjöns tranor 1983.- Hornborga-dokument Nr 5. Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 2 Hornborgasjöns fältstation. 1984. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. - Hornborga-dokument Nr 7. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 3 Hornborgasjöns fältstation. 1985. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. - Hornborga-dokument Nr 9. Statens naturvårdsverk & Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 4 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. - Meddelande nr 4 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 23.
- Nr 5 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. Meddelande nr 5 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 24.
- Nr 6 Hornborgasjöns fältstation. 1989. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1987. - Hornborga-dokument Nr 17. Statens naturvårdsverk&Länsstyrelsen i Skaraborgs län.
- Nr 7 Hermansson, C. & Lindgren, L.G. 1988. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1987. - Grus 14: 37-58.
- Nr 8 Fält, P. & Hermansson, C. 1989. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1988. - Grus 15 (4): 1-28.
- Nr 9 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. - Meddelande nr 9 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 19.
- Nr 10 Hornborgasjöns fältstation. 1994. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. - Meddelande nr 10 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument Nr 21.
- Nr 11 Fält, P. 1991. Pilgrimsfalken tillbaka i Skaraborgs län. - Skaraborgsnatur 28: 33-37.
- Nr 12 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1991 -GRUS 18(2): 15-25.
- Nr 13 Fält, P. 1991. Projekt svarthalsad dopping i Hornborgasjön. - Svarthaken. 14: 17-22
- Nr 14 Pettersson, B., Fält, P. & Johansson, O.C. 1993. Övervakning av fågelpopulationer genom häckningsbiologiska studier - exempel brun kärrhök. - Vår Fuglefauna. Suppl. 1: 82-85.
- Nr 15 Hornborgasjöns fältstation 1995. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. Meddelande nr 15 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 25.
- Nr 16 Fält, P. 1992. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1992. - GRUS 19(2): 1-14.
- Nr 17 Karlsson, T & Abrahamsson, Å. 1992. Holkprojektet 1991-1992. - GRUS 19(2): 18-23.
- Nr 18 Lindblad, A. 1992. Pilgrimsfalksutsättning 1992. - GRUS 19(2): 25-27.
- Nr 19 Fält, P. 1994. Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 1993. - GRUS 20(3): 1-15.
- Nr 20 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. - Meddelande nr 20 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 26.
- Nr 21 Amandusson, A. 1996. Fjärilar vid Hornborgasjön Inventeringsrapport 1988-1993. Meddelande nr 21 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 27.
- Nr 22 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. - Meddelande nr 22 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 28.
- Nr 23 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. - Meddelande nr 23 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 29.
- Nr 24 Hornborgasjöns fältstation 1996. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. - Meddelande nr 24 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 30.
- Nr 25 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. - Meddelande nr 25 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 31.
- Nr 26 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. - Meddelande nr 26 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 32.
- Nr 27 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. - Meddelande nr 27 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 33.
- Nr 28 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. - Meddelande nr 28 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 34.
- Nr 29 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. - Meddelande nr 29 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 35.
- Nr 30 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. - Meddelande nr 30 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 36.
- Nr 31 Hornborgasjöns fältstation 2002. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. - Meddelande nr 31 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 37.

- Nr 32 Hornborgasjöns fältstation 2003. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. – Meddelande nr 32 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 38.
- Nr 33 Hornborgasjöns fältstation 2004. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. – Meddelande nr 33 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 39.
- Nr 34 Hornborgasjöns fältstation 2005. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. – Meddelande nr 34 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 40.
- Nr 35 Hornborgasjöns fältstation 2006. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. – Meddelande nr 35 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 41.
- Nr 36 Hornborgasjöns fältstation 2007. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. – Meddelande nr 36 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 42.
- Nr 37 Hornborgasjöns fältstation 2008. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2007. – Meddelande nr 37 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 43.
- Nr 38 Hornborgasjöns fältstation 2009. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2008. – Meddelande nr 38 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 44.
- Nr 39 Hornborgasjöns fältstation 2010. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2009. – Meddelande nr 39 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 45.
- Nr 40 Pettersson, B & Abrahamsson, Å. 2010. Grus nr 3: Kärrhökar i Hornborgasjön före och efter restaureringen (sid 4-8), Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2009 (sid 12-17) och Hornborgasjöns fältstation - ett snart trettioårigt centrum för naturvetenskaplig forskning vid Hornborgasjön.
- Nr 41 Grågåsen (Anser anser) vid Hornborgasjön, GRUS Årgång 14, 2011, Nr 2, Sidan 14-18.
- Nr 42 Hornborgasjöns fältstation 2012. Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010. – Meddelande nr 42 från Hornborgasjöns fältstation. Hornborga-dokument nr 46.

Hornborga-dokument

Nr 1	Klimatdata och hydrologiska data för 1981. Arbetshandling	ej utgiven
Nr 2	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1981. Arbetshandling	1982
Nr 3	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön. Olle Nordell	1982
Nr 4	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1982. Skaraborgs läns Ornitologiska Förening	1984
Nr 5	Hornborgasjöns tranor 1983. Alf Karlsson & P-O Svanberg	1984
Nr 6	Hornborgasjöns restaurering. Geologisk och hydrologisk utvärdering av grundundersökningar. Sveriges Geologiska undersökningar	1984
Nr 7	Ornitologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Hornborgasjöns fältstation	1984
Nr 8	Fröbanken i Hornborgasjön. Jerry Skoglund & Håkan Hytteborn	1985
Nr 9	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1984. Hornborgasjöns fältstation	1985
Nr 10	Emil Lindegren 1905. Beskrifning af Hornborgasjöns naturförhållanden och fanerogamvegetation. Rudolf Söderberg 1905. Berättelse öfver tre månaders vistelse vid Hornborgasjön i ornitologiskt syfte. Sommaren 1905.	1985
Nr 11	Fiskeribiologiska undersökningar i Hornborgasjön 1983. Arne Johlander	1986
Nr 12	Storeklaren - Hornborgasjön. Limnologiska undersökningar 1981 - 1985. Eva Willén, Susanna Hajdu & Gunnar Persson	1986
Nr 13	Hornborgasjöns fåglar. Benny Lönn, Christian Lundgren & Eriksson.	1987
Nr 14	Hornborgasjöns fåglar från 1860 till 1985. Christian Lundgren & Benny Lönn	1989
Nr 15	Hornborgasjön. Fiskeribiologiska undersökningar 1984 - 86. Arne Johlander.	1989
Nr 16	Människan och Hornborgasjön. Agrara livsformer kring Hornborgasjön. Lars Strömberg.	1989
Nr 17	Biologiska Undersökningar i Hornborgasjön 1987. Hornborgasjöns fältstation.	1989
Nr 18	Rastande tranor vid Hornborgasjön - utnyttjande av jordbruksmarkerna våren och hösten 1988 Åke Berg & Christian Lundgren	1990
Nr 19	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1988. Hornborgasjöns Fältstation.	1990
Nr 20	Översiktlig vegetationskartering av Hornborgasjön 1988. Peder Fält	1990
Nr 21	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1989. Hornborgasjöns fältstation	1990
Nr 22	Hornborgasjön – då, nu och sedan. En kartpresentation Lake Hornborga – past, present and future. A presentation by maps. Tomas Hertzman & Torsten Larsson	1991

Nr 23	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1985. Hornborgasjöns fältstation	1991
Nr 24	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1986. Hornborgasjöns fältstation	1991
Nr 25	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1990. Hornborgasjöns fältstation	1995
Nr 26	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1991. Hornborgasjöns fältstation	1995
Nr 27	Fjärilar vid Hornborgasjön. Inventeringsrapport 1988 – 1993 Anders Amandusson	1996
Nr 28	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1992. Hornborgasjöns fältstation	1996
Nr 29	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1993. Hornborgasjöns fältstation	1996
Nr 30	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1994. Hornborgasjöns fältstation	1996
Nr 31	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1995. Hornborgasjöns fältstation	2002
Nr 32	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1996. Hornborgasjöns fältstation	2002
Nr 33	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1997. Hornborgasjöns fältstation	2002
Nr 34	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1998. Hornborgasjöns fältstation	2002
Nr 35	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 1999. Hornborgasjöns fältstation	2002
Nr 36	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2000. Hornborgasjöns fältstation	2002
Nr 37	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2001. Hornborgasjöns fältstation	2002
Nr 38	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2002. Hornborgasjöns fältstation	2003
Nr 39	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2003. Hornborgasjöns fältstation	2004
Nr 40	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2004. Hornborgasjöns fältstation	2005
Nr 41	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2005. Hornborgasjöns fältstation	2006
Nr 42	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2006. Hornborgasjöns fältstation	2007
Nr 43	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2007. Hornborgasjöns fältstation	2008
Nr 44	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2008. Hornborgasjöns fältstation	2009
Nr 45	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2009. Hornborgasjöns fältstation	2010
Nr 46	Biologiska undersökningar i Hornborgasjön 2010. Hornborgasjöns fältstation	2012

Innehåll

- 6 Verksamheten vid Hornborgasjöns fältstation 2010
Ida-Linnéa Laudon
- 8 Vattenståndet i Hornborgasjön 2010
Peder Hedberg Fält
- 9 Natura 2000 inventeringar vid Hornborgasjön 2010
Åke Abrahamsson
- 14 Rastande simfåglar i Hornborgasjön 2010
Åke Abrahamsson
- 21 Häckande doppingar i Hornborgasjön 2010
Peder Hedberg Fält
- 26 Häckande kärnhökar i Hornborgasjön 2010
Bengt Pettersson
- 28 Häckande havsörn vid Hornborgasjön 2010
Bengt Pettersson
- 29 Häckande fiskgjuse i Hornborgasjön 2010
Eric Thorsson & Albin Thorsson
- 31 Rastande tranor vid Hornborgasjön 2010
Clas Hermansson, Alf Karlsson & Helge Sundén
- 36 Häckande tornfalk vid Hornborgasjön 2010
Åke Abrahamsson
- 39 Häckande svanar i Hornborgasjön 2010
Åke Abrahamsson
- 44 Häckande måsar och tärnor i Hornborgasjön 2010
Peder Hedberg Fält
- 50 Häckande storskarv och gråhäger i Hornborgasjön 2010
Peder Hedberg Fält
- 53 Häckande rördrom och trastsångare i Hornborgasjön 2010
Peder Hedberg Fält
- 56 Ringmärkningsverksamheten vid Hornborgasjön 2010
Mats Rosengren
- 67 Fågelobservationer vid Hornborgasjön 2010
Magnus Hallgren & Stig Karlsson
- 86 Skotträkning vid andjaktspremiären 2010
Mats Rosengren